

Menli P. Hol

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

*Enciklopedijski pregled masonske,
hermetičke, kabalističke i
rozenkrojcerske simboličke filozofije*

METAPHYSICA

Biblioteka

=====*Agarta*=====

Urednik:

Aleksandar Dramićanin

Menli P. Hol

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

*Enciklopedijski pregled masonske,
hermetičke, kabalističke i
rozenkrojcerske simboličke filozofije
u obliku interpretacije tajnih učenja
sadržanih u ritualima, alegorijama i
misterijama svih epoha*

*Prevod, napomene i komentari:
Mario Lampić*

METAPHYSICA
Beograd
2011

Naslov originala:
THE SECRET TEACHINGS OF ALL AGES
AN ENCYCLOPEDIA OUTLINE OF MASONIC, HERMETIC, QABBALISTIC
AND ROSICRUCIAN SYMBOLICAL PHILOSOPHY
Being an Interpretation of the Secret Teachings concealed within
the Rituals, Allegories, and Mysteries of all Ages
By
Manly Palmer Hall

SAN FRANCISCO
PRINTED FOR MANLY P. HALL BY H.S. CROCKER
COMPANY, INCORPORATED 1928

Copyright © 2011. za srpsko jezičko područje
Metaphysica, Beograd

Ova knjiga posvećena je razumnoj duši sveta.

SADRŽAJ

PREDGOVOR	7
UVOD	11
DREVNE MISTERIJE I TAJNA DRUŠTVA – PRVI DEO	46
<i>Drevni sistemi obrazovanja * Cels o hrišćanima * Znanja neophodna za pravilan život * Druidske Misterije Britanije i Galije * Rituali posvećeni Mitri * Poređenje mitraičkih i hrišćanskih Misterija</i>	
DRUIDSKE MISTERIJE BRITANIJE I GALIJE	51
OBREDI POSVEĆENI MITRI	60
DREVNE MISTERIJE I TAJNA DRUŠTVA – DRUGI DEO	67
<i>Gnostičke Misterije * Simon Mag i Vasilid * Abraksas, gnostički koncept božanstva * Misterije Serapisa * Simbolizam lavirinta * Odinske, ili gotičke, Misterije</i>	
MISTERIJE ASAR-HAPIJA	73
ODINISTIČKE MISTERIJE	81
DREVNE MISTERIJE I TAJNA DRUŠTVA – TREĆI DEO	85
<i>Eleusinske Misterije * Mali obredi * Veliki obredi * Orfičke Misterije * Bahovske Misterije * Dionizijske Misterije</i>	
ORFIČKE MISTERIJE	95
BAHOVSKI I DIONIZIJSKI OBREDI	98

ATLANTIDA I BOGOVI DAVNINA	102
<i>Platonova Atlantida u svetlu savremene nauke * Mit o Umirućem Bogu * Obred posvećen Tamuzu i Ištar * Misterije Atisa i Adonisa * Obredi posvećeni Sabaziju * Kabirske Misterije sa Samotrake</i>	
MIT O UMIRUĆEM BOGU	111
ŽIVOT I UČENJA TOTA HERMESA TRISMEGISTOSA	120
<i>Pretpostavke o Hermesovom identitetu * Izvitopereni hermetički fragmenti * Totova knjiga * Poimander, Hermesova Vizija * Tajna Univerzalnog Uma * Sedam Upravitelja Sveta</i>	
PRETPOSTAVKE O HERMESOVOM IDENTITETU	121
IZVITOPERENI HERMETIČKI FRAGMENTI	124
TOTOVA KNJIGA	127
POIMANDER, HERMESOVA VIZIJA	129
INICIJACIJE PIRAMIDA	139
<i>Otvaranje Velike piramide od strane kalifa Al Mamuna * Prolazi i odaje Velike piramide * Sfingina zagonetka * Misterije Piramide * Tajna kovčega Piramide * Prebivalište Skrivenog Boga</i>	
POBLEMI S PIRAMIDOM	143
SFINGA	147
MISTERIJE PIRAMIDE	152
IZIDA, DEVICA SVETA	157
<i>Rođendani bogova * Ubistvo Ozirisa * Hermetička Izida * Simboli karakteristični za Izidu * Trubaduri * Mumifikacija mrtvih</i>	
MUMIFIKACIJA MRTVIH U EGIPTU	171
SUNCE, UNIVERZALNO BOŽANSTVO	175
<i>Solarno Trojstvo * Hrišćanstvo i Sunce * Rođendan Sunca * Tri Sunca * Nebeski stanovnici Sunca * Sunce u alhemijskoj simbologiji * Ponoćno Sunce * Solarne boje</i>	

SOLARNO TROJSTVO	176
HRIŠĆANSTVO I SUNCE	181
ROĐENDAN SUNCA	182
TRI SUNCA	184
NEBESKI STANOVNICI SUNCA	189
SUNCE U ALHEMIJSKOJ SIMBOLOGIJI	191
PONOĆNO SUNCE	192
SOLARNE BOJE	193
ZODIJAK I NJEGOVI ZNACI	196
<i>Primitivni astronomski instrumenti * Ekvinociji i solsticiji</i>	
<i>* Astrološke epohe sveta * Kružni zodijak iz Tentire * Tumačenje znakova zodijaka * Horoskop sveta</i>	
BEMBINSKA IZIDINA PLOČA	216
<i>Platonova inicijacija u Velikoj piramidi * Istorija Bem- binske Ploče * Platonistića teorija o idejama * Međudej- stvo tri filozofska zodijaka * Haldejska filozofija trijada</i>	
<i>* Orfičko jaje</i>	
SIMBOLIZAM BEMBINSKE PLOČE	226
ČUDA ANTIKE	238
<i>Uvek-goreće lampe * Delfsko proročište * Dodonsko pro- ročište * Trofonijevo proročište * Inicirani arhitekti * Se- dam svetskih čuda</i>	
GRČKA PROROČIŠTA	243
SEDAM SVETSKIH ČUDA	253
ŽIVOT I FILOZOFIJA PITAGORE	256
<i>Pitagora i krotonska škola * Osnove pitagorejstva * Simetrična tela * Pitagorini simbolički aforizmi * Pitagorejska astronomija</i>	
<i>* Keplerova teorija svemira</i>	
OSNOVE PITAGOREJSTVA	261

SIMBOLIČKE PITAGORINE IZREKE	269
PITAGOREJSKA ASTRONOMIJA	271
PITAGOREJSKA MATEMATIKA	274
<i>Teorija brojeva * Numerička vrednost slova * Metod obezbeđivanja numeričke Moći reči * Uvod u pitagorejsku teoriju brojeva * Eratostenovo sito * Značenja deset brojeva</i>	
METOD OBEZBEĐIVANJA NUMERIČKE MOĆI REČI	277
UVOD U PITAGOREJSKU TEORIJU BROJEVA	280
TABELA DESET BROJEVA	287
SIMBOLIZAM LJUDSKOG TELA	295
<i>Filozofski čovečuljak * Tri univerzalna centra * Hramovi inicijacije * Simbolizam ruke * Veliki i mali čovek * Antropos, ili Nadduša</i>	
LEGENDA O HIRAMU	311
<i>Izgradnja Solomonovog Hrama * Ubistvo Hirama Abifa * Mučeništvo Žaka de Molea * Duh vatre i pinealna žlezda * Lutanja astronomskog Hirama * Kleopatrina igla i masonske oznake</i>	
PITAGOREJSKA TEORIJA MUZIKE I BOJE	331
<i>Pitagora i dijatonska lestvica * Terapijska muzika * Muzika sfera * Upotreba boja u simbolizmu * Boje spektra i muzičke lestvice * Zodijačke i planetarne boje</i>	
FILOZOFIJA MUZIKE	332
MUZIKA SFERA	339
FILOZOFIJA BOJE	344
RIBE, INSEKTI, ŽIVOTINJE, GMIZAVCI I PTICE – PRVI DEO	351
<i>Jona i kit * Riba, simbol Hrista * Egipatski skarabej * Jupiterova muva * Zmija mudrosti * Sveti krokodil</i>	
INSEKTI	357
GMIZAVCI	365

RIBE, INSEKTI, ŽIVOTINJE, GMIZAVCI I PTICE – DRUGI DEO	371
<i>Golubica, jonički amblem * Samoobnavljajući Feniks * Grb Sjedinjenih Američkih Država * Bast, boginja mačka Ptolomejida * Apis, sveti bik * Monoceros, ili jednorog</i>	
FENIKS	376
ŽIVOTINJE	382
CVEĆE, BILJKE, PLODOVI I DRVEĆE	391
<i>Cvet, falički simbol * Lotosov cvet * Skandinavsko Drvo Sveta, Igdrasil * Bagremova mladica * Sok od grožđa * Magične moći mandragore</i>	
CULTUS ARBORUM	397
KAMENJE, METALI I DRAGULJI	410
<i>Preistorijski spomenici * Ploče Zakona * Sveti Garl * Epohe sveta * Talismanski dragulji * Kamenje i dragulji Zodijaka i planeta</i>	
PLOČE ZAKONA	416
SVETI GRAL	421
MAGIJA METALA I DRAGULJA	424
CEREMONIJALNA MAGIJA I ČAROBNJAŠTVO	429
<i>Egipatska crna magija * Doktor Johanes Faustus * Mefistofel iz Grimoara * Prizivanje duhova * Paktovi sa demonima * Simbolika pentagrama</i>	
TEORIJA I PRAKSA CRNE MAGIJE	431
IZVOD IZ KNJIGE O DR FAUSTU	434
MODUS OPERANDI INVOKACIJE DUHOVA	438
PENTAGRAM	443
ELEMENTI I NJIHOVI STANOVNICI	446
<i>Paracelzusova teorija o submundānima * Redovi elementarnih bića * Gnomovi, undine, salamanderi i silfi * Demonologija * Inkub i sukuba * Vampirizam</i>	

GNOMI	451
UNDINE	456
SALAMANDERI	458
SILFI	460
OPŠTA ZAPAŽANJA	463
HERMETIČKA FARMAKOLOGIJA, HEMIJA I TERAPEUTIKA	466
<i>Paracelzusovi metodi liječenja * Palingeneza * Hermetičke teorije o uzroku bolesti * Lekovita svojstva trava * Upotreba droga u Misterijama * Sekta Asasina</i>	
PARACELZIJSKI SISTEM	467
MEDICINSKE FOLOZOFIJE	467
HERMETIČKA TEORIJA O UZROCIMA BOLESTI	474
HERMETIČKO TRAVARSTVO I FARMAKOLOGIJA	478
KABALA, TAJNA DOKTRINA IZRAELA	486
<i>Pisani i nepisani zakoni * Poreklo kabalističkih spisa * Rabin Simeon ben Johaj * Velike kabalističke knjige * Podjela kabalističkog sistema * Sefer Jecira</i>	
OSNOVI KABALISTIČKE KOSMOGONIJE	504
<i>AIN SOF i Kosmičko Jaje * Kabalistički sistem sveta * Kabalistički tumačenje Jezekiljeve vizije * Velika slika Nabukodonosorovog sna * Veliki Čovek svemira * Pedeset vrata života</i>	
KABALISTIČKI SISTEM SVETOVA	506
SEFIROTSKO DRVO	520
<i>Trideset i dve staze mudrosti * Veliko i Malo Lice * Kirhe-rovo Sefirotsko drvo * Misterija Daata * Tri stuba koja drže Sefirotsko drvo * Četiri slova Svetog Imena</i>	
KABALISTIČKI KLJUČEVI STVARANJA ČOVEKA	534
<i>Gematrija, Notarikon i Temura * Elohim * Četiri Adama * Adam u arapskoj tradiciji * Adam kao arhetip čovečanstva * Rana hrišćanska crkva o braku</i>	

ANALIZA TAROT KARATA	554
<i>Poreklo karata za igru * Rota Mundi rozenkrojčera * Problem simbolizma Tarota * Karta bez broja * Simbolizam dvadeset jednog velikog aduta * Znaci karata</i>	
TABERNAKL U DIVLJINI	578
<i>Mojsije, egipatski inicijant * Izgradnja Tabernakla * Op-remanje Tabernakla * Zavetni Kovčeg * Odore slave * Urim i Tumim</i>	
IZGRADNJA TABERNAKLA	582
NAMEŠTAJ TABERNAKLA	586
ODEŽDA ČASTI I DIKE	590
URIM I TUMIM	595
BRATSTVO RUŽINOG KRSTA	598
<i>Život Oca C.R.C. * Johan Valentin Andrea * Alhemijska učenja rozenkrojčera * Značaj Ružinog Krsta * Adepti Ružinog Krsta</i>	
PRVI POSTULAT	599
DRUGI POSTULAT	605
TREĆI POSTULAT	613
ČETVRTI POSTULAT	616
ROZENKROJCERSKE DOKTRINE I NAČELA	620
<i>Confessio Fraternitatis * Anatomija Melanholije * Džon Hejdon o rozenkrojčerstvu * Tri planine mudrih * Filozofsko jaje * Ciljevi Rozenkrojčerskog Reda</i>	
PETNAEST ROZENKROJCERSKIH I	
KABALISTIČKIH DIJAGRAMA	637
<i>Šamajim, Okean Duha * Sedam Dana Stvaranja * Simbolički grob Kristijana Rozenkrojca * Regioni elemenata * Novi Jerusolim * Velika tajna Prirode</i>	

ILUSTRACIJE U BOJI	657
Deo ilustracija koje je za prvo izdanje knjige TAJNA UČENJA SVIH EPOHA , iz 1928. godine, uradio August Knap	
ALHEMIJA I NJENI PREDSTAVNICI	673
<i>Umnožavanje metala * Medalja cara Leopolda I * Hoena- najm Paracelzus * Ramon Lul * Nikola Flarnmel * Grof Bernard iz Treviza</i>	
PARACELZUS OD HOENAJMA	678
RAMON LUL	683
NIKOLA FLAMEL	687
GROF BERNARD IZ TREVIZA	691
TEORIJA I PRAKSA ALHEMIJE — PRVI DEO	693
<i>Poreklo alhemijske filozofije * Aleksandar Veliki i drveće koje govori * Priroda i umeće * Alhemijski simbolizam * Pisma nad pesmama * Zlato Filozofa</i>	
ALHEMIJSKI SIMBOLIZAM	703
TEORIJA I PRAKSA ALHEMIJE — DRUGI DEO	714
<i>Alhemijska molitva * Hermesova Smaragdna Tabla * Pis- mo Braće R. C. * Magična Mesečeva Planina * Alhemij- ska formula * Rosa mudraca</i>	
POREKLO ALHEMIJSKIH FORMULA	715
HERMESOVA SMARAGDNA TABLA	717
PISMO BRAĆE R. C. (RUŽINOG KRSTA)	721
HERMETIČKE I ALHEMIJSKE SLIKE KLAUDIJA DE DOMINIK SELENTANA VALISA NOVIJA IZ MANUSKRIPTA NAPISANOG I ILUMUNIRANOG U NAPULJU, LETA GOSPODNJEG 1606.	733
ALHEMIJSKO VENČANJE	762
<i>Poziv Kristijanu Rozenkrojcju na Alhemijsko Venčanje * Vir- go Lucifera * Filozofska Inkvizicija * Kula Olimpa * Ho- munkuli * Vitezovi Zlatnog Kamena</i>	

PRVI DAN	763
DRUGI DAN	764
TREĆI DAN	767
ČETVRTI DAN	770
PETI DAN	772
ŠESTI DAN	773
SEDMI DAN	777
BEKON, ŠEKSPIR I ROZENKROJCERI	780
<i>Rozenkrojcerska maska * Život Viljema Šekspira * Ser Frensis Bekon * Potpisi u akrostihu * Značajan broj tri-deset tri * Filozofska smrt</i>	
KRIPTOGRAM KAO ČINILAC SIMBOLIČKE FILOZOFIJE	802
<i>Tajni alfabeti * Dvoslovna šifra * Slikovne šifre * Akroa-matične šifre * Numeričke i muzičke šifre * Kodirane šifre</i>	
SIMBOLIZAM SLOBODNOG ZIDARSTVA	821
<i>Stubovi koje su podigli Setovi sinovi * Enoh i Kraljevski Lukovi * Dinizijske Arhitekta * Rimsko Društvo * Solo-mon, personifikacija Univerzalne Mudrosti * Neprocenji-vo nasleđe slobodnog zidarstva</i>	
DIONIZIJSKI ARHITEKTI	825
SOLOMON, PERSONIFIKACIJA UNIVERZALNE MUDROSTI	833
NEPROCENJIVO NASLEDESLOBODNOG ZIDARSTVA	839
MISTIČNO HRIŠĆANSTVO	841
<i>Sv. Irinej o Hristovom životu * Prvobitno Isusovo ime * Kr-šten čovek * Eseni * Arturijanski ciklus * Merlin Čarobnjak</i>	
ARTURIJANSKI CIKLUS I LEGENDA O SVETOM GRALU	852
KRST I RASPEĆE U PAGANSKOM I HRIŠĆANSKOM MISTICIZMU	859
<i>Legenda Aurea * Izgubljene aleksandrijske biblioteke * Krst u paganskom simbolizmu * Raspeće, kosmička alego-rija * Raspeće Kecalkoatla * Ekseri Stradanja</i>	

IZGUBLJENE ALEKSANDRIJSKE BIBLIOTEKE	862
KRST U PAGANSKOM SIMBOLIZMU	863
TAU KRST	864
<i>CRUX ANSATA</i>	865
RIMSKI I GRČKI KATOLIČKI KRSTOVI	867
RASPEĆE – KOSMIČKA ALEGORIJA	869
RAZAPETI SPASITELJI	871
RASPEĆE KECALKOATLA	874
EKSERI STRADANJA	877
MISTERIJA APOKALIPSE	881
<i>Sveti grad Efes * Autorstvo Apokalipse * Alfa i Omega</i>	
<i>* Jagne Božje * Četiri jahača * Broj zveri</i>	
ISLAMSKA VERA	899
<i>Muhamedov život * Objava Kurana * Oproštajno hodočašće * Prorokov grob * Kaba u Meki * Tajna doktrina islama</i>	
SIMBOLIZAM AMERIČKIH INDIJANACA	919
<i>Ceremonija lule mira * Istorijski Hijavata * Midevihin – vraćanje američkih Indijanaca * Popol Vuh * Misterije Šibalbe</i>	
POPOL VUH	928
MISTERIJE ŠIBALBE	931
KLJUČEVI ZA MISTERIJE ŠIBALBE	936
MISTERIJE I NJIHOVI EMISARI	940
<i>Homerov zlatni lanac * Hipatija, aleksandrijska neoplatonistkinja * „Božanski“ Kaljiostro * Grof od Sen Žermena * Oblikovanje američke zastave * Deklaracija nezavisnosti</i>	
HIPATIJA	942
GROF DI KALJIOSTRO	946

GROF OD SEN ŽERMENA	951
EPIZODE IZ AMERIČKE ISTORIJE	958
ZAKLJUČAK	962
BIBLIOGRAFIJA	977
INDEKS	1001
BELEŠKA O AUTORU	1127
SPISAK ILUSTRACIJA	1128

DREVNE MISTERIJE I TAJNA DRUŠTVA

DRUGI DEO

*Gnostičke Misterije * Simon Mag i Vasilid * Abraksas, gnostički koncept božanstva * Misterije Serapisa * Simbolizam lavirinta * Odinske, ili gotičke, Misterije*

Celokupna istorija hrišćanskog i paganskog gnosticizma uvijena je u najdublje tajne i nejasnost, jer, mada su gnostici nesumnjivo bili plodni pisci, malo njihovih dela je preživelo. Navukli su na sebe animozitet rane hrišćanske crkve, a kada je ova institucija dostigla poziciju svetske moći, uništila je sve raspoložive podatke o gnostičkom kultu. Reč *gnostika* označava *mudrost*, ili *znanje*, i izvedena je iz grčke reči *gnosa*. Članovi reda su tvrdili da su im poznate tajne doktrine ranog hrišćanstva. Hrišćanske Misterije tumačili su na osnovu paganske simbolike. Svoje tajne podatke i filozofska načela skrili su od neposvećenih i podučavali samo malu grupu posebno iniciranih osoba.

Za Simona Maga, čarobnjaka poznatog iz *Novog Zaveta*, često se pretpostavlja da je bio osnivač gnosticizma. Ako je to tačno, sekta je formirana tokom veka koji je usledio nakon Hrista i verovatno predstavlja prvi od mnogih ogranaka niklih iz glavnog tela hrišćanstva. Sve ono sa čime se entuzijasti ranog hrišćanstva nisu slagali, proglašavali su nadahnutim od strane đavola. Čak i neprijatelji Simona Maga priznavali su da on poseduje tajanstvene i natprirodne moći, ali su tvrdili da su mu te moći dali pakleni duhovi i furije, za koje su tvrdili da su njegovi uvek prisutni drugari. Nesumnjivo najinteresantnija legenda o Simonu je ona koja govori o njegovom

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

teozofskom nadmetanju sa apostolom Petrom, dok su obznanjivali svoje različite doktrine u Rimu. Prema priči koju su sačuvali crkveni oci, Simon je trebalo da dokaže svoju duhovnu nadmoć tako što će se uzdići na nebo u vatrenim kočijama. Nevidljive sile su ga zaista podigle i odnele puno metara u visinu. Kada je sv. Petar to video, uzviknuo je naredbu demonima (duhovima vazduha) da puste čarobnjaka. Zli duhovi su, pošto je naredbu dao svetac, bili primorani da poslušaju. Simon je pao s velike visine i poginuo, što je jasno dokazalo nadmoćnost hrišćanstva. Ova priča je nesumnjivo izmišljena, jer ona je samo jedan od mnogih izveštaja o njegovoj

smrti, sa kojim se malo koji drugi slaže. Kako je prikupljano sve više dokaza o tome da sv. Petar nije nikada bio u Rimu, poslednji mogući ostatak njene autentičnosti brzo se rasuo.

SMRT SIMONA MAGA

Iz Nuremberg Chronicle

Simon Mag, pošto je prizvao duhove vazduha, ovde je prikazan kako ga podižu demoni. Sv. Petar zahteva od zlih genija da puste čarobnjaka. Denomi su primorani da se povinuju i Simon Mag pada i gine.

Nema sumnje u to da je Simon bio filozof, jer gde god su njegove reči tačno sačuvane, njegove sintetičke i transcendentne misli su predivno izražene. Dobar opis principa gnosticizma dao je u sledećoj *verbatim*¹ izjavi, za koju se pretpostavlja da ju je sačuvalo Hipolit:

1 Latinski – doslovno. (Nap. prev.)

„Kažem vam, zato, ja govorim što govorim i pišem ono što pišem. A pišem sledeće. Među univerzalnim Eonima [periodima, nivoima, ili ciklusima stvaralačkog i stvorenog života u suštini i prostoru, nebeskim stvorenjima] postoje dva izdanka, bez početka ili kraja, koja rastu iz istog korena, nevidljive sile, neshvatljive tišine [Bitos]. Jedan od ovih izdanaka manifestuje se odozgo, to je Velika Moć, Univerzalni Um koji naređuje sve stvari, muško, a drugi [se manifestuje] odozdo, Velika Misao, žensko, proizvođači sve stvari. Kada se upare jedno s drugim, oni se sjedine i manifestuju međuprostor, neshvatljivi Vazduh, bez početka ili kraja. U njemu je Otac koji odražava sve stvari i neguje one stvari koje imaju početak i kraj.“

(Videti *G. R. S. Mead*², *Simon Magus*)

Po ovome možemo shvatiti da je manifestacija rezultat pozitivnog i negativnog principa, koji utiču jedan na drugog, i ona se odigrava u međuprostoru, ili tački ravnoteže, koja se naziva *pleroma*. Ta *pleroma* je naročita supstanca nastala mešanjem duhovnih i materijalnih eona. Iz *plerome* se individualizovao *Demijurg*, besmrtni smrtnik, koji je odgovoran za naše fizičko postojanje i patnje kroz koje zbog njega moramo da prođemo. U gnostičkom sistemu, tri para suprotnosti, zvana *Sizigije*, emanirala su iz Večitog Jednog. Zajedno sa njim, one čine zbir sedam. Šest (tri para) eona (živih, božanskih principa) Simon je opisao u delu *Philosophumena* na sledeći način: Prvo dvoje bili su *Svest* (Nus) i *Misao* (Epinoja). Zatim dolaze *Glas* (Fon) i njegova suprotnost, *Ime* (Onoma) i, konačno, *Razum* (Logizmos) i *Odras* (Entumeza). Iz ovih primordijalnih šest, sjedinjenih sa *Večitim Plamenom*, izašli su *Eoni* (Anđeli), koji su, po uputstvima Demijurga, stvorili niže svetove. (Videti radove H. P. Blavacke.³) Mora se razmotriti kako su ovaj prvi gnosticizam Simona

2 Džordž Robert Stouv Mid (*George Robert Stowe Mead*, 1863–1933) – autor, urednik, prevodilac, ezoterik i uticajan član Teozofskog društva, kao i osnivač *Quest Society*. (Nap. prev.)

3 Helena Petrovna Blavacka (rus. *Елена Петровна Блаватская*; ukr. *Олена Петрівна Блаватська*; 1831–1891), rođena kao Helena Petrovna Gan (rus. *Елена Петровна Ган*; ukr. *Олена Петрівна Ган*) ili Helena fon Han (nem. *Helena von Hahn*) – osnivač teozofije i Teozofskog društva. Glavni radovi su joj *Tajna doktrina* (objavljena u dva toma, *Kosmogenez*a i *Antropogenez*a,

ŽIVOT I UČENJA TOTA HERMESA TRISMEGISTOSA

*Pretpostavke o Hermesovom identitetu * Izvitopereni hermetički fragmenti * Totova knjiga * Poimander, Hermeso-va Vizija * Tajna Univerzalnog Uma * Sedam Upravitelja Sveta*

Grmljavina zatutnja, munja bljesnu, zavesa Hrama pocepa se od vrha do osnove. Visokodostojni inicijator, u svojoj plavoj i zlatnoj odori, polako podiže draguljima optočeni štap i uperi ga u tamu otkrivenu cepanjem svilene zavese: „Gle, svetlost Egipta!“ Kandidat, u svojoj jednostavnoj beloj halji, zurio je u spoljašnje crnilo kojem ram behu dva velika stuba s lotosima u vrhu, među kojima je visio veo. Dok je gledao, svetlucava izmaglica širila se kroz atmosferu sve dok vazduh ne posta masa sjajnih čestica. Neofitovo lice bilo je obasjano mekim sjajem dok je ispitivao treperavi oblak u potrazi za opipljivim predmetom. Inicijator ponovo progovori: „Svetlost koju posmatraš je tajna blistavost Misterija. Odakle ona dolazi niko ne zna, osim ‘Gospodara Svetlosti’. Evo ga!“ Iznenada, kroz belasastu maglu pojavi se lik, okružen treperavim, zelenkastim sjajem. Inicijator spusti štap i, poklonivši glavu, postavi jednu šaku bridom uz svoje grudi u poniznom pozdravu. Neofit koraknu unazad u strahopoštovanju, delimično zaslepljen veličanstvenošću ukazanog lika. Skupivši hrabrost, mladić ponovo pogleda u Božanskoga. Oblik pred njim bio je znatno veći od smrtnog čoveka. Telo se činilo delom providno, tako da su se mogli videti srce i mozak kako pulsiraju i svetle. Dok je kandidat posmatrao, srce se pretvori u ibisa, a mozak u blještavi

Život i učenja Tota Hermesa Trismegistosa

smaragd. Stari inicijator, podižući svoj štap, glasno uzviknu: „Svi Te pozdravljaju, Tote Hermese, Trostruko Najveći, svi Te pozdravljaju, Prinče ljudi, svi pozdravljaju Tebe koji si stao na glavu Tifona!“ Istoga trena pojavi se jezivi, vijugavi zmaj – užasno čudovište, delom zmija, delom krokodil i delom krmak. Iz njegovih usta i nozdrva lilo je more vatre, a grozni zvukovi odjekivali su kroz zasvođene odaje. Hermes iznenada udari napredujućeg gmizavca zmijoubojnom palicom i zmaj se uz režeći urlik sruši postrance dok su plamenovi oko njega lagano umirali. Hermes postavi svoje stopalo na lobanju pobeđenog Tifona. Sledećeg trenutka, uz blesak nepodnošljive veličanstvenosti koja natera neofita da se posrćući unazad pripije uz stub, Hermes, praćen trakama zelenkaste magle, prođe kroz prostoriju i nestade u ništavilu.

PRETPOSTAVKE O HERMESOVOM IDENTITETU

Jamblih je tvrdio da je Hermes bio autor dvadeset hiljada knjiga; Maneton je taj broj povećao na trideset šest hiljada (videti Džejmisa Gardnera) – podaci koji čine evidentnim da bi jedna osoba, čak i natkriljena božanskom povlasticom, teško mogla obaviti tako monumentalan posao. Među umećima i naukama za koje je potvrđeno da ih je Hermes otkrio čovečanstvu su medicina, hemija, pravo, umetnost, astrologija, muzika, retorika, magija, filozofija, geografija, matematika (posebno geometrija), anatomija i oratorstvo. Grci su to isto pripisivali Orfeju.

U delu *Biographia Antiqua*, Frensis Baret¹ kaže za Hermesa:

„(...) ako se Bog ikada pojavio u čoveku, pojavio se u njemu, kao što je evidentno iz njegovih knjiga i njegovog Pimandera, dela u kojima je saopštio suštinu Ambisa i božansko znanje za svo

1 Francis Barrett (c. 1770–1780) – engleski okultist koji je za sebe izjavljivao da je izučavalac hemije, mezafizike i prirodne okultne filozofije. Godine 1801. objavio je knjigu *Mag, ili Nebeski izveštac (The Magus, or Celestial Intelliencer)*. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

potomstvo, čime je pokazao da i lično ne samo da je bio inspirisan božanskim, već i dubok filozof, koji je svoju mudrost dobijao od Boga i nebeskih stvari, a ne od čoveka.“

Njegovo transcendentno učenje dovelo je do toga da je Hermes poistivećivan sa mnogim od ranih mudraca i proroka. U svojoj *Antičkoj mitologiji* Brajant piše:

„Pomenuo sam da je Kadmo bio isto što i egipatski Tot, a to se manifestuje po tome što je bio Hermes i po izumu pisma, koji mu se pripisuje.“ (U poglavlju koje obrađuje teoriju *Pitagorejske matematike* može se naći tabela originalnih haldejskih slova.)

Istraživači veruju da Hermes bio onaj koga su Jevreji znali kao „Enoha“, koga Kinili² naziva „Drugi Božji glasnik“. Hermes je prihvaćen u grčkoj mitologiji, a kasnije je postao Merkur kod Latina. Poštovan je u obliku planete Merkur, jer je to telo najbliže suncu: od svih stvorenja Hermes je bio najbliži Bogu i postao je poznat kao Glasnik Bogova.

Na egipatskim crtežima Tot nosi voštanu tablicu za pisanje i beležnik je tokom vaganja duše umrlog u Ozirisovoj Dvorani suda – što je veoma značajan ritual. Hermes je na prvom mestu po važnosti za masonske učenjake, zato što je autor masonskih inicijacijskih rituala, koji su pozajmljeni iz Misterija koje je on ustanovio. Gotovo svi masonski simboli su hermetički po svom karakteru. Pitagora je izučavao matematiku sa Egipćanima i od njih stekao svoje znanje o simboliци geometrijskih tela. Hermes je takode poštovan i zbog svoje reformacije kalendarskog sistema. On je proširio godinu sa 360 na 365 dana, tako uspostavivši presedan koji još uvek prevladuje. Naziv „Trostruko Najveći“ Hermes je dobio jer je smatran najvećim od svih filozofa, najvećim od svih sveštenika i najvećim od svih kraljeva. Vredno je pomenuti da je poslednja pesma američkog omiljenog pesnika Henrija Vodsforta Longfeloua

2 Edvar Von Hajd Kinili (*Edward Vaughan Hyde Kenealy*, 1819–1880) – irski advokat i pisac. Najpoznatiji je po teološkom delu iz 1866. godine, *Knjiga Božja: Apokalipsa Adama-Oanesa* (*The Book of God: the Apocalypse of Adam-Oannes*). Njegovo delo *Enoh, drugi Božji glasnik* (*Enoch, the second messenger of God*) objavljeno je 1872. godine. (Nap. prev.)

bila lirski oda Hermesu. [Videti Čembersovu Enciklopediju (*Chambers's Encyclopædia*).³]

TOT, PSOGLAVI

Iz Lenoir⁴,
La Franche-Maconnerie

Aroueris, ili Tot, jedan od pet besmrtnika, zaštitio je dete Horusa od gneva Tifona nakon ubistva Ozirisa. On je takođe prepravio drevni egipatski kalendar proširivši godinu sa 360 na 365 dana. Tot Hermes nazivan je „Psoglavi“, zbog njegove vernosti i integriteta. Prikazan je okrunjen solarnim nimbusom, kako u jednoj ruci nosi *Crux Ansata*⁵, simbol večnog života, a u drugoj palicu oko koje je obmotana zmija, simbol njegovog dostojanstva kao saveznika bogova.

3 *Chambers's Encyclopædia* (izdanje *W. & R. Chambers, Edinburgh*), 1860–1868. Naslovljena po prezimenu škotskih izdavača, braće Čembers: Viljem Čembers (*William Chambers*, 1800–1883) – izdavač i političar i Robert Čembers (*Robert Chambers*, 1802–1871) – autor, novinski urednik i izdavač. (Nap. prev.)

4 Mari Aleksandar Lenoar (*Marie Alexandre Lenoir*, 1761–1839) – francuski arheolog posvećen očuvanju francuskih istorijskih spomenika, skulptura i grobnica; osnivač Muzeja spomenika Francuske (*Musée des monuments français*). (Nap. prev.)

5 Krst sa drškom – *crux ansata*, latinski je naziv za egipatski hijeroglif *ank* ♁, koji ima značenje „večni život“ i u obliku je krsta sa krugom ili omčom na vrhu. (Nap. prev.)

BEMBINSKA IZIDINA PLOČA¹

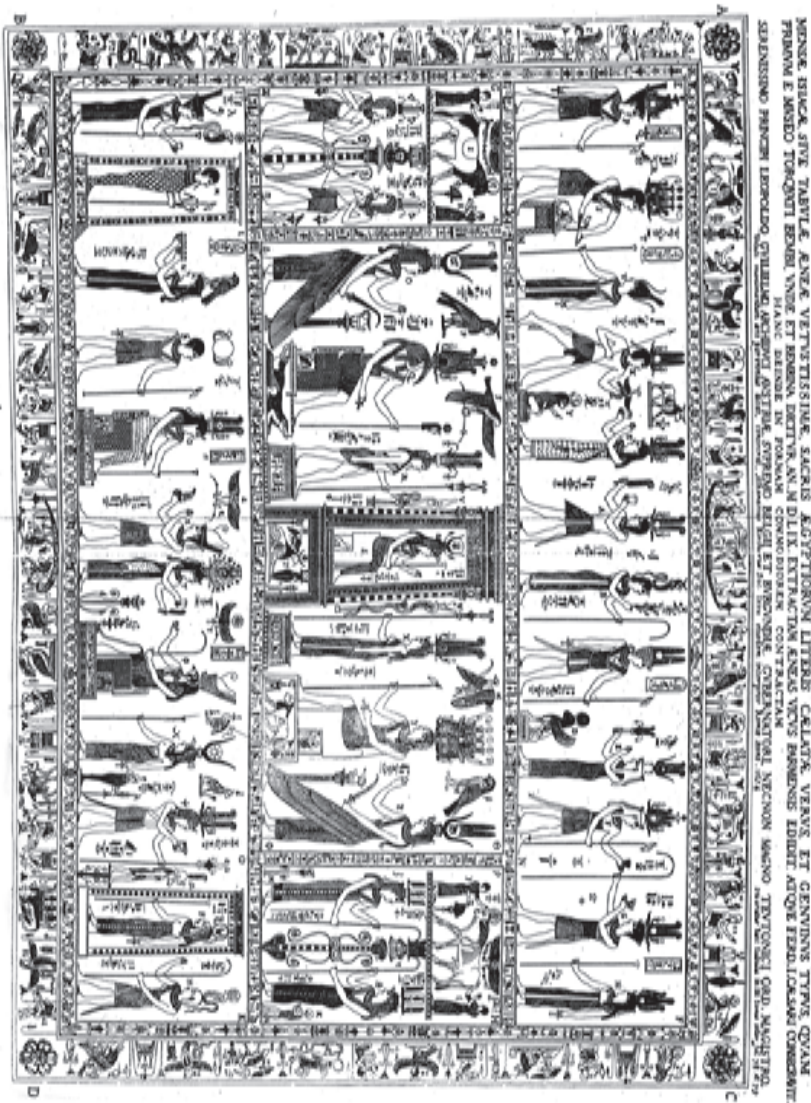
*Platonova inicijacija u Velikoj piramidi * Istorija Bembin-
ske Ploče * Platonistička teorija o idejama * Međudejstvo tri
filozofska zodijaka * Haldejska filozofija trijada * Orfi-
čko jaje*

Rukopis Tomasa Tejlora sadrži sledeći izvanredan pasus:

„Platon je iniciran u ‘Velike Misterije’ kada je imao 49 godina. Inicijacija je održana u jednoj od podzemnih dvorana Velike piramide u Egiptu. IZIJACKA PLOČA formirala je oltar ispred kojeg je Božanski Platon stajao i primio ono što je oduvek i bilo njegovo, ali koje je ceremonija Misterije probudila i iznela iz njegovog uspavanog stanja. Sa tim usponom, nakon tri dana u Velikoj dvorani, primio ga je Hijerofant piramide (Hijerofanta su mogli videti samo oni koji su prošli tri dana, tri stepena, tri dimenzije) i usmeno mu dao Najveća Ezoterijska Učenja, svako propraćeno njegovim odgovarajućim Simbolom. Nakon sledeća tri meseca boravka u dvoranama piramide, inicirani Platon je poslat u svet da obavlja posao Velikog Reda, kao što je bio slučaj sa Pitagorom i Orfejem pre njega.“

1 Lat. *Mensa Isiaca* – Izijačka Ploča, ili Izidina Ploča – bronzana ploča sa umecima od emajla i srebra, verovatno rimska kopija egipatskog stila; naziva se i Bembinska Ploča, po Pjetru Bembu (*Pietro Bembo*, 1470–1547), venecijanskom učenjaku, pesniku, teoretičaru književnosti, kardinalu i čuvenom antikvaru, koji je došao u njen posed 1527. godine, posle pljačke Rima. (Nap. prev.)

BEMBINSKA IZIDINA PLOČA

O teurgičkom ili magijskom smislu u kojem su egipatski sveštenici na Bembinskoj Izidinoj ploči izložili filozofiju žrtvovanja, obreda i ceremonija kroz sistem okultnih simbola, Atanasije Kirher piše:

ŽIVOT I FILOZOFIJA PITAGORE

*Pitagora i krotionska škola * Osnove pitagorejstva * Simetrična tela * Pitagorini simbolički aforizmi * Pitagorejska astronomija * Keplerova teorija svemira*

Dok je Mnesarh, Pitagorin otac, bio u gradu Delfi u vezi sa svojim trgovačkim poslovima, on i njegova supruga, Partenida, odlučili su da konsultuju delfsko proročište da li Mojre podržavaju njihov povratak u Siriju. Kada je Pitonesa (Apolonova proročica) sela na zlatni tronožac iznad zjapećeg otvora proročišta, nije odgovorila na pitanje koje su postavili, već je Mnesarhu rekla da je njegova supruga trudna i da će roditi sina kojem je suđeno da nadmaši sve muškarce u lepoti i mudrosti i koji će svojim životom puno pridoneti dobrobiti čovečanstva. Mnesarh je bio tako duboko impresioniran proročanstvom da je promenio ime svoje supruge u Pitazida, u čast pitijske sveštenice. Kada je dete rođeno u Sidonu u Fenikiji, bio je to sin – kao što je proročište reklo. Mnesarh i Pitazida su dete nazvali Pitagora, jer su verovali da je bio predodređen od strane proročišta.

Mnoge čudne legende su sačuvane u vezi Pitagorinog rođenja. Neki su tvrdili da on nije bio smrtnik: da je bio jedan od bogova koji je uzeo ljudsko telo kako bi došao na svet i poučio ljudsku rasu. Pitagora je bio jedan od mnogih mudraca i spasitelja antike za koje se tvrdi da su rođeni bezgrešnim začecem. U svom delu *Anakalipsa*, Godfri Higins piše:

„Prva upadljiva okolnost u kojoj se istorija Pitagore poklapa sa istorijom Isusa je da su oni bili rođeni u gotovo istoj zemlji; prvi se rodio u Sidonu, drugi u Vitlejemu, oba u Siriji. Pitagorin otac, kao

Život i filozofija Pitagore

i otac Isusa, bio je proročki obavešten da njegova supruga treba da rodi sina koji će biti dobročinitelj čovječanstva. Obojica su rođeni kada su njihove majke bile van kuće, na putovanjima: Josif i njegova supruga otišli su u Vitlejem na popis, a Pitagorin otac putovao je iz svog prebivališta, Samosa, u Sidon, zbog svojih trgovačkih poslova. Pitaida [Pitazida], Pitagorina majka, bila je u vezi sa apolonskom utvarom, ili duhom Boga Apolona, ili Boga Sola, (naravno, to mora da je bio sveti duh, a ovdje imamo Duha Svetoga), koji se kasnije pojavio njenom suprugu i rekao mu da ne sme opštiti sa svojom ženom za vreme trudnoće – priča očigledno ista kao ona koja se odnosi na Josifa i Mariju. Zbog tih naročitih okolnosti Pitagora je bio poznat po istoj tituli kao i Isus, naime, *sin Božji*, i mnoštvo je pretpostavljalo da je pod uticajem Božanske inspiracije.“

Ovaj najčuveniji filozof rođen je negde između 600. i 590. godine pre Hrista, a dužina njegovog života procenjuje se na blizu sto godina.

Pitagorina učenja ukazuju da je bio temeljno upoznat sa pravilima ezoterizma istoka i zapada. Putovao je među Jevrejima i rabini su ga uputili u tajne tradicije Mojsija, zakonodavca Izraela. Kasnije je esenska škola vođena uglavnom u svrhu tumačenja pitagorejskih simbola. Pitagora je bio iniciran u egipatske, vavilonske i haldejske Misterije. Mada neki veruju da je bio Zaratustrin učenik, nije sigurno da je njegov učitelj tog imena bio Bog-čovek kojega sada duboko poštuju Parsi. Iako se izveštaji o njegovim putovanjima razlikuju, istoričari se slažu da je posetio mnoge zemlje i učio kod mnogih nastavnika.

„Nakon što je stekao svo znanje koje je bilo moguće naučiti od grčkih filozofa i, verovatno, postao inicijant u Eleusinskim Misterijama, otišao je u Egipat i, nakon mnogo neuspeha i odbijanja, konačno uspeo da osigura inicijaciju u Izidine Misterije koje su držali sveštenici iz Tebe. Zatim se ovaj neustrašivi ‘stolar’ zaputio u Fenikiju i Siriju, gde su mu poverene Adonisove Misterije, a prelazeći u dolinu Eufrata zadržao se dovoljno dugo da bude upućen u tajnu nauku Haldejaca, koji su još uvek boravili u blizini Vavilona. Na posletku, napravio je svoj najveći i najviši istorijski poduhvat kroz Mediju i Persiju u Hindustan, gde je ostao nekoliko godina kao učenik i inicijant učenih bramina iz Elefante i Elora.“

[Videti *Drevno slobodno zidarstvo* (Ancient Freemasonry), Frenka K. Higinza, 32°]

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

Autor dodaje da je ime Pitagora još uvek sačuvano u zapisima bramina kao *Javančarja* (*Yavancharya*), Jonski Učitelj.

Za Pitagoru je rečeno da je bio prvi čovek koji je sebe nazivao *filozof*, u stvari, svet mu je dužan za reč *filozof*. Pre tog vremena mudri ljudi su sebe nazivali *sofoi*¹, što je tumačeno kao *oni koji znaju*. Pitagora je bio skromniji. On je skovao reč *filozof*, koju je definisao kao *onaj koji pokušava da otkrije*.

Vrativši se iz svojih lutanja, Pitagora je osnovao školu, ili kao što je to ponekad nazivano, univerzitet, u Krotonu, dorskoj koloniji u južnoj Italiji. Kada je stigao u Kroton, gledali su ga popreko, ali nakon kratkog vremena su oni koji su imali važne položaje u okolnim kolonijama tražili njegov savet u pitanjima od velikog značaja. On je oko sebe okupio malu grupu iskrenih učenika koje je upućivao u tajnu mudrost što mu je otkrivena, a takođe i u osnove okultne matematike, muzike i astronomije, koje je smatrao trougaonim temeljem svih umetnosti i nauka.

Kada je imao oko šezdeset godina, Pitagora se oženio jednom od svojih učenica i u tom braku imali su sedmoro dece. Njegova supruga bila je izuzetno sposobna žena, koja ne samo da ga je nadahnjivala tokom njegovog života, već je nakon njegovog ubistva nastavila da širi njegove doktrine.

Kao što je to čest slučaj s genijima, Pitagora je svojom iskrenošću stekao kako političke tako i lične neprijatelje. Među onima koji su došli radi inicijacije bio je jedan koji je, zbog toga što je Pitagora odbio da ga prizna, odlučio da uništi i čoveka i njegovu filozofiju. Služeći se lažnom propagandom, ovaj nezadovoljnik je okrenuo sveći puka protiv filozofa. Bez upozorenja, grupa ubica se spustila na malu skupinu zgrada u kojima su veliki učitelj i njegovi učenici živeli, zapalila građevine i ubila Pitagoru.

Izveštaji o filozofoj smrti se ne slažu. Neki kažu da je bio ubijen sa svojim učenicima, drugi da su ga, dok je bežao iz Krotona sa ma-

1 U originalu stoji *sages* – „mudraci“, od starofranc. *sage* (XI v.), od galo-romanskog *sabius*, od lat. *sapius*, od *sapere* – „imati ukus, imati dobar ukus, biti mudar“. Pošto se prvobitno primenjivalo kao *Seven Sages* – za sedam grčkih mudraca, opredelili smo se da na ovom mestu koristimo grčku reč *sofoi* (σοφοί) iz grčkog naziva za te mudrace – *hoi hepta sofoi* (οἱ ἑπτὰ σοφοί). Na drugim mestima u knjizi reč *sage* je prevedena sa mudrac. (Nap. prev.)

lom grupom sledbenika, njegovi neprijatelji zarobili i živog spalili u maloj kući u kojoj su odlučili da se odmore preko noći. Drugi izveštaj navodi da su se učenici, našavši se zarobljeni u zapaljenoj građevini, bacili u vatru i od svojih tela napravili most preko kojeg je Pitagora pobjegao, ali samo da bi nedugo nakon toga umro od slomljenog srca zbog tugovanja nad očiglednom neplodnošću njegovih nastojanja da služi čovečanstvu i prosvetli ga.

**PITAGORA,
PRVI FILOZOF**

*Iz Historia Deorum
Fatidicorum*

Dok je bio mlad, Pitagora je bio učenik Ferrekida i Hermodama, a u adolescentnim godinama postao je poznat po jasnoći svojih filozofskih pojmova. U visinu je premašivao šest stopa; njegovo telo bilo je savršeno oblikovano poput Apolonovog. Pitagora je bio personifikacija veličanstva i moći i u njegovom prisustvu svi su se osećali ponizno i uplašeno. Ka-

kako je postajao stariji, njegova fizička snaga se povećavala, a ne slabila, tako da je, kad se približio stotoj godini, zapravo bio u najboljim godinama. Uticaj ove velike duše na one oko njega bio je takav da su Pitagorine reči hvale ispunjavale njegove učenike ekstazom, a jedan je počinio samoubistvo jer se Učitelj u jednom trenutku razljutio zbog nečega što je uradio. Pitagora je bio tako dirnut tom tragedijom da se više nikada nikome nije neljubazno obratio niti je o ikome neljubazno govorio.

PITAGOREJSKA MATEMATIKA

*Teorija brojeva * Numerička vrednost slova * Metod obezbeđivanja numeričke Moći reči * Uvod u pitagorejsku teoriju brojeva * Eratostenovo sito * Značenja deset brojeva*

Bilo je mnogo spekulacija o tajnom značenju brojeva. Iako je učinjeno mnogo zanimljivih otkrića, sa sigurnošću se može reći da je sa smrću Pitagore izgubljen veliki ključ ove nauke. Gotovo 2.500 godina filozofi svih naroda pokušavali su da raspletu pitagorejsku pređu, ali očigledno nijedan nije bio uspešan. Bez obzira na pokušaje da se uništiti sva arhiva o Pitagorinom učenju, sačuvani su fragmenti koji daju ključ za neke od jednostavnijih delova njegove filozofije. Glavne tajne nikada nisu zapisivane, već su sapštavane usmeno nekolicini odabranih učenika. Oni svoje tajne očigledno nisu otkrili profanima, a rezultat je da je arkana, kada je smrt zapečatila njihove usne, umrla sa njima.

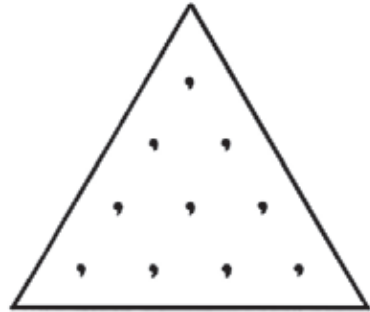
Neke od današnjih tajnih škola u svetu su proizvođači drevnih Misterija i, mada je sasvim moguće da poseduju neke od originalnih numeričkih formula, o njima nema dokaza u obimnim spisima koje su ove grupe izdale tokom poslednjih petsto godina. Ti spisi, mada često raspravljaju o Pitagori, ne daju indicaciju znanja o njegovoj zapetljanoj doktrini koje bi bilo potpunije od onog što su imali post-pitagorejski grčki spekulanti, koji su puno govorili, malo napisali, još manje znali, a svoje neznanje prikivali nizom tajanstvenih nagađanja i obećanjima. Tu i tamo se u literarnim delima ranih pisaca mogu pronaći zagonetne izjave koje se oni nisu potrudili da protumače. Sledeći primer je citiran od Plutarha:

„Pitagorejci zaista idu dalje od toga i imenima i titulama bogova počastvuju čak i brojeve i geometrijske dijagrame. Tako, jednakostraničan trougao nazivaju iz-glave-rođena Minerva i Tritogenija, jer on može biti podjeljen na jednake delove trima vertikalama povučenim iz svakog od uglova. Jedinicu nazivaju Apolon, sa brojem dva povezuju ime nesloge i drskosti, a sa brojem tri, pravde. Jer, dok je nanošenje povrede krajnost na jednoj strani, a onaj koji trpi krajnost na drugoj strani, patnja je u sredini između njih. Na sličan način, kako se o tome obično izveštava, broj trideset šest, njihov Tetraktis, ili sveti Kvaternion, koji se sastoji od prva četiri neparna broja dodata grupi od prva četiri parna broja, smatraju za najsvetaniju zakletvu koju mogu da polože i nazivaju ga Kosmos.“

(Izida i Oziris)

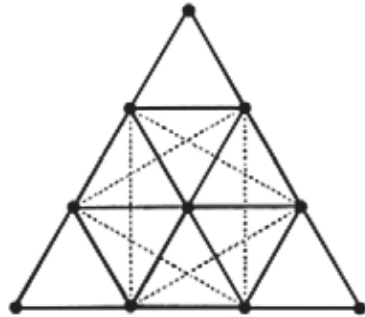
TETRAKTIS

Teon iz Smirne izavljuje da je deset tačaka, ili Pitagorin tetraktis, bio simbol od najveće važnosti, jer je pronicljivom umu otkrivao tajnu univerzalne prirode. Pitagorejci su se vezivali sledećom zakletvom: “Tako mi Onoga koji je našoj duši dao tetraktis, u kojem su izvor i koren večno nicajuće prirode.”

KOCKA I ZVEZDA

Povezivanjem deset tačaka tetraktisa formira se devet trouglova. Šest od njih je uključeno u formiranje kocke. Isti trouglovi, kada se između njih pravilno povuku linije, otkrivaju takođe i šestokraku zvezdu sa tačkom u centru. Samo sedam tačaka je iskorišćeno za formiranje kocke i zvezde. Prema kabali, tri neiskorišćene ugaone tačke predstavljaju trostruku, nevidljivu, uzročnu prirodu svemira, dok su sedam tačaka uključenih u kocku i zvezdu Elohim – Duhova sedam kreativnih razdoblja. Subota, ili sedmi dan, je središnja tačka.

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

1	2	3	4	5	6	7	8
Aleph	א	א	1	A α	•	Alpha	A
Beth	ב	ב	2	B β	•	Beta	B
Gimel	ג	ג	3	Γ γ	•	Gamma	G
Daleth	ד	ד	4	Δ δ	•	Delta	D
He	ה	ה	5	E ε	•	Epsilon	E
Vau	ו	ו	6	F	•	Digamma	Fv
Zain	ז	ז	7	Z ζ		Zeta	
Heth	ח	ח	8	H η		Eta	
Teth	ט	ט	9	Θ θ		Theta	
Jod	י	י	10	I ι	•	Iota	I
Caph	כ	כ	20	K κ	•	Kappa	C
Lamed	ל	ל	30	Λ λ	•	Lambda	L
Mem	מ	מ	40	M μ	•	Mu	M
Nun	נ	נ	50	N ν	•	Nu	N
Samech	ס	ס	60	Ξ ξ		Xi	
Oin	ע	ע	70	O ο	•	Omicron	O
Pe	פ	פ	80	Π π	•	Pi	P
Tzadi	צ	צ	90	ς		Episemon bau	
Koph	ק	ק	100			επισημων βαυ	
Resh	ר	ר	100	P ρ	•	Rho	R
			200				
			200	Σ σ	•	Sigma	S
Shin	ש	ש	300				
			300	T τ	•	Tau	T
Tau	ת	ת	400				
			400	Υ υ	•	Upsilon	U
			500	Φ φ		Phi	
			600	Χ χ		Chi	
			700	Ψ ψ		Psi	
			800	Ω ω		Omega	
			900	Ϟ ϟ		Sanpi	

NUMERIČKE VREDNOSTI HEBREJSKOG, GRČKOG I SAMARIČANSKOG ALFABETA

Iz Higgins, Celtic Druids

LEGENDA O HIRAMU

*Izgradnja Solomonovog Hrama * Ubistvo Hirama Abifa *
Mučeništvo Žaka de Molea * Duh vatre i pinealna žlezda *
Lutanja astronomskog Hirama * Kleopatrina igla i mason-
ske oznake*

Kada se Solomon – od Boga ljubljeni graditelj Večite Kuće i Veliki Majstor Jerusalimske Lože – popeo na presto svoga oca, Davida, posvetio je život podizanju Božjeg hrama i palate za kraljeve Izraela. Davidov verni prijatelj, Hiram, kralj Tira, čuvši da je sin Davidov seo na presto Izraela, posla čestitke i ponudi pomoć novom vladaru. U svojim *Jevrejskim starinama*, Josif Flavije spominje da su u njegovo vreme i u Jerusalimu i u Tiru mogle da se vide kopije pisama koja su dva kralja razmenila. Uprkos Hiramovom nedostatku zahvalnosti za dvadeset gradova u Galileji koje mu je Solomon poklonio po završetku hrama, dva vladara ostali su najbolji prijatelji. Obojica su bili poznati po svojoj duhovitosti i mudrosti i, kada su razmenjivali pisma, svaki je smišljao zagonetna pitanja kako bi testirao mentalnu genijalnost onog drugog. Solomon je sa Hiramom iz Tira sklopio sporazum i obećao mu ogromne količine ječma, pšenice, kukuruza, vina i ulja, kao i plate za tirske zidare i tesare, za koje je dogovoreno da pomognu Jevrejima u podizanju hrama. Hiram je također obezbedio kedrovinu i drugu finu drvenu građu, koja je splavovima prebacivana preko mora u Jopu, odakle su je Solomonovi radnici otpremali u unutrašnjost kopna do gradilišta hrama.

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

Zbog svoje velike ljubavi prema Solomonu, Hiram iz Tira poslao je i Velikog Majstora Dionizijskih Arhitekata, Hirama Abifa, Udovičinog Sina, kojemu nije bilo ravna među zanatlijama na zemlji. Hiram je opisan kao „Tirianac rodom, ali izraelskog porekla“, i „drugi Veseleilo (*Bezaleel*), kojemu kralj njegov oda počast nazvavši ga Otac“. *Džepni drugar slobodnog zidara (The Freemason's Pocket Companion)* (objavljeno 1771) ovako opisuje Hirama:

„ (...) Najlukaviji, najveštiji i najčudesniji radnik koji je ikada živio, čije sposobnosti nisu bile vezane samo za graditeljstvo, već su se širile na sve oblasti rada, kako sa zlatom, srebrom, bakrom ili gvoždem, tako i sa platnom, tapiserijama ili vezom; bilo da je smatran arhitektom, vajarom [*sic*], livcem ili kreatorom, odvojeno ili zajedno, u svemu je bio jednako odličan. Na osnovu njegovih kreacija i pod njegovim rukovodstvom, započet je, pravljen i napravljen sav bogati i sjajni nameštaj Hrama i njegovi brojni dodaci. Solomon ga je imenovao da u njegovoj odsutnosti zauzme mesto Zamenika Velikog Majstora, a da u njegovom prisustvu bude Viši Veliki Upravnik, Majstor posla i opšti nadglednik svih zanatlija, kako onih koje je David ranije obezbedio iz Tira i Sidona, tako i onih koje je Hiram tada trebalo da pošalje.“ (Savremeni masonski pisci ne slažu se po pitanju tačnosti posljednje rečenice.)

Solomonov Hram je, iako je u njegovu izgradnju uložena ogromna količina rada – po rečima Džordža Olivera – „bio samo mala zgrada i vrlo inferioran po pitanju veličine u odnosu na neke od naših crkava“. Brojne zgrade oko njega i veliko blago, koje su činili zlato i drago kamenje iskorišćeni u njegovoj izgradnji, skoncentrisali su ogromno bogatstvo u području hrama. U sredini hrama stajaja je Svetinja nad Svetinjama, ponekad nazivana Proročište. Bila je to pravilna kocka sa svakom stranom dugačkom dvadeset lakata i bila je primer uticaja egipatskog simbolizma. Grupa zgrada koje su sačinjavale hram bila je ukrašena sa 1.453 veličanstveno isklesana stuba od parskog mermera i 2.906 pilastera okićenih kapitelima. Postojao je široki trem okrenut prema istoku, a *sanctum sanctorum* bio je okrenut prema zapadu. Razne zgrade i dvorišta su, prema predanju, mogli da prime ukupno 300.000 osoba. I svetište i Svetinja nad Svetinjama bili su u potpunosti obloženi pločama od čistog zlata prekrivenim draguljima.

Kralj Solomon započeo je izgradnju hrama u četvrtoj godini svoje vladavine na dan, koji bi prema savremenom računanju, bio 21. april, a okončao je 23. oktobra, u jedanaestoj godini svoje vladavine. Izgradnja hrama započeta je 480. godine nakon što su Izraelićani prešli Crveno more. Deo rada na izgradnji uključivao je zidanje veštačkog temelja na vrhu brda Morija. Kamenje za hram vađeno je iz kamenoloma direktno ispod brda Morija i beše istesano pre no što je vađeno na površinu. Bronzani i zlatni ukrasi za hram odlivani su u kalupima u glinenom zemljištu između Sukota i Zeredaha, a drveni delovi su svi bili završavani pre no što su stizali na gradilište hrama. Zgrada je, zbog toga, sklapana bez zvuka i bez alatki, jer su se svi njeni delovi tačno uklapali, „bez čekića svađe, sekire podele, ili bilo koje pakosne alatke.“

Andersonovo¹ delo *Ustrojstva slobodnih zidara (Constitutions of the Free-Masons)*, predmet mnogih rasprava, objavljeno u Londonu 1723. godine, a zatim ga je ponovo objavio Bendžamin Frenklin (*Benjamin Franklin*) u Filadelfiji 1734. godine, ovako opisuje podelu radnika angažovanih u izgradnji Večite Kuće:

„Ali Dagonov Hram i najtananije građevine Tira i Sidona ne mogu se porediti sa Večnim Hramom Božjim u Jerusalimu (...) tamo je bilo uposleno ne manje od 3.600 Prinčeva, ili Majsora-Zidara, da obave rad u skladu sa Solomonovim smernicama, sa 80.000 klesara kamena u planini, ili Kolega Zanatlja, i 70.000 radnika, sve u svemu njih 153.600, pored onih koje je regrutovao Adoniram da rade u libanskim planinama naizmenično sa Sidoncima, to jest, njih još 30.000, pa je ukupno bilo 183.600 radnika.“

1 *James Anderson* (c.1679–1739) – škotski sveštenik najpoznatiji po svojoj povezanosti sa masonerijom. Kao slobodni zidar, bio je Majstor masonske lože i Veliki Nadzornik Velike lože Londona i Velike lože Vestminstera. Septembra 1721. godine Velika loža ga je odredila da napiše istoriju slobodnog zidarstva koja je objavljena 1723. godine pod naslovom *Ustrojstva slobodnih zidara (The Constitutions of the Free-Masons)*. Andersonovo ime se ne pojavljuje na naslovnoj strani dela, ali njegovo autorstvo je potvrđeno u dodatku. Američko izdanje ovog dela bilo je prva masonska knjiga objavljena u Americi. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

Danijel Sikels² govori o 3.300 nadglednika, umesto 3.600, i navodi tri zasebna Velika Majstora. Isti autor procenjuje troškove izgradnje hrama na gotovo četiri hiljade miliona dolara.

Masonska legenda o izgradnji Solomonovog Hrama ne podudara se u svim pojedinostima sa biblijskom verzijom, posebno u onim delovima koji se odnose na Hirama Abifa. Prema kazivanju *Biblije*, ovaj Majstor radnik vratio se u svoju zemlju; u masonske alegorije, mučki je ubijen. O tome A. E. Vejt u svojoj *Novoj enciklopediji slobodnog zidarstva (New Encyclopædia of Freemasonry)* daje sledeći pojašnjavajući komentar:

„Legenda o Majstoru-Graditelju je velika alegorija masonerije. Desilo se da se figurativna priča o njemu temelji na činjenicama o ličnosti koja se pominje u Svetom pismu, ali je ta istorijska pozadina slučajna, a ne suštinska; ono što je bitno nalazi se u alegoriji, a ne u bilo kom segmentu istorijskih podataka koji mogu biti u njejoj podlozi.“

Hiram, kao Majstor Graditelja, podelio je svoje radnike u tri grupe, koje su nazvane *Šegrti-početnici*, *Kolege-zanatlije* i *Majstori-zidari*³. Za svaku grupu odredio je lozinke i znakove po kojima su njihove osobite odlike mogle biti brzo utvrđene. Mada su svi bili klasifikovani prema svojim zaslugama, neki su bili nezadovoljni, jer želeli su uzvišeniji položaj no što su bili sposobni da ostvare. Konačno su tri Kolege-zanatlije, odvažniji od svojih drugova, odlučili da silom nateraju Hirama da im otkrije lozinku majstorskog stepena. Pošto su znali da Hiram svakog dana u podne odlazi da se moli u *sanctum sanctorum*, te *hulje* – čija su imena Jubela, Jubelo i Jubelum – namestiše mu zasedu, po jedan na svakim od glavnih vrata hrama. Hiram, koji se upravo spremao da napusti hram na južna vrata, iznenada se suoči sa Jubelom, naoružanim dvadesetčetveroinčnim šestarom. Nakon što je Hiram odbio da mu otkrije Majstorsku *Reč*, lupež ga je udario šestarom u grlo, a ranjeni Majstor je požurio na zapadna vrata, gde ga je sa istim zahtevom sačekao Jubelo, naoružan vinklom.

2 *Daniel Edgar Sickels* (1815–1902) – istaknuti američki mason, autor više knjiga o slobodnom zidarstvu.

3 Tri prva masonska stepena – učenik, pomoćnik i majstor. (prim. prev.)

Hiram opet nije dao odgovor, a drugi napadač ga je udario vinklom u grudi. Hiram se tada otetura na istočna vrata, samo da bi se tamo susreo sa Jubelumom, naoružanim maljem. Kada je Hiram i njemu odbio da saopšti Majstorsku *Reč*, Jubelum je udario Majstora maljem između očiju i Hiram je pao mrtav.

**MASONSKA KECELJA SA
SIMBOLIČKIM SLIKAMA**

Sa rane, ručno štampane, masonske kecelje

Mada mistični simbolizam slobodnog zidarstva određuje da kecelja treba da bude jednostavan kvadrat od bele jagnjeće kože sa odgovarajućim preklopom, masonske kecelje su često ukrašene čudnim i upečatljivim slikama. Albert Pajk piše:

„Kada se nosi svila, pamuk ili lan, simbolizam je izgubljen. Isto je i sa svakim odevnim predmetom koji je umrljan, isflekan, ili skrnavi belu površinu ornamentima, slikama, ili bojom bilo koje vrste.“

(Videti *Simbolizam*)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

Marsu, drevnoj ravni kosmičke energije, atlantiđanski i haldejski „zvezdočati“ dodeljivali su Arijes kao dnevni presto, a Skorpio kao noćni presto. Oni koji se inicijacijom nisu uzdigli do duhovnog života opisivani su kao „mrtvi od ujeda škorpije“, jer oni lutaju kroz noćnu stranu božanske moći. Kroz misteriju Pashalnog Jagnjeta, ili pronalaženje Zlatnog Runa, te duše se uzdižu u konstruktivnu dnevnu Moć Marsa u Arijesu – što je simbol Stvoritelja.

Kada se nosi preko delova vezanih za životinjske strasti, čista jagnjeća koža označava regeneraciju stvaralačkih sila i njihovo posvećenje služenju Božanstvu. Veličina kecelje, bez preklopa, predstavlja simbol spasenja, jer Misterije objavljuju da ona mora imati 144 kvadratna inča.

Keclja prikazana na slici sadrži bogat simbolizam: košnicu, simbol same masonske lože, špahtlu, malj i tablu na nogarima; grube i istesane kamene kocke; piramide i libanske bregove, stubove, Hram i pod u obliku šahovske table, i blistavu zvezdu i zanatska oruđa. Centar kecelje zauzimaju šestar i vinkl, koji predstavljaju Makrokosmos i mikrokosmos, kao i naizmenično crno-bela zmija astralne svetlosti. Niže je bagremova grana sa sedam grančica, koja označava životne Centre višeg i nižeg čoveka. Lobanja i ukrštene kosti su stalni podsetnik na to da se duhovna priroda oslobađa tek nakon filozofske smrti čovekove čulne ličnosti.

Ubice su Hiramovo telo pokopale na vrhu brda Morija i na grobu posadile mladicu bagrema. Potom su krenuli da se ukrcaju za Etiopiju, pokušavajući da izbegnu kaznu za svoj zločin, ali je luka bila zatvorena. Konačno su sva trojica uhvaćeni i, nakon što su priznali krivicu, pogubljeni, kao što su u zaslužili. Kralj Solomon tada posla u potragu tri grupe i jedna od njih pronašla je svež grob obeležen većno zelenim izdankom. Pošto Šegrti-početnici i Kolege-zanatlije nisu uspeli da vaskrsnu svoga Majstora iz mrtvih, na kraju ga je Majstor Mason *uzdigao* „snažnim zahvatom Lavlje Pandže“.

Za iniciranog Graditelja ime Hiram Abif znači: „Moj Otac, Univerzalni Duh, jedan u suštini, trostruk u pojavi“. Stoga je ubijeni Majstor neka vrsta Kosmičkog Mučenika – razapeti Duh Dobra, *umirući bog* – čije Misterije se slave širom sveta. U *Rukopisima* dr Sigismunda Bakstroma, iniciranog rozenkrojčera, pojavljuje se sledeći odlomak iz fon Velinga⁴ koji govori o istinskoj filozofskoj prirodi masonskog Hirama:

4 Georg fon Veling (*Georg von Welling*, 1652–1727) – bavarski alhemijski i teološki pisac, poznat po svom delu iz 1719. godine, *Opus mago-cabalisticum*, objavljenom pod pseudonimom Gregorije Anglus Salvigt (*Gregorius Anglus Sallwigt*). (Nap. prev.)

„Originalna reč **חִירָם**, *CHiram*, u korenu se sastoji od tri suglasnika **ח** **ר** **ם**, tj. *Het, Reš i Mem*. (1) **ח**, *Het*, označava *Hamah (Chamah)*, Sunčevu svetlost, tj. *Univerzalnu, nevidljivu, hladnu vatru Prirode* koju je privuklo Sunce, manifestovano kroz svetlost i poslato nama i svim planetarnim telima koja pripadaju solarnom sistemu. (2) **ר**, *Reš*, označava **רוּחַ** *Ruah*, tj. *Duh, vazduh, vetar*, kao prevozno sredstvo koje prenosi prikuplja svetlost u brojnim žarištima u kojima su solarni zraci svetlosti pokrenuti kružnim pokretima i manifestovani u *Toploti i plamtećoj Vatri*. (3) **ם**, ili **מ** *Mem*, označava *Majim, vodu, vlagu*, ili pre *majku vode*, odnosno Korensku Vlažnost, ili određenu vrstu kondenzovanog vazduha. To troje predstavljaju Univerzalni Agens, ili požar Prirode u jednoj reči, **חִירָם**, *CHiram*, ne Hiram.“

Albert Pajk pominje nekoliko oblika imena Hiram: *Khirm, Khurm* i *Khur-om*, pri čemu se ovo poslednje završava svetim hinduskim jednosložnim *OM*, koje se takođe može izvaditi i iz imena trojice ubica. Pajk dalje povezuje tri hulje sa trijadom zvezda u sazvežđu Libra i skreće pažnju na činjenicu da se haldejski bog Bal – koga su Jevreji preobrazili u demona – pojavljuje u imenu svakog od ubica, *Jubela, Jubeloa i Jubeluma*. Da bi se protumačila legenda o Hiramu moraju se poznavati i pitagorejski i kabalistički sistem brojeva i slova, kao i filozofski i astronomski ciklusi Egipćana, Haldejaca i bramina. Uzmimo, na primer, broj 33. Prvi Solomonov hram stajao je trideset i tri godine u svom netaknutom sjaju. Po isteku tog vremena, opljačkao ga je egipatski kralj Šišak i na kraju ga je (588. g.p.n.e) potpuno uništio Nabukodonosor, a narod Jerusalima odveden je u ropstvo u Vavilon. (Videti *Opštu istoriju slobodnog zidarstva*, Roberta Mevoja.) Takođe je i kralj David vladao trideset i tri godine u Jerusalimu, masonski red podeljen je na trideset tri simbolička stepena, postoji trideset tri segmenta u ljudskom kičmenom stubu, a Isus je bio razapet u trideset i trećoj godini života.

Napori uloženi u otkrivanje porekla legende o Hiramu pokazuju da, mada je ta legenda u svom sadašnjem obliku relativno savremena, njeni temeljni principi sežu unazad do najudaljenije davnine. Savremeni masonski učenjaci generalno priznaju da je priča o Hiramovom mučeništvu zasnovana na egipatskim obredima posvećenim Ozirisu, čija smrt i vaskrsenje figurativno prikazuju duhovnu smrt čoveka i njegovo ponovno rođenje kroz inicijaciju u Misterije. Hiram

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

se, takođe, identifikuje i sa Hermesom, kroz natpis na Smaragdnoj Ploči. Iz ove veze očigledno je da se Hiram smatra za prototip čovečanstva; u stvari, on je Platonova *Ideja* (arhetip) čoveka. Kao što je Adam nakon pada simbolizovao Ideju ljudske iskvarenosti, tako Hiram svojim vaskrsenjem simbolizuje Ideja ljudske regeneracije.

Žak de Mole⁵, poslednji Veliki Majstor Vitezova Templara, spaljen je 19. marta 1314. godine na lomači podignutoj na onom mestu na ostrvcu u Seni, u Parizu, gde je kasnije podignut kip kralju Anriju IV. [Videti *Indijske religije (The Indian Religions)*, Hargrejva Dženinga.] Dženinga piše:

„U nekim izveštajima o spaljivanju kao predanje se spominje da je Mole, pre no što je izdahnuo, prokleo Klementa, papu koji je doneo bulu o ukidanju reda i osudio Velikog Majstora na lomaču, da se u roku od četrdeset dana pojavi pred Vrhovnim Večnim sudijom, i Filipa [kralja] na isti užasan sud u roku od godinu dana. Oba predviđanja su se ostvarila.“

Blizak odnos između masonerije i originalnih vitezova templara prouzrokovao je da priča o Hiramu bude povezana sa mučeništvom Žaka de Molea. Prema ovom tumačenju, tri *nitkova* koji su okrutno ubili svoga Majstora na vratima hrama jer je odbio da im otkrije tajne svog reda, predstavljaju Papu, kralja i dželate. De Mole je umro tvrdeći da je nevin i odbijajući da otkrije filozofsku i magijsku arkanu templara.

Oni koji su nastojali da identifikuju Hiram sa ubijenim kraljem Čarlsom I smatrali su da je legendu o Hiramu za tu namenu smislio Elija Ašmol⁶, mistički filozof, koji je verovatno bio član Rozenkroj-

5 *Jacques de Molay* (c. 1244–5/1249–50–1314) – dvadeset treći i službeno poslednji Veliki majstor Reda siromašnih vitezova Hrista i Solomonovog hrama (*Pauvres Chevaliers du Christ et du Temple de Salomon*), odnosno Templarskog Reda, najčuveniji templar, koji je predvodio red od otprilike 1929. godine do njegovog ukidanja. Kao datum Moleovog pogubljenja savremene enciklopedije navode 18. mart 1314. godine, dok kod Menlija Hola stoji 19. mart. (Nap. prev.)

6 *Elias Ashmole* (1617–1692) – čuveni engleski antikvar, političar, oficir, astrolog i proučavalac alhemije. Podržavao je rojalističku strani tokom engleskog civilnog rata. Bio je rani mason, ali su podaci o njegovom položaju i ulozi u redu nepoznati. Tokom života bio je strastan kolekcionar retkih i

CULTUS ARBORUM⁶

Obožavanje drveća kao zastupnika Božanstva bilo je učestalo u celom antičkom svetu. Hramovi su često građeni u srcu svetih lugova, a noćne ceremonije održavane su pod širokim krošnjama velikog drveća, fantastično ukrašenog i ovenčanog u čast njihovih božanstava zaštitnika. U mnogo slučajeva verovalo se da samo drveće poseduju attribute božanske moći i inteligencije i zbog toga su se molioći često obraćali njima. Lepota, dostojanstvo, masivnost i čvrstina hrastova, brestova i kedrova dovela je do toga da budu usvojeni kao simboli moći, celovitost, trajnost, muževnosti i božanske zaštite.

Nekoliko antičkih naroda – posebno Hindusi i Skandinavci – smatralo je Makrokosmos, ili Veliki Univerzum, za božansko drvo koje raste iz jednog semena posejanog u prostoru. Grci, Persijanci, Haldejci i Japanci imali su legende koje opisuju osovinsko drvo ili trsku na kojem se vrti zemlja. Kapila⁷ izjavljuje da je svemir večno drvo, Brama, koje raste iz neprimetnog i nematerijalnog semena – materijalne monade. Srednjovekovni kabalisti su kreaciju predstavljali kao drvo čije korenje je u stvarnosti duha, dok su njegove grane u iluziji opipljivog postojanja. Sefirotsko drvo kabale je stoga obrnuto, pa mu je korenje na nebu, a grane na zemlji. Madam Blavačka primećuje da je Velika piramida smatrana simbolom ovoga invertiranog drveta, sa svojim korenem na vrhu piramide i svojim granama koje se razilaze u četiri toka prema osnovi.

Skandinavsko svetsko drvo, Igdrasil (*Yggdrasil*), podržava na svojim granama devet sfera ili svetova, koje su Egipćani simbolizovali sa devet prašnika biljke *persea* ili avokada. Svi su oni zatvoreni unutar misteriozne desete sfere ili kosmičkog jajeta – nedefinisane Nule Misterija. Jevrejsko kabalističko drvo takođe se sastoji od devet grana, ili svetova, koji emaniraju iz Prvog Uzroka ili Krune, koja okru-

6 Lat. gajenje, uzgajanje drveća, ali i kult, obožavanje drveća. (Nap. prev.)

7 Kapila (hindi. कपिल ऋषि) – vedski mudrac kojem se pripisuje da je jedan od osnivača Samkhja filozofske škole. Tradicionalni hinduistički izvori ga opisuju kao potomka Manua, Braminog unuka i Višnuovog avatara, *Bhagavad Gita* prikazuje Kapilu kao joginskog pustinjaka sa visoko razvijenim *sidisom*, ili duhovnim moćima. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

žuje svoje emanacije kao što ljuska okružuje jaje. Jedan izvor života i beskrajna raznolikost njegovih izraza imaju savršenu analogiju u strukturi drveta. Stablo predstavlja jedinstveno poreklo svih raznolikosti; korenje, duboko usađeno u tamnu zemlju, simbol je božanske hrane, a mnoštvo grana što se šire od centralnog stabla predstavlja beskonačnost univerzalnog delovanja zavisnog od jednog uzroka.

DRVO VITEZOVA OKRUGLOG STOLA

Ovaj izuzetan primer upotrebe drveta u simbolizmu je iz *Chateau de Pierrefonds* u malom gradu Pijerfonsu, u severnoj Francuskoj. Osam bočnih grana završava se konvencionalnim kupolikim cvetovima, a iz svakog od njih uzdiže se telo viteza koji u ruci nosi traku sa svojim imenom. Središnje stablo je nadvišeno većim cvetom, iz kojeg se pojavljuje telo samog kralja Artura. Drvo je omiljeni motiv u heraldici. Stablo sa svojim mnoštvom grana prouzrokovalo je da se drvo često koristi u dijagramskim prikazima porodičnih linija, a iz te prakse nastao je običaj da se takve tabele nazivaju „porodična stabla“.

Drvo je isto tako bilo prihvaćeno i kao simbol Mikrokosmosa, to jest, čoveka. Prema ezoterijskoj doktrini, čovek prvo postoji potencijalno unutar tela svetskog drveta, a kasnije na njegovim granama

CEREMONIJALNA MAGIJA I ČAROBNJAŠTVO

*Egipatska crna magija * Doktor Johanes Faustus * Mefistofel iz Grimoara * Prizivanje duhova * Paktovi sa demonima * Simbolika pentagrama*

Ceremonijalna magija je drevno umeće prizivanja i kontrolisanja duhova pomoću naučne primene određenih formula. Mag, obučen u posvećenu odoru i sa štapom na kojem su upisane hijeroglifske figure, mogao je, posredstvom moći sadržane u pojedinim rečima i simbolima, da kontroliše nevidljive stanovnike elemenata i astralnog sveta. Mada razvijena ceremonijalna magija antike nije bila nužno zla, iz njenog izopačenja razvilo se nekoliko lažnih škola čarobnjaštva, ili *crna magija*.

Egipat, veliki centar učenja i mesto nastanka mnogih umeća i nauka, predstavljao je idealno okruženje za transcendentarno eksperimentisanje. Tu su crni magovi Atlantide nastavili da vežbaju svoje nadljudske moći sve dok nisu potpuno potkopali i iskarirali moral primitivnih Misterija. Uspostavljanjem sakerdotalne kaste, uzurpirali su poziciju koju su ranije zauzimali inicijati i ugrabili uzde duhovne vlasti. Tako je crna magija diktirala državnu religiju i, zahtevajući potpun i neoklevajući pristanak na dogmu koju je formulisalo sveštenstvo, paralizovala intelektualne i duhovne aktivnosti pojedinaca. Faraon je postao marioneta u rukama Skerletnog Veća – odbora arhimagova koje je sveštenstvo uzdiglo na vlast.

Ti čarobnjaci su zatim počeli sistematsko uništavanje svih ključeva drevnih mudrosti, tako da niko ne bi mogao imati pristup znanoj neohodnom za dostizanje zvanja adepta, bez da prethodno ne

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

postane pripadnik njihovog reda. Osakatili su rituale Misterija, mada su izjavljivali da ih čuvaju, tako da neofit, čak i kada bi prošao kroz predviđene stupnjeve inicijacije, nije mogao osigurati znanje na koje je imao pravo. Podsticanjem obožavanja slika, koje su u početku mudri podigli isključivo kao simbole za proučavanje i meditaciju, uvedeno je idolopoklonstvo. Amblemima i figurama Misterija data su lažna tumačenja, a razrađene teologije su stvorene kako bi zbunile umove privrženika. Mase, lišene svog rođenjem dobijenog prava na razumevanje, puzale su u neznanju i konačno postale bedni robovi duhovnih samozvanaca. Prevladao je opšte praznoverje, a crni magovi su potpuno dominirali u nacionalnim pitanjima; rezultat toga je da čovečanstvo još uvek pati zbog krivotvorina sveštenstava Atlantide i Egipta.

Potpuno uvereni da je njihovi Spisi odobravaju, brojni srednjovekovni kabalisti posvetili su svoje živote praktikovanju ceremonijalne magije. Transcendentalizam kabalista zasnovan je na drevnoj magičnoj formuli kralja Solomona, koga su Jevreji dugo smatrali princem ceremonijalnih magova.

Među srednjovekovnim kabalistima bio je veliki broj crnih magova koji su zastranili iz plemenitog koncepta *Sefer Jecire* i upleli se u demonizam i veštičarstvo. Težili su da magičnim ogledalima, posvećenim bodežim i krugovim raširenim oko eksera sanduka zamele življenje onog čestitog života koji, bez pomoći komplikovanih rituala ili podzemnih kreatura, uspešno dovodi čoveka u stanje istinskog individualnog dovršenja.

Oni koji su nastojali da kontrolišu elementarne duhove ceremonijalnom magijom činili su to u velikoj meri s nadom da će iz nevidljivih svetova osigurati ili retka znanja ili natprirodne moći. Mali crveni demon Napoleona Bonaparte i sramotne proročanske glave Medičija su primeri katastrofalnih rezultata nastalih od dozvoljavanja elementarnim bićima da diktiraju tok ljudskih postupaka. Mada se čini da je Sokratov učeni i božanski demon bio izuzetak, zapravo je dokazano da intelektualni i moralni status maga veoma utiče na vrstu elementala kojeg je sposoban da prizove. Ali, čak i Sokratov demon napustio je filozof kada je donesena smrtna kazna.

Transcendentalizam i svi oblici fenomenalističke magije samo su slepe ulice – izdanci atlantidskog čarobnjaštva, a oni koji napuštaju pravu stazu filozofije kako bi njima lutali gotovo uvek bivaju

žrtve svoje nepromišljenosti. Čovek, nesposoban da kontroliše sopstvene apetite, nije dorastao zadatku upravljanja vatrenim i olujnim elementarnim duhovima.

Mnogi magovi su izgubili živote zbog otvaranja puta kojim su submundana bića mogla postati aktivni učesnici u njihovim poslovima. Šta je Elifas Levi očekivao da će ostvariti kada je prizvao duh Apolonija iz Tijane? Da li je zadovoljenje znatiželje dovoljan motiv da opravda posvećivanje čitavog života opasnoj i neprofitabilnoj poteri? Ako je živi Apolonije odbio da otkrije svoje tajne profanima, postoji li ikakva verovatnoća da bi ih on nakon smrti otkrio nekom znatiželjniku? Sam Levi nije se usudio da tvrdi kako je sablast koja mu se prikazala uistinu bila veliki filozof, jer je Levi isuviše dobro poznao skladnost elemenata da bi utelovljavao one koji su prešli. Većina savremenih medijumskih prikaza samo su elementarna stvorenja zamaskirana u telima sastavljenim od misaone supstance koju im je dobavila upravo osoba željna da vidi priviđenja bestelesnih bića.

TEORIJA I PRAKSA CRNE MAGIJE

Nešto uvida u zapetljanu teoriju i praksu ceremonijalne magije može se izvesti iz kratkog razmatranja njenih temeljnih premisa.

Prvo – Vidljivi univerzum ima nevidljivog dvojnika, više nivoe koji su naseljeni dobrim i lepim duhovima; niži nivoui, tamni i zloslutni, prebivališta su zlih duhova i demona koje predvodi Pali Anđeo i njegovih deset Knezova.

Drugo – Tajnim procesima ceremonijalne magije moguće je kontaktirati ta nevidljiva stvorenja i dobiti njihovu pomoć u nekim ljudskim poduhvatima. Dobri duhovi rado pomažu vredne poduhvate, dok zli duhovi služe samo one koji žive da bi izopačili i uništili.

Treće – Moguće je načiniti ugovore s duhovima, čime mag na određeno vreme postaje gospodar elementarnog bića.

Četvrto – Istinska crna magija se izvodi uz pomoć demonskog duha, koji služi čarobnjaka tokom njegovog zemaljskog života, s tim da će mag nakon smrti postati sluga svog demona. Zbog tog će crni

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

čarobnjak ići u nezamislive krajnosti samo da produži svoj fizički život, jer za njega iza groba nema ničega.

Najopasniji oblik crne magije je naučno izvitoperivanje okultnih moći radi zadovoljenja ličnih želja. Njegov manje složen i univerzalniji oblik je ljudska sebičnost, jer je sebičnost temeljni uzrok sveg svetskog zla. Čovek će zameniti svoju večnu dušu za privremene moći, a kroz vekove se razvio misteriozni proces koji mu zaista omogućava da obavi tu razmenu. Crno umeće u svojim raznim ograncima obuhvata gotovo sve oblike ceremonijalne magije, nekromantiju, čaranje, čarobnjaštvo i vampirizam. Pod istim opštim naslovom takođe su obuhvaćeni i mesmerizam i hipnotizam, osim kada se koriste isključivo u medicinske svrhe, pa čak i tada postoji element rizika za sve koji su uključeni.

BAFOMET, JARAC IZ MENDESA

Iz Levi, Transcendental Magic

Praksa magije – *bele* ili *crne* – zavisi od sposobnosti adepta da kontroliše univerzalnu životnu silu – onu koju Elifas Levi naziva veliki magijski agens ili astralna svetlost. Manipulisanjem tom fluidnom esencijom proizvode se fenomeni transcendentalizma. Poznati hermafroditiski Mendesov jarac bio je složeno stvorenje formulisano da simbolizuje tu *astralnu svetlost*. Identičan je Bafometu, mističnom panteosu onih učenika ceremonijalne magije, Templara, koji su ga verovatno dobili od Arabljana.

Iako se čini da je srednjovekovni demonizam nestao, postoji mnoštvo dokaza da je u mnogim oblicima savremene misli – naročito

takozvane psihologije „prosperiteta“, metafizike “građenja snage volje” i sistema veštine trgovanja „pod visokim pritiskom“ – crna magija samo prošla kroz metamorfozu i, mada joj je ime promenjeno, priroda joj je ostala ista.

Poznati srednjovekovni mag bio je dr Johanes Faustus¹, obično poznat kao dr Faust. Proučavanje magijskih spisa omogućilo mu je da veže u svoju službu elementala koji ga je služio mnogo godina u različitim svojstvima. Postoje neobične legende o magičnim moćima koje je posedovao dr Faust. Jednom prilikom filozof je, očigledno raspoložen za igru, prebacio plašt preko gomile jaja u korpi pijačarke i naveo ih da se odmah izlegu. Drugom prilikom, pošto je pao sa palube malog broda, podignut je i vraćen u lađu, a odeća mu je i dalje bila suva. Ali, poput gotovo svih drugih magova, dr Faust je na kraju stigao do propasti; pronađen je jednog jutra s nožem u leđima i ustaljeno je uverenje da ga je ubio njegov duh familijar. Iako se Geteov dr Faust obično smatra samo izmišljenim likom, taj stari mag zaista je živio u šesnaestom veku. Dr Faust je napisao knjigu sa opisima svojih iskustava s duhovima, a njen deo je dat u nastavku. (Dr Faust ne sme se brkati sa Johanom Fustom², štamparom.)

-
- 1 Dr Johan Georg Faust (nem. *Johann Georg Faust*, lat. *Johannes Faustus*, 1480 – c. 1540) – nemački renesansni putujući alhemičar, astrolog i mag. Istorijski Faust je obavijen velom tajne. Mali broj podataka koji su nepouzdati i protivrečni otežavaju rekonstrukciju njegove biografije. Rođen je verovatno u Knitlingenu, proveo je nemiran i skitnički život, a predstavljao se kao lekar, astronom, nekromant, čarobnjak vičan čitanju sudbine iz dlana, vazduha i vatre. Tvrdio je da zna napamet dela Platona i Aristotela. Umro je, verovatno nasilnom smrću, oko 1540. godine u blizini Frajburga. U godinama posle Faustove smrti u priče o njemu unet je motiv saveza sa đavolom i dve decenije kasnije su o njemu i tom savezu narodom već kružile legende. Priča o njegovom životu posebno je kulminirala u delu engleskog lirskog i dramskog pesnika Kristofera Marloa (*Christopher Marlowe*, 1564–1593), *Tragična istorija doktora Faustusa* (*The Tragical History of Doctor Faustus*) (1604), i Geteovom *Faustu* (1808). (Nap. prev.)
 - 2 *Johann Fust* (c. 1400–1466) – rani nemački štampar iz Majнца. Pošto je dr Faust veoma rano postao mitski lik i literarni junak, već u XVII veku se pojavila sumnja da je ikada postojao istorijski Faust, a legendarni lik je često poistovećivan sa štamparem Fustom. (Nap. prev.)

ELEMENTI I NJIHOVI STANOVNICI

*Paracelzusova teorija o submundānima*¹ * *Redovi elementarnih bića* * *Gnomovi, undine, salamanderi i silfi* * *Demonologija* * *Inkub i sukuba* * *Vampirizam*

Najiscrpnijim i najlucidnijim izlaganjem o okultnoj pneumatologiji (grani filozofije koja se bavi duhovnim supstancama), koje je još uvek sačuvano, čovečanstvo je zadužio Filip Aureolus Paracelzus (Teofrast Bombastus fon Hoenajm) [*Philippus Aureolus Paracelsus (Theophrastus Bombastus von Hohenheim)*], princ alhemičara i hermetičkih filozofa i istinski posednik *Kraljevske Tajne* (Kamena mudraca i Elik-sira života). Paracelsus je verovao da se svaki od četiri glavna elementa za koje su drevni znali (zemlja, vatra, vazduh i voda) sastoji od suptilnog, gasovitog principa i zgusnute telesne supstance.

Vazduh je, dakle, po prirodi dvojak – opipljiva atmosfera i neopipljivi, isparljivi supstrat koji se može nazvati *duhovni vazduh*. Vatra je vidljiva i nevidljiva, приметna i neprimetna – duhovna, eterična vatra manifestuje se kroz materijalni, supstancijalni plamen. Nastavljajući dalje analogiju, voda se sastoji od guste tekućine i potencijalne esencije fluidne prirode. Zemlja isto tako ima dva osnovna dela – donji, koji je stalan, zemljan, nepokretan; viši, razređen, pokretan i virtualan. Opšti pojam *elementi* primenjen je na niže, ili fizičke faze ova četiri osnovna načela, a naziv *elementarne esencije* na njihova odgovarajuća nevidljiva, duhovna ustrojstva. Minerali, biljke, životinje

1 Paracelzusuov termin – Paracelzus bića koja nastanjuju elemente naziva submundāni, ili elementāli, odnosno elementāri. Sama reč submundano znači podzemno, od lat. *sub* – ispod, niže, i *mundus* – zemlja, svet, svemir, nebo, odnosno, *mundānus* – zemaljski, svetovni. (Nap. prev.)

i ljudi žive u svetu sastavljenom od zgusnute strane ova četiri elementa i od njihovih raznih kombinacija stvaraju svoje žive organizme.

Henri Dramond², u svom delu *Prirodni zakon u duhovnom svetu* (*Natural Law in the Spiritual World*), opisuje ovaj proces na sledeći način:

„Ako analiziramo onu materijalnu tačku u kojoj počinje sav život, naći ćemo da se ona sastoji od jasne supstance bez strukture, nalik na žele, koja podseća na albumen, odnosno belance. Sačinjena je od ugljenika, vodonika, kiseonika i azota. Njeno ime je protoplazma. I to nije samo strukturna jedinica u kojoj sva živa tela počinju život, već i ona u kojoj se kasnije nadograđuju. ‘Protoplazma’, rekao je Haksli, ‘prosta ili s jezgrom, formalni je temelj sveg života. To je Grnčareva glina.’“

Element *voda* drevnih filozofa metamorfoziran je u vodonik savremene nauke, *vazduh* je postao kiseonik, *vatra* – azot, *zemlja* – ugljenik.

Upravo kao što je vidljiva Priroda naseljena beskonačnim brojem živih bića, tako je, prema Paracelzusu, i nevidljivi, duhovni dvojnik vidljive Prirode (sastavljen od razređenih načela vidljivih elemenata) nastanjen mnoštvom naročitih bića, kojima je on dao ime *elementali*, a koji su kasnije nazvani duhovi Prirode. Paracelsus je podelio te narode elemenata u četiri različite grupe koje je nazvao *gnomi*, *undine*, *silfi* i *salamanderi*. On je učio da su oni zaista živi entiteti, oblikom veoma slični ljudima, i da nastanjuju svoje svetove, nepoznate čoveku, jer njegova nerazvijena čula nisu sposobna da funkcionišu van granica zgusnutih elemenata.

Civilizacije Grčke, Rima, Egipta, Kine i Indije verovala su u satire, duhove i goblina kao u nešto što se podrazumeva. Naselili su more sirenama, reke i izvore nimfama, vazduh vilama, vatru larima i penatima, a zemlju faunima, drijadama i hamadrijadama. Tim duhovima Prirode ukazivano je najviše poštovanje i prinošene su im prigodne žrtve. Povremeno, kao posledica atmosferskih uslova ili naročite osetljivosti posvećenika, postajali su vidljivi. Mnogi autori su o njima pisali

2 Henry Drummond (1851–1897) – škotski evangelist, teološki pisac, predavač, istraživač i geolog. Delo *Natural Law in the Spiritual World* (1883) je rasprava u kojoj je naučni princip kontinuiteta proširen iz fizičkog i na duhovni svet. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

na način koji ukazuje da su zaista videli te stanovnike finijih sfera Prirode. Više autoriteta je mišljenja da su mnogi od bogova koje su poštovali pagani bili elementali, jer se za neke od tih *nevidljivih* verovalo da su po stasu iznad svih i da se izvanredno ponašaju.

Grci su nekim od tih elementala dali ime *daemon*, posebno onima iz viših redova, i klanjali im se. Verovatno najpoznatiji od tih *demon*a je tajanstveni duh koji je upućivao Sokrata, o kojem je veliki filozof govorio najvišim rečima. Oni koji su puno proučavali nevidljivo ustrojstvo čoveka shvatili su da, zapravo, Sokratov *daemon* i anđeo Jakoba Bemea sasvim verovatno nisu bili elementali, već natkriljujuće božanske prirode samih tih filozofa. U svojim beleškama za *Apulej o Sokratovom bogu*³, Tomas Tejlor kaže:

„Pošto je Sokratov demon, dakle, bez sumnje pripadao najvišem redu, što se može zaključiti na osnovu intelektualne superiornosti Sokrata u odnosu na većinu drugih ljudi, Apulej je u pravu kada tog demona naziva Bog. A da je Sokratov demon zaista bio božanski, vidi se iz iskaza samog Sokrata u *Prvom Alkibijadu*, jer tokom tog dijaloga on jasno kaže: ‘Dugo sam smatrao da me Bog nije kao sada uputio da se upuštam u razgovor sa vama.’ A u *Odbrani* on najnedvosmislenije pokazuje da je tom demonu dodeljena božanska transcendentnost, shvaćena kao rang u redu demona.“

Ideja nekada aktuelna, da su nevidljivi elementi, koji okružuju i prožimaju zemlju, nastanjeni živim, inteligentnim bićima, može se činiti smešnom prozaičnom umu današnjice. Tu doktrinu, međutim, prihvatili su neki od najvećih intelekta sveta. Silfi Faciusa Kardina⁴, milanskog filozofa, salamander kojeg je video Benvenuto Čelini,

3 *Apuleius on the God of Socrates* je naslov pod kojim je izašao (1822) klasičan prevod Tomasa Tejlora Apulejevog dela *O Sokratovom bogu (De Deo Socratis)*. (Nap. prev.)

4 *Facius Cardin* je Holova transkripcija imena Facija Kardana (*Fazio Cardano*, 1444–1524), italijanskog pravnika i matematičara, oca Điolama Kardana (*Girolamo Cardano*, 1501–1576), italijanskog renesansnog matematičara, fizičara, astrologa i kockara. Facije Kardano bio je temeljit proučavalac perspektive, prijatelj Leonarda da Vinčija i profesor na Univerzitetu u Paviji, posvećen hermetičkoj nauci i svetu okultnog. Za Kardana se govorilo da je uvek bio u društvu duha familijara sa kojim je razgovarao. (Nap. prev.)

pan sv. Antuna i *le petit homme rouge* (mali crveni čovečuljak, ili gnom) Napoleona Bonaparte, našli su svoje mesto na stranicama istorije.

U književnosti je takođe ovekovečen koncept duhova Prirode. Nestišni Puk iz Šekspirovog *Sna letnje noći*, elementi iz rozenkrojcerske pesme *Silovanje uvojka* (*The Rape of the Lock*), Aleksandra Poupa, tajanstvena stvorenja iz *Zanonija* (*Zanoni*), lorda Litona, besmrtna Zvončica Džejmsa Barija⁵ i čuveni duhovi koje je Rip Van Vinkl⁶ susreo u Ketskil Planinama, likovi su poznati studentima književnosti. Folklor i mitologija svih naroda obiluju legendama o tim misterioznim malim likovima koji opsedaju stare dvorce, čuvaju blago u dubinama zemlje i grade svoje domove pod okriljem otrovnih pečurki. Vile su radost detinjstva i većina dece ih se nerado odriče. Ne tako davno, najveći umova sveta verovali su da vile postoje, a još uvek je otvoreno pitanje da li su Platon, Sokrat i Jamblih bili u pravu kada su javno priznali njihovu realnost.

Kada opisuje supstance koje čine tela elementala, Paracelzus materiju tela deli u dve vrste, pri čemu je prva ono telo koje smo svi nasledili kroz Adama. To je vidljivo, opipljivo telo. Druga vrsta je telo koje ne vodi poreklo od Adama i, pošto je razređenije, nije podložno ograničenjima prvog. Tela elementala su sastavljena od te nadsupstancijalne telesne materije. Paracelzus je izjavio da između tela ljudi i tela duhova Prirode postoji toliko mnogo razlika kao što postoji između materije i duha. On dodaje:

„Ipak, elementi nisu duhovi, jer oni imaju meso, krv i kosti, oni žive i šire potomstvo, oni jedu i razgovaraju, dejstvuju i spavaju, itd, te ih stoga nije ispravno nazivati ‘duhovi’. Oni su bića koja zauzimaju mesto između ljudi i duhova, slična i ljudima i duhovima, po svojoj organizaciji i obliku nalik muškarcima i ženama, a po brzini svog kretanja nalik duhovima.“

(*Philosophia Occulta*, prevod Franca Hartmana)

-
- 5 Džejms Metju Bari (*James Matthew Barrie*, 1860–1937) – škotski romanopisac i dramatičar; Zvončica – (*Tinker Bell*) – je lik iz njegovog najpoznatijeg dela, *Petar Pan*. (Nap. prev.)
- 6 *Rip Van Winkle* je glavni junak istoimene kratke priče američkog pisca, esejiste, biografa i istoričara, Vošingtona Irvinga (*Washington Irving*, 1783–1859). (Nap. prev.)

HERMETIČKA FARMAKOLOGIJA, HEMIJA I TERAPEUTIKA

*Paracelzusovi metodi liječenja * Palingeneza¹ * Hermetičke teorije o uzroku bolesti * Lekovita svojstva trava * Upotreba droga u Misterijama * Sekta Asasina*

Umeće isceljivanja je izvorno jedna od tajnih nauka sveštenstva, a misterija njenog porekla zaklonjena je istim velom koji skriva nastanak verskih uverenja. Sve više oblike znanja prvobitno su posedovale sveštениčke kaste. Hram je bio kolevka civilizacije. Sveštenici su, ostvarujući svoje božanske prerogative, pravili i sprovodili zakone; imenovali su vladare i kontrolisali ih; služili su potrebama živih, a usmeravali sudbine mrtvih. Sveštenstvo je imalo monopol nad svim ograncima učenja i u svoje redove je primalo samo one koji su bili intelektualno i moralno kvalifikovani da nastave njihov arkanum. O tome govori sledeći citat iz Platonovog dijaloga *Državnik*:

„(...) u Egiptu, sam kralj ne sme da vlada osim ako nema sveštениčka ovlašćenja, a ako pripada nekoj drugoj klasi i silom je zauzeo presto, mora se priključiti sveštenstvu.“

Kandidati koje su težili članstvu u religijskim redovima podvrgavani su teškim testovima kako bi dokazali svoju vrednost. Ta iskušenja su nazivana *inicijacije*. One koji bi ih uspešno prošli, sveštenici

1 Palingeneza (grč. *πάλιν* – opet, ponovo, *γένεσις* – rođenje, postanak) – ponovo rađanje, preporod, obnova; moralni preporod čoveka; ponavljanje (ili: nasleđivanje) osobina predaka; vaskrsenje mrtvih na dan strašnog suda; preporod vernika krštenjem. (Nap. prev.)

Hermetička farmakologija, hemija i terapeutika

su pozdravljali kao *braću* i bili su upućivani u tajna učenja. Među drevnima, filozofija, nauka i religija nikada nisu uzimane u obzir odvojeno: svaka je smatrana sastavnim delom celine. Filozofija je bila naučna i religijska, nauka je bila filozofska i religijska, religija je bila filozofska i naučna. Savršena mudrost smatrana je nedostižnom osim ako nije bila rezultat usklađivanja sva tri od ovih izraza duševnog i moralnog delovanja.

Dok moderni lekari proglašavaju Hipokrat za oca medicine, drevni *terapeutici* osnivanje umeća isceljivanja pripisivali su besmrtnom Hermesu. Kliment Aleksandrijski je u opisu knjiga za koje se podrazumevalo da su iz pera Hermesa podelio svete spise u šest opštih klasifikacija, od kojih je jedna, *Pastoforus*, bila posvećena medicinskoj nauci. *Smaragdina*, ili Smaragdna tabla, pronađena u dolini Ebrona i generalno pripisana Hermesu, zapravo je hemijska formula visokog, tajnog reda.

Hipokrat, čuveni grčki lekar, izdvojio je tokom petog veka pre Hrista umeće isceljivanja od drugih nauka hrama i time uspostavio presedan odvojenosti. Jedna od posledica je današnji, široko rasprostranjen, potpun naučni materijalizam. Drevni su shvatali međuza-visnost nauka. Modernisti ne shvataju i, kao rezultat toga, nepotpuni sistemi učenja pokušavaju da održe izolovani individualizam. Prepreke s kojima se suočavaju današnja naučna istraživanja su u velikoj meri posledica štetnih ograničenja nametnutih od strane onih koji nisu voljni da prihvate ono što transcendirira konkretne percepcije pet osnovnih ljudskih čula.

PARACELZIJSKI SISTEM MEDICINSKE FOLOZOFIJE

Dugo zanemarivani aksiomi i formule Hermesove mudrosti su tokom srednjeg veka još jednom skupljeni i složeni po vremenu nastanka, te su učinjeni sistematski pokušaji provere njihove tačnosti. Teofrastu Hoenajmu, koji je sebe nazvao Paracelzus (što znači „veći od Celzusa“), svet duguje za mnoga znanja iz drevnih sistema medicine koja sada poseduje. Paracelzus je ceo svoj život posvetio

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

proučavanju i izlaganju Hermesove filozofije. Svaki pojam i teorija bili su žito za njegov mlin i, mada članovi medicinskog bratstva sada omalovažavaju uspomenu na njega, kao što su se protivili njegovom sistemu u ono vreme, okultni svet zna da će on tek biti priznat kao najveći lekar svih vremena. Mada su Pracelzusovi neprijatelji njegov jeretički i egzotični temperament koristili kao oružje protiv njega, a njegovu želju za putovanjem nazivali skitanjem, on je bio jedan od retkih umova koji su inteligentno nastojali da pomire umeće isceljivanja sa filozofskim i religijskim sistemima paganizma i hrišćanstva.

Braneći svoje pravo da traga za znanjem u svim delovima zemlje i među svim klasama društva, Paracelsus je napisao:

„Stoga smatram da zaslužujem pohvalu, a ne kuđenje, zbog toga što sam do sada dostojno sprovodio svoja lutanja. Jer, poštujući prirodu, mogu da posvedočim: onaj ko želi da istraži njene načine mora pešice proputovati kroz njene knjige. Ono što je napisano istražuje se preko slova koja ga čine, a priroda od zemlje do zemlje – koliko zemalja, toliko stranica. Takav je Kodeks Prirode, tako se moraju listati njegove stranice.“

(Džon Makson Stilman², *Paracelzus*)

Paracelsus je bio veliki posmatrač, a oni koji su ga najbolje poznavali zvali su ga „Drugi Hermes!“ i „Švajcarski Trismegistos“. Putovao je s kraja na kraj Evrope i možda prodro i u istočne zemlje, dok je trčao za sujeverjima i isterivao iz jazbina navodno izgubljene doktrine. Od Cigana je naučio mnogo o upotrebi lekovitih biljaka, a od Arapa, kao se čini, o izradi talismana i uticaju nebeskih tela. Paracelzus je osetio da je isceljivanje bolesnih daleko važnije od održavanja ortodoksnih medicinskih stanovišta, pa je, ogorčeno napavši terapijski sistem svoga vremena, žrtvovao ono što bi inače

2 *John Maxson Stillman* (1852–1923) – američki hemičar, profesor organske i opšte hemije na Kalifornijskom univerzitetu (*University of California*), direktor odseka za hemiju na Univerzitetu Stanford (*Stanford University*); pun naslov navedenog dela iz 1920. godine je *Teofrast Bombastus fon Hoenajm, zvani Paracelzus: njegova i ličnost i uticaj kao lekara, hemičara i reformatora* (*Theophrastus Bombastus von Hohenheim Called Paracelsus: His Personality and Influence as Physician, Chemist and Reformer*). (Nap. prev.)

Hermetička farmakologija, hemija i terapijika

bilo dostojanstvena medicinska karijera i umesto nje dobio doživotni progon.

Najvažnije mesto u njegovom umu zauzimala je hipoteza da je sve u univerzumu dobro za nešto; takav njegov stav smatra se razlogom njegovog rezanja gljiva sa nadgrobnih spomenika i ponoćnog sakupljanja rose sa staklenih pločica. Bio je istinski istraživač arkanuma Prirode. Mnogi autoriteti su smatrali da je on bio pronalazač mesmerizma, a da je Mesmer³ razvio svoje umeće na osnovu proučavanja spisa ovog velikog švajcarskog lekara.

Krajnji prezir, koji je Paracelzus osećao prema uskim sistemima medicine modernim u njegovo vreme, i svoju osudu njihove neadekvatnosti, najbolje je izrazio na svoj neobičan način:

„Ali broj bolesti koje potiču iz nekog nepoznatog uzroka je daleko veći od broja onih izazvanih mehaničkim uzrocima, a za takve bolesti naši lekari nemaju leka, jer ne mogu da uklone njihove uzroke, pošto ne znaju koji su. Sve što mogu razborito da učine jeste da posmatraju pacijenta i naprave pretpostavke o njegovom stanju, a pacijent može biti zadovoljan ako mu lekovi koje mu daju ozbiljno ne naškode i ne spreče njegov oporavak. Naši najbolji narodni lekari su oni koji nanose najmanje zla. Ali, na žalost, neki truju svoje pacijente živom, drugi ih čiste ili im puštaju krv do smrti. Postoje neki koji su naučili toliko puno da ih je njihova učenost potpuno odvojila od zdravog razuma, a postoje i oni kojima je mnogo više stalo do vlastite dobiti nego do zdravlja njihovih pacijenata. Bolest ne menja svoje stanje kako bi se prilagodila znanju lekara, već bi lekar trebalo da razume uzroke bolesti. Lekar bi trebalo da je sluga Prirode, a ne njen neprijatelj; trebalo bi da je u stanju da je vodi i usmerava u njenoj borbi za život, a ne da svojim nerazumnim uplitanjem baca nove prepreke na put oporavka.“

(Iz *Paragranum*, prevod Franc Hartman)

3 Franc Anton Mesmer (*Franz Anton Mesmer*, 1734–1815), rođen Fridrih Anton Mesmer (*Friedrich Anton Mesmer*) – nemački lekar i astrolog koji je pronašao, kako je s to sam nazvao, *magnétisme animal* (animalni magnetizam) i druge duhovne sile, često zajedno grupisane pod nazivom mesmerizam. Razvoj Mesmerovih ideja i prakse doveo je do toga da škotski hirurg Džejms Brejd (*James Braid*, 1795–1860) 1842. godine razvije hipnozu. (Nap. prev.)

KABALA, TAJNA DOKTRINA IZRAELA

Pisani i nepisani zakoni * *Poreklo kabalističkih spisa* *
Rabin Simeon ben Johaj * *Velike kabalističke knjige* * *Po-*
dela kabalističkog sistema * *Sefer Jecira*

Albert Pajk, citirajući iz *Transcendentalne magije*, ovako sažima značaj kabalizma kao ključa za masonski ezoterizam:

„Čovek je ispunjen divljenjem kada prodre u Svetilište Kabale, kada se suoči sa doktrinom tako logičnom, tako jednostavnom, a u isto vreme tako apsolutnom. Neophodno jedinstvo ideja i znakova, osveštavanje najosnovnijih istina primitivnim znakovima; Trojstvo Reči, Slova i Brojeva; filozofija jednostavna kao azbuka, duboka i beskrajna kao Reč; teoreme potpunije i svetlije od Pitagorinih, teologija sažeta tako da se može zbrojati na prste; Beskonačno koje se može održati na dlanu ruke deteta; deset cifara i dvadeset i dva slova, trougao, kvadrat i krug – sve su to elementi Kabale. To su osnovni principi pisane Reči, odraza one izgovorene Reči, koja je stvorila svijet!”

(*Moral i dogma*)

Hebrejska teologija bila je podeljena na tri dela. Prvi je bio *zakon*, drugi je bio *duša zakona*, a treći – *duša duše zakona*. *Zakon* su učila sva deca Izraela, *Mišna*, ili duša zakona, otkrivana je rabinima i nastavnicima, ali je *Kabala*, duša duše zakona, bila vešto skrivena i samo najviši inicijati među Jevrejima upućivani su u njena tajna načela.

Prema nekim jevrejskim misticima, Mojsije se tri puta penjao na planinu Sinaj, ostajući u prisustvu Boga svaki put po četrdeset dana. Tokom prvih četrdeset dana proroku su date ploče pisanog zakona,

tokom drugih četrdeset dana primio je dušu zakona, a tokom poslednjih četrdeset dana Bog ga je uputio u tajne kabale, duše duše zakona. U prve četiri knjige *Pentateuha* Mojsije je sakrio tajna uputstva koja mu je dao Bog, a proučavaoci kabale su unutar tog teksta velikim trudom tragali za tajnom doktrinom Izraela. Kao što je duhovna priroda čoveka skrivena u njegovom fizičkom telu, tako je nepisani zakon – *Mišna* i *Kabala* – skriven unutar pisanih učenja Mojsijevog koda. *Kabala* znači *tajna ili skrivena tradicija, nepisani zakon*, a prema ranom Rabinu, data je čoveka ne bi li, uz pomoć njenih teško shvatljivih načela, mogao naučiti da razume tajnu kako univerzuma oko sebe tako i univerzuma unutar sebe.

Poreklo kabalizma je legitiman predmet kontroverzi. Rani inicijati Kabalističkih Misterija verovali su da je o njenim načelima prvo poučavao Bog u školi Svojih anđela, pre pada čoveka. Anđeli su kasnije saopštili tajne Adamu, tako da, kroz znanje stečeno shvatanjem njenih principa, palo čovečanstvo može povratiti svoj izgubljeni položaj. Anđeo Razijel poslat je s neba da uputi Adama u tajne kabale. Različiti anđeli dobili su zadatak da u ovu tešku nauku iniciraju patrijarhe koji su sledili. Tofijel je bio učitelj Simu, Rafael Isaku, Metatron Mojsiju, a Mihael Davidu. [Videti *Vere sveta (Faiths of the World)*.]

Kristijan D. Ginsburg¹ je napisao:

„Od Adama je prešla do Noja, a zatim do Avrahama, prijatelja Božjeg, koji je s njom emigrirao u Egipat, gde je patrijarh dopustio da deo te tajanstvene doktrine iscure. Tako su Egipćani stekli neko znanje o njoj, a drugi istočni narodi mogli su da je uvedu u svoje filozofske sisteme. Mojsije, koji je naučio sve mudrosti Egipta, najpre je u nju iniciran u zemlji u kojoj je rođen, ali je najstručniji u njoj postao u vreme svog lutanja pustinjom, kada ne samo da joj je posvetio slobodno vreme čitavih četrdeset godina, već mu je lekcije o njoj držao jedan od anđela. (...) Mojsije je takođe inicirao sedamdeset Starešina u tajne ove doktrine, a oni su ih, opet, prenosi iz ruke u ruku. Od svih koji formiraju neprekinutu liniju tradicije, David i Solomon bili su najviše inicirani u Kabalu.“

[Videti *Kabala (The Kabbalah)*]

1 *Christian David Ginsburg* (1831–1914) – britanski naučnik (Poljak rođenjem), stručnjak za *Bibliju* i proučavalac masoretske tradicije u judaizmu. (Nap. prev.)

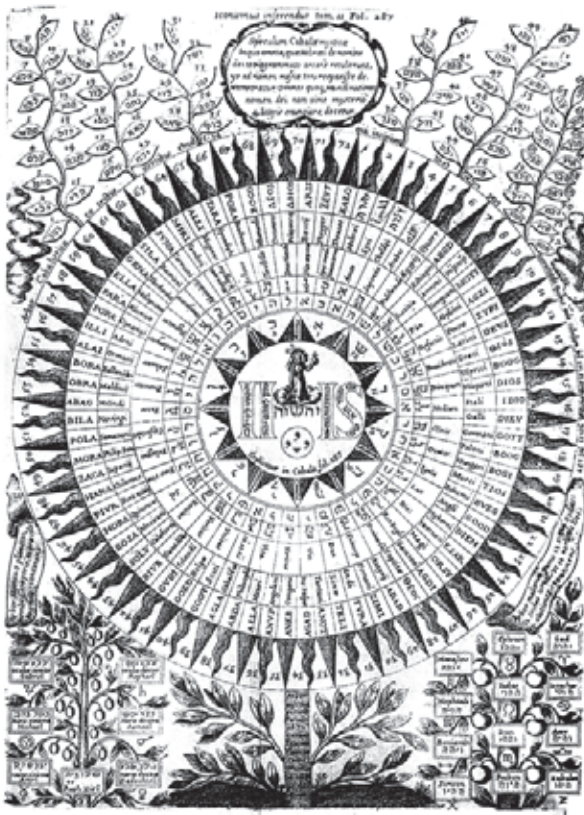
TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

Prema Elifasu Leviju, tri najveće knjige kabalizma su *Sefer Jecira*, *Knjiga Stvaranja*; *Sefer ha Zohar*, *Knjiga Sjaja*, i *Apokalipsa*, *Knjiga Otkrivenja*. Vreme pisanja ovih knjiga nije temeljno ustanovljeno. Kabalisti tvrde da je *Sefer Jeciru* napisao Avraham. Mada je to daleko najstarija kabalistička knjiga, verovatno je iz pera rabina Akibe, iz 120. godine posle Hrista.

Sefer ha Zohar je verovatno napisao Šimon ben Johaj, Akibin učenik. Rabina Šimona je Lucije Ver, koregent cara Marka Aurelija Antonina, osudio na smrt oko 161. godine. On je pobjegao sa svojim sinom i, skrivajući se u pećini, prepisao rukopis *Zohara*, uz pomoć Ilije, koji se povremeno pred njima pojavljivao. Šimon je u pećini proveo dvanaest godina, tokom kojih je razvio komplikovnu simboliku „Velikog Lica“ i „Malog Lica“. Rabin Šimon je preminuo dok je diskutovao sa učenicima i „Svetiljka Izraela“ je ugašena. Njegovu smrt i sahranu pratile su mnoge natprirodne pojave. Legenda kaže da tajne doktrine kabalizma postoje od početka sveta, ali da je rabin Šimon bio prvi čovek kojem je dopušteno da ih sažme u pisani oblik. Hiljadu dvesta godina kasnije, knjige koje je on sastavio otkrio je i objavio, za dobrobit čovečanstva, Moše de Leon. Postoji i mogućnost da je Moše de Leon sam sastavio *Zohar* oko 1305. godine, crpeći materijal iz nepisanih tajni ranijih jevrejskih mistika. Vreme nastanka *Apokalipse*, koja se prisuje sv. Jovanu Božanskom, takođe je neizvesno, a identitet njenog autora nikada nije dokazan na zadovoljavajući način.

Zbog svoje sažetosti i zato što predstavlja ključ za kabalističku misao, *Sefer Jecira* je u ovom poglavlju reprodukovana u celini. *Sefer ha Zohar* do sada, kao što je poznato, nikada nije u potpunosti preveden na engleski jezik, ali se može dobiti na francuskom. (S. L. Mekgregor Maters preveo je tri knjige *Zohara* na engleski.) *Zohar* sadrži velik broj filozofskih načela, a parafraza njegove istaknute suštine otelotvorena je u ovom radu.

Nekolicina je shvatila kakav je uticaj kabalizam imao na srednjovekovnu misao, kako hrišćansku tako i jevrejsku. On je učio da unutar svetih spisa postoji skrivena doktrina koja je ključ za te spise. To je simbolizovano ukrštenim ključevima na papskom grbu. Mnoštvo učenih umova počelo je potragu za tim arkanskim istinama pomoću kojih bi narod bio iskupljen, a da njihov rad nije ostao nenagrađen, pokazuju njihovi kasniji spisi.

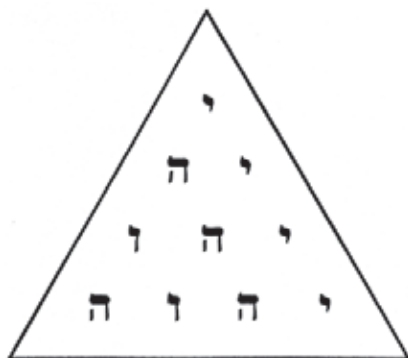

SEDEMDSEET DVA IMENA BOGA

Iz Kircher, Edipus Aegyptiacus

Ovaj retki isečak pokazuje ime Boga na sedamdeset dva jezika upisano na laticama simboličnog suncokreta. Iznad kruga su sedamdeset i dve moći Boga prema hebrejskoj kabali. Donje drvo na levoj strani nosi simbole planeta, a donje drvo na desnoj strani sadrži znake zodijska i imena plemena Izraelovih. Ezoterijske doktrine kabale su usklađene sa tajnim učenjima svih filozofskih škola, ali je neobičan metod kojim mudrima otkrivaju svoje tajne, a skrivaju ih od nekih. Kako religijski svet svoje spise tumači obrazovnim sredstvima dvadesetog veka, postaje sve očigednije da svete knjige nisu istorijski dokumenti, već da su kraljevi, mudraci, proroci i spasitelji, koje su proučavaoci *Biblije* od davnina poštovali kao nekad postojeće ličnosti, zapravo samo personifikovani atributi samog čoveka.

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

TETRAGRAMATON

Svrstavanjem četiri slova Velikog Imena, $\aleph \iota \eta \aleph$, ($I H V H$), u obliku pitagorejskog tetraktisa, manifestuju se 72 moći Velikog Imena Boga. Ključ problema je sledeći:

•	=	I	=	10	=	10
• •	=	H I	=	5 + 10	=	15
• • •	=	V H I	=	6 + 5 + 10	=	21
• • • •	=	H V H I	=	5 + 6 + 5 + 10	=	26
						Veliko Ime Boga = 72

Teorije kabalizma su nerazmrsivo isprepletane sa načelima alhemije, hermetizma, rozenkrojcerstva i slobodnog zidarstva. Reči *Kabalizam* i *Hermetizam* se sada smatraju sinonimnim pojmovima koji pokrivaju svu arkanu i ezotericizam antike. Jednostavan kabalizam prvih vekova hrišćanske ere postupno je evoluirao u razrađen teološki sistem, koji je postao toliko sadržajan da je gotovo nemoguće shvatiti njegove dogme.

Kabalisti su podelili upotrebu njihove svete nauke u pet odeljaka. *Prirodna Kabala* je korišćena isključivo da pomogne istraživaču u njegovom proučavanju misterija Prirode. *Analogna Kabala* je formulisana tako da pokazuje odnos koji postoji između svih stvari u Prirodi i ona objavljuje mudrima da su sva stvorenja i supstance u suštini jedno, a da je čovek – Mali Univerzum – minijaturna replika

Boga – Velikog Univerzuma. *Kontemplativna Kabala* je evoluirala zarad otkrivanja misterija nebeskih sfera kroz više intelektualne sposobnosti. Uz njenu pomoć omogućeno je da sposobnostima apstraktnog razmišljanja budu spoznati nemerljivi nivoi beskonačnosti i da se uvidi način spoznaje stvorenja koja unutar njih postoje. *Astrološka Kabala* upućivala je one koji su proučavali njenu nauku u moć, veličinu i stvarni sadržaj zvezdanih tela, a takođe im je otkrivala i mistična ustrojstva samih planeta. Petu, ili *Magijsku Kabalu*, proučavali su oni koji su težili da steknu kontrolu nad demonima i subhumanim inteligencijama nevidljivog sveta. Takođe je bila veoma cenjena i kao metod lečenja bolesnih pomoću talismana, amuleta, amajlija i invokacija.

Sefer Jecira se, prema Adolfu Franku², razlikuje od ostalih svetih knjiga po tome što ne objašnjava svet i pojave kojima je on pozornica oslanjajući se na ideju Boga, ili postavljajući sebe kao tumača vrhovne volje. Ovaj drevni spis pre otkriva Boga na osnovu procene višestrukog dela Njegovih ruku. U pripremi *Sefer Jecire* za razmatranje čitaoca, upoređeno je pet odvojenih engleskih prevoda. Rezultat, mada obuhvata istaknute crte svakog od njih, nije direktan prevod s bilo kog hebrejskog ili latinskog teksta. Iako je cilj bio da se prenese duh, a ne slovo drevnog dokumenta, nema većih odstupanja od originalnog izlaganja. Do sada je, koliko je poznato, prvi prevod *Sefer Jecire* na engleski uradio velečasni dr Isidor Kališ³, 1877. godine (videti Artura Edvarda Vejta). U tom prevodu engleske reči prate hebrejski tekst. Rad dr Kališa je korišćen kao osnova za tumačenje koje sledi, ali je uključen i materijal uzet od drugih autoriteta i prepisani su mnogi odlomci kako bi se pojednostavila opšta tema.

- 2 *Adolphe Franck* (1809–1893) – francuski filozof, koji je kao dečak pokušao da dobije rabinsku stipendiju, a kada nije uspeo, jedno vreme je učio medicinu, da bi se, na posletku, posvetio filozofiji. Uspešno je predavao na koledžima u Dueu, Nantu, Versaju i na *Collège Charlemagne* u Parizu. Objavio je više radova, među kojima su *Kabala, ili filozofija religije Jevreja (La Kabbale ou Philosophie Religieuse des Hébreux)* (1843), šestotomni *Rečnik filozofskih nauka (Dictionnaire des Sciences Philosophiques)* (1843–1852) i druga dela. (Nap. prev.)
- 3 *Isidor Kalisch* (1816–1886) – rabin rođen u Pruskoj, a živeo je u Nemačkoj, Engleskoj i SAD; proučavao je teologiju i filozofiju, a pisao i prozu i stihove. (Nap. prev.)

OSNOVI KABALISTIČKE KOSMOGONIJE

*AIN SOF i Kosmičko Jaje * Kabalistički sistem sveta * Kabalistički tumačenje Jezekiljeve vizije * Velika slika Nabukodonosorovog sna * Veliki Čovek svemira * Pedeset vrata života*

Kabalisti zamišljaju Vrhovno Božanstvo kao Neshvatljivi Princip koji može da se otkrije samo kroz proces eliminacije, redom, svih njegovih spoznatljivih atributa. Ono što ostaje – kada je uklonjena svaka spoznatljiva stvar – to je AIN SOF, večno stanje *Bivstvovanja*. Mada je nedefinisan, Apsolut prožima čitav prostor. Apstraktan do stepena neshvatljivosti, AIN SOF je *neuslovljeno stanje svih stvari*. Supstance, esencije i inteligencije se manifestuju iz nedokučivosti AIN SOFA, ali je sam Apsolut bez supstance, esencije ili inteligencije. AIN SOF se može uporediti sa velikim područjem plodne zemlje iz koje raste bezbroj biljaka, svaka različite boje, oblika i mirisa, ali sve sa svojim korenjem u istoj tamnoj ilovači – koja, međutim, ne liči ni na jedan od oblika koje je odgajila. „Biljke“ su univerzumi, bogovi i čovek, sve ih je odgajio AIN SOF i svi su sa svojim izvorom jedna nedefinisana esencija; svima su njihovi duhovi, duše i tela uobličeni iz te esencije i svi su osuđeni, poput biljaka, da se vrate u crnu zemlju – AIN SOF, jedino Besmrtno – odakle su i došli.

AIN SOFU su se kabalisti obraćali kao *Najdrevnijem od svih drevnih*. Uvek je smatran bespolnim. Njegov simbol bilo je zatvoreno oko. Mada se za AIN SOF može reći da definiše Ga znači oskrnaviti Ga, rabini su postulirali neke teorije o načinu na koji AIN SOF projektuje kreacije iz Sebe, a takođe su tom Apsolutnom Ne-Bivstvovanju dodelili i određene simbole kao opise, barem delimične, Njegovih

moći. Prirodu AIN SOFA oni simbolizuju krugom, koji je i sam simbol večnosti. Taj hipotetički krug zatvara bezdimenziono područje neshvatljivog života, a kružna granica tog života je apstraktna i neizmerna beskonačnost.

Prema ovom konceptu, Bog nije samo centar, već i Područje. Centralizacija je prvi korak ka ograničenju. Stoga, centri koji su oblikovani u supstancama AIN SOFA su ograničeni, jer su predodređeni da se razluče natrag u svoj Uzrok, dok je sam AIN SOF po sebi beskonačan, jer je krajnje stanje svih stvari. Kružni oblik dat AIN SOFU unačava da je prostor hipotetički zatvoren unutar velikog, kristalu sličnog, globusa, izvan kojega ne postoji ništa, čak ni vakuum. Unutar tog globusa – simbola AIN SOFA – odigravaju se stvaranje i raspadanje. Svaki element i princip koji će ikada biti upotrebljeni u beskonačnosti Kosmičkog rađanja, rasta i propadanja nalazi se unutar transparentnih supstanci te neopipljive sfere. To je Kosmičko Jaje koje se ne razbija sve do velikog dana „Budi-S-Nama“¹, koji je kraj Ciklusa Nužnosti, kada se sve stvari vraćaju u svoj prvobitni uzrok.

U procesu stvaranja se difuzni život AIN SOFA povlači sa periferije u centar kruga i uspostavlja tačku, što je prvo manifestovanje Jednog – primitivno ograničenje sveprožimajućeg O. Kada se Božanska Suština tako povuče sa granice kruga u centar, za sobom ostavlja Ponor, ili, kako to kabalisti nazivaju, Veliku Oskudicu. Na taj način je u AIN SOFU uspostavljeno dvostruko stanje tamo gde je ranije postojalo samo jedno. Prvo stanje je središnja tačka – primitivni objektivizovani sjaj večnog, subjektivizovanog života. Oko tog sjaja je tama prouzrokovana odlaskom života koji je odvučen u centar da stvori prvu tačku, ili univerzalnu klicu. Univerzalni AIN SOF, dakle, više ne sija kroz prostor, već pre nad prostorom, iz ustanovljene prve tačke. Isak Majer opisuje taj proces na sledeći način:

1 „Dan-Budi-S-Nama“, ili Dan posle Mahamanvantare, je istočnjački naziv za ono što hrišćani nazivaju Sudnji dan. Mahamanvantara (od maha – veliko + manvantara – period manifestacije) je veliki ciklus kosmičke manifestacije i aktivnosti, bilo univerzuma, zvezdanog sistema ili planete. Mahamanvantara Sunčevog sistema, ili Život Brame, je period od 311.040.000.000.000 zemaljskih godina. Kada nastupi „Dan-Budi-S-Nama“ sve pojedinačno se spaja u jedno, a svaka jedinka i dalje poseduje esencijalno znanje o sebi; u to vreme će sve što nam se sada čini da je bez svesti ili nesvesno, biti apsolutno svesno. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

„Ain Sof je isprva ispunjavao Sve, a zatim se apsolutno koncentrisao u Sebi, što je proizvelo Ponor, Dubinu, ili Prostor, Aveer Kadmon, ili Primitivni Vazduh, Azot; ali to se u Kabali ne smatra savršenom prazninom ili vakuumom, savršeno praznim prostorom, već se smatra vodom ili Kristalnim Haotičnim Morem, u kojem postoji određen stepen Svetlosti, inferiorne u odnosu na onu kojom je načinjeno sve što je stvoreno [svetovi i hijerarhije].“

(Videti *Kabalu*)

U tajnim učenjima Kabale kaže se da je čovekovo telo obavijeno jajolikim mehurastim prelivanjem u duginim bojama, koje se zove Auričko Jaje. To je kauzalna sfera čoveka. Ona ima isti odnos prema čovekovom fizičkom telu kao globus AIN SOFA prema Svojim stvorenim univerzumima. U stvari, to Auričko Jaje je AIN SOF sfera entiteta nazvanog čovek. U stvarnosti, dakle, vrhovna svest čoveka je u toj auri, koja se prostire u svim smerovima i potpuno okružuje njegovo niže telo. Kao što je svest u Kosmičkom Jajetu povučena u središnju tačku, koja je zatim nazvana Bog – Vrhovno Jedno – tako je koncentrisana i svest unutar Auričkog Jajeta čoveka, čime je prozrokovano uspostavljanje tačke svesti koja je nazvana Ego. Kao što su univerzumi u Prirodi formirani od latentnih moći unutar Kosmičkog Jajeta, tako je i sve što je čovek koristio u svim svojim inkarnacijama širom kraljevstava Prirode proizašlo iz latentnih moći unutar njegovog Auričkog Jajeta. Čovek nikada ne izlazi iz tog jajeta; ono ostaje čak i nakon smrti. Čovekova rođenja, smrti i ponovna rođenja, sve se odvija unutar jajeta, a ono se ne može razbiti sve do manjeg dana „Budi S Nama“, kada se čovečanstvo – poput univerzuma – oslobađa od Točka Nužnosti.

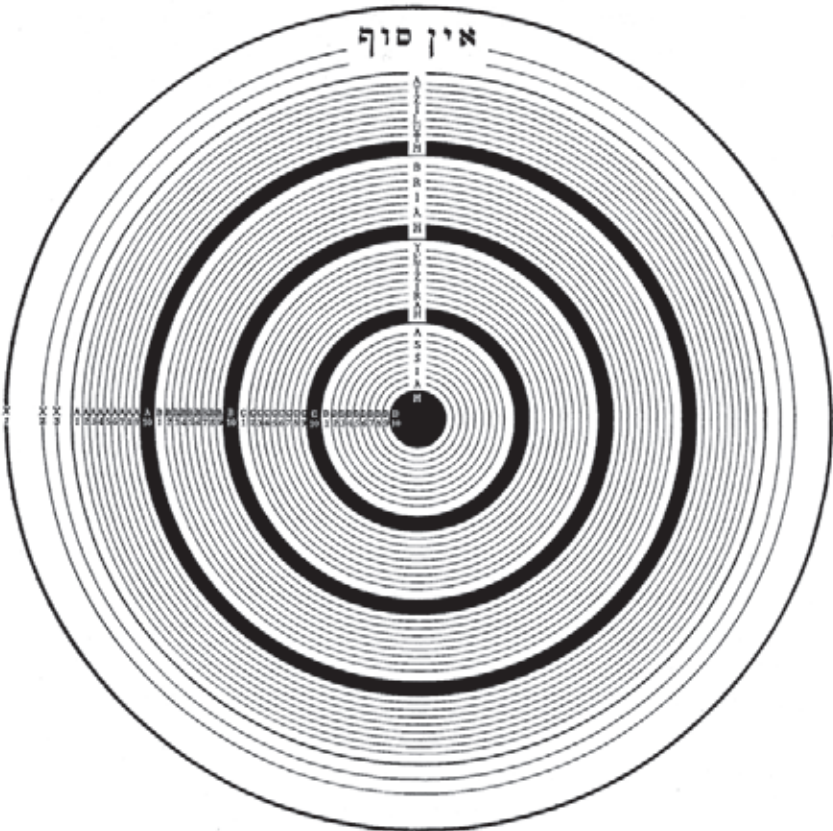

KABALISTIČKI SISTEM SVETOVA

Na priloženom kružnom grafikonu, koncentrični prstenovi dijagramski predstavljaju četrdeset nivoa vibracije (kabalisti ih nazivaju Sfere), koje emaniraju iz AIN SOFA. Krug X1 je spoljašnja granica prostora. On okružuje područje AIN SOFA. Priroda samog AIN SOFA

podeljena je na tri dela, predstavljena razmacima između X1 i X2, X2 i X3 i X3 i A1; dakle:

X 1 do X 2	אין	AIN, vakuum, ili čisti duh
X 2 do X 3	אין סוף	AIN SOF, Bezgranično, ili Neograničeno
X 3 do A 1	אין סוף אור	AIN SOF AUR, Bezgranična Svetlost

KABALISTIČKA ŠEMA ČETIRI SVETA

U gornjem grafikonu tamna linija između X3 i A1 predstavlja granicu prvobitne tačke, a koncentrični krugovi unutar te deblje linije simbolizuju emanacije i svetove koji iz tačke izlaze. Kao što je ova tačka sadržana unutar

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

spoljašnjih prstenova X1, X2 i X3, te predstavlja prvo uspostavljanje individualizovanog postojanja, tako je i donji svet, simbolizovan sa četrdeset koncentričnih krugova unutar tačke koja predstavlja donje stvaranje, razvijeno iz unutrašnje prirode prve Krune (i u njoj sadržano), koja se može nazvati Bog, unutar koga božanske moći, nebeska bića, zvezdani svetovi i čovek žive, kreću se i imaju svoje biće. Veoma je važno da se svi prstenovi unutar A1 smatraju zatvorenim primitivnom tačkom, koja je i sama okružena velikim prstenom X1, ili Auričkim Jajetom AIN SOFA.

Svaki prsten uključuje unutar svoje vlastite prirode sve prstenove koji su unutar njega, a uključen je u prirode svih prstenova izvan sebe. Dakle, A1 – primitivna tačka – kontroliše i sadrži trideset devet prstenova koje zatvara, a svi oni učestvuju u njenoj prirodi u različitom stepenu, u skladu sa svojim dostojanstvom. Prema tome, čitavo područje od A1 do D10, uključujući i njega, je prvobitna tačka, a prstenovi simbolizuju podele koje su se odigrale unutar nje i emanacije koje su se iz nje izlile nakon njenog uspostavljanja usred apstraktne prirode AIN SOFA. Moći prstenova opadaju prema središtu dijagrama, jer se Moć meri brojem stvari koje kontroliše, a svaki prsten kontroliše prstenove unutar sebe, a pod kontrolom je prstenova izvan sebe. Tako, dok A1, pored sebe, kontroliše još trideset devet prstenova, B1, osim vlastitog, kontroliše samo dvadeset devet prstenova. Stoga je A1 moćnije od B1. Pošto je najveća duhovna čvrstina, ili trajnost, na periferiji, a najveća materijalna gustina, ili prolaznost, u središtu dijagrama, prstenovi, kako im se smanjenje Moć, postaju sve materijalniji i supstancijalniji, sve do centralne sfere, D10, koja simbolizuje stvarne hemijske elemente zemlje. Stope vibracije su takođe niže kako se prstenovi približavaju centru. Dakle, vibracija A2 je niža nego kod A1, ali je viša nego kod A3, i tako dalje, u opadajućoj skali prema centru, pri čemu je A1 najviša, a D10 najniža sfera stvaranja. Mada A1, vladar stvaranja, kontroliše krugove označene sa B, C i D, on je manji od tri prstena AIN SOFA – X1, X2 i X3 – i zbog toga se klanja pred prestolom neizrecivog Tvorca, od čijih supstanci je individualizovan.

Treba imati na umu da je u početku Vrhovna Supstanca, AIN, sama prožimala područje kruga; unutrašnji prstenovi još nisu bili došli u manifestaciju. Kako je Božanska Suština koncentrisala Sebe, prstenovi X2 i X3 postali su pojmljivi, jer AIN SOF je ograničenje AINA, a AIN SOF AUR, ili Svetlost, je još veće ograničenje. Zbog toga se smatra da je priroda Vrhovnog Jednog trostruka, a iz te trostruke prirode su se moći i elementi stvaranja odrazili u Ponoru, koji je ostao nakon pokretanja AIN SOFA prema Svom centru. Stalno kretanje AIN SOFA prema Svom centru rezultiralo je uspostavlja-

njem tačke u krugu. Tačka je nazvana Bog, kao vrhovna individualizacija Univerzalne Esencije *Zohar* o tome kaže:

„Kad skriveni od Skrivenog požele da Se otkrije, On prvo napravi jednu tačku: Beskonačno je bilo potpuno nepoznato i nije širilo svetlost pred tom sjajnom tačkom, koja silovito prodre na videlo.“

Ime te tačke je JA JESAM, a Hebreji su je zvali *Eheieh*. Kabalisti su dali mnogo imena toj tački. Na ovu temu Kristijan D. Ginsberg piše, u biti: Tačka je nazvana prva kruna, jer zauzima najviše mesto. Nazivana je stara, jer je prva emanacija. Zvana je primordijalna ili glatka tačka. Nazivana je bela glava, Dugo Lice – Makroprozopus – i nedokučiva visina, jer ona kontroliše i upravlja svim ostalim emanacijama.

Kada se bela sjajna tačka pojavila, nazvana je *Keter*, što znači *Kruna*, a iz nje je zračilo devet velikih globusa, koji su se rasporedili u obliku drveta. Njih devet, zajedno sa prvom krunom, konstituisali su prvi sistem *Sefirot*. Njih deset su bile prvo ograničenje za deset apstraktnih tačaka unutar prirode samog AIN SOFA. Moć AIN SOFA nije se spustila u te globuse, već se reflektovala na njih, kao što se svetlost reflektuje na zemlju i planete. Ovih deset globusa nazvani su sjajni *safiri*, a mnogi rabini veruju da je reč *safir* osnova reči *Sefira* (jednina od *Sefirot*). Veliko područje koje je ostalo nakon povlačenje AIN SOFA u središnju tačku, *Keter*, tada je ispunjeno sa četiri koncentrična globusa nazvana svetovi, ili sfere, a svetlost deset *Sefirot* se reflektovala kroz svaki od njih. To je rezultiralo uspostavljanjem četiri simbolička drveta, a svako je primilo refleksije deset *sefirot*skih globusa.

Četrdeset sfera stvaranja iz AIN SOFA podeljeno je u četiri velika svetska lanca, na sledeći način:

A1 do A10	<i>Acilut</i>	Bezgranični Svet Božanskih Imena
B1 do B10	<i>Brija</i>	Arhandelski Svet Stvaranja
C1 do C10	<i>Jecira</i>	Hijerarhijski Svet Oblikovanja
D1 do D10	<i>Asija</i>	Elementarni Svet Supstanci

SEFIROTSKO DRVO

*Trideset i dve staze mudrosti * Veliko i Malo Lice * Kirhe-
rovo Sefirotsko drvo * Misterija Daata * Tri stuba koja dr-
že Sefirotsko drvo * Četiri slova Svetog Imena*

Sefirotsko drvo može se uzeti u obzir kao neprocenjiv kompendifum tajne filozofije koja je prvobitno bila duh i duša hasidizma. Kabala je neprocenjivo nasleđe Izraela, ali je onih koji shvataju njena prava načela iz godine u godinu sve manje. Današnji Jevrejin je, ako ne uviđa dubinu doktrina svog naroda, obično prožet najopasnijim oblikom neznanja, modernizmom, i sklon je da na kabalu gleda kao na zlo od kojeg se treba sklanjati kao od kuge, ili kao na smešno praznoverje koje je preživelo crnu magiju Mračnih doba. Ipak, bez ključa koji obezbeđuje kabala, ni Jevreji ni Grci ne mogu rešiti duhovne tajne kako Starog tako i Novog zaveta.

Sefirotsko drvo sastoji se od deset globusa svetlećeg sjaja, raspoređenih u tri vertikalna stuba i povezanih sa 22 kanala ili staze. Deset globusa nazivaju se *Sefirot*, a dodijeljeni su im brojevi od 1 do 10. Tri stuba nazivaju se *Milost* (na desnoj strani), *Strogost* (na levoj strani) i, između njih, *Blagost*, kao moć pomirenja. Za stubove se takođe može reći i da predstavljaju *Mudrost*, *Snagu* i *Lepotu*, koje čine trojednu podršku svemiru, jer je napisano da je *Tri* temelj svega. Dvadeset dva kanala su slova hebrejskog alefbeta i njima su dodeljeni glavni aduti u špilju simboličkih karata Tarota.

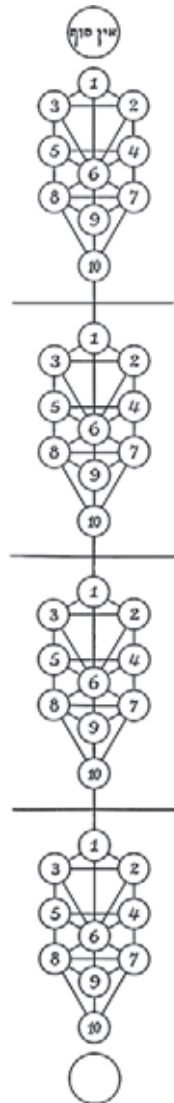
Elifas Levi izjavio je da bi čovek, raspoređivanjem Tarot karata prema određenom redosledu, mogao otkriti sve što je za njega moguće da sazna o Bogu, svom svetu i o sebi. Kada se deset brojeva koji se odnose na globuse (Sefirot) iskombinuju sa 22 slova koja se odnose na kanale, dobije se iznos 32 – broj svojstven za Kabalističke

Staze Mudrosti. Te Staze, koje se povremeno nazivaju 32 zuba u ustima *Velikog Lica*, ili 32 nerva što se granaju iz Božanskog Mozga, analogne su sa prvom 32 stepena masonerije, koji uzdižu kandidata u dostojanstvo Princa Kraljevske Tajne. Kabalisti, takođe, smatraju da je izuzetno značajno to što se u izvornim Hebrejskim Spisima ime Boga pojavljuje 32 puta u prvom poglavlju *Postanja*. (U engleskom prevodu *Biblije* ime se pojavljuje 33 puta.)¹ U mističnoj analizi ljudskog tela, prema rabinima, 32 kičmena segmenta vode naviše do Hrama Mudrosti – lobanje.

Četiri kabalistička drveta opisana u prethodnom poglavlju su kasniji jevrejski učenjaci ukombinovali u jedan sveobuhvatni dijagram koji su nazvali ne samo Sefirotski, već i *Arhetipski*, ili *Nebeski Adam*. Prema nekim autoritetima, u početnim poglavljima *Postanja* opisano je stvaranje tog *Nebeskog Adama*, a ne zemaljskog čoveka. Od materije tog božanskog čoveka formiran je svemir; on ostaje u njemu i nastaviće tu da bude čak i kad raspadanje razloži sfere nazad u njihovu primitivnu supstancu. Nikada nije zamišljano da je Božanstvo zaista sadržano unutar Sefirot, koje su čisto hipotetičke posude upotrebljene za definisanje granica Stvaralačke Esencije. Adolf Frank Sefirot radije upoređuje sa raznobojnim providnim staklenim činijama ispunjenim čistim svetlom, koje prividno poprima boju svojih kontejnera, ali čija esencijalna priroda ostaje uvek ista i nepromenljiva.

ČETIRI SEFIROTSKA DRVETA

Četrdeset koncentričnih krugova prikazanih u velikom kružnom preseku u prethodnom poglavlju ovde su raspoređeni u

1 U prvom poglavlju *Postanja* na srpskom jeziku, u prevodu Đure Daničića ime Boga pojavljuje se 32 puta, a kod dr Luja Bakotića 31 put. Razlika je u Post. 1:28. Kod Daničića stoji: „I blagoslovi ih Bog, i reče im Bog...“, a kod dr Bakotića: „I blagoslovi ih, i reče im Bog...“ (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

obliku četiri drveta, od kojih se svako sastoji od deset krugova. Ova stabla otkrivaju organizaciju hijerarhija koje kontrolišu sudbine svega stvorenog. Stabla su ista u svakom od četiri sveta, ali moći unutar globusa izražavaju se različito kroz supstance svakog od svetova, što rezultira beskrajnom diferencijacijom.

Deset Sefirot od kojih je sastavljeno telo prototipiskog Adama, brojevi koji se na njih odnose i delovi svemira kojima one odgovaraju su:

Br.	SEFIROT	SVEMIR	ALTERNATIVA
1	Keter – Kruna	<i>Primum Mobile</i>	Vatrena nebesa
2	Hohma – Mudrost	Zodijak	Prvi pokret
3	Bina – Razumevanje	Saturn	Zodijak
4	Hesed – Milost	Jupiter	Saturn
5	Gebura – Ozbiljnost	Mars	Jupiter
6	Tiferet – Lepota	Sunce	Mars
7	Necah – Pobeda	Venera	Sunce
8	Hod – Slava	Merkur	Venera
9	Jesod – Temelj	Mesec	Merkur
10	Malkut – Kraljevstvo	Elementi	Mesec

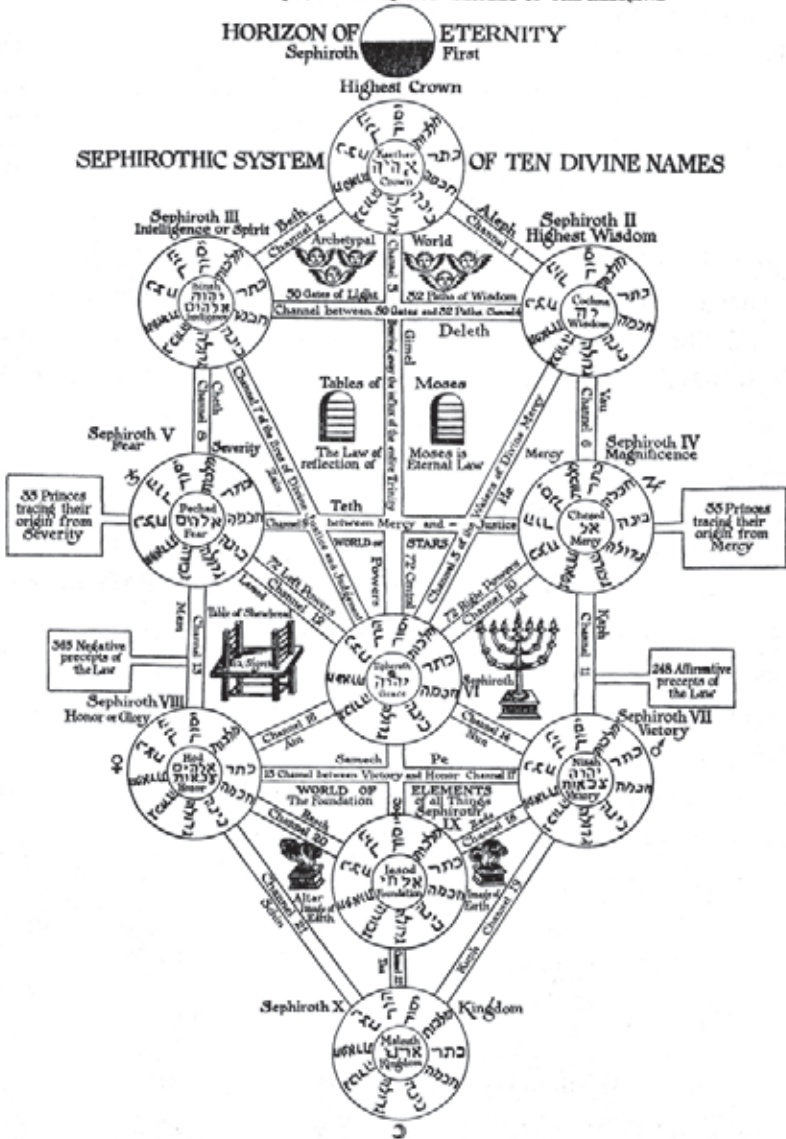
SEFIROTSKO DRVO KASNIJIH KABALISTA

Prevedeno iz Kircher, *Œdipus Ægyptiacus*

Pošto je pokazano da su kabalisti univerzum podelili na četiri sveta, od kojih se svaki sastoji od deset sfera, sledeće što je potrebno razmotriti je kako je deset sfera svakog sveta raspoređeno u okviru onoga što se naziva „Sefirotsko drvo“. To Drvo je sastavljeno od deset krugova, koji predstavljaju brojeve od 1 do 10, a međusobno su povezani sa dvadeset dva kanala – dvadeset dva slova hebrejskog pisma. Deset brojeva plus dvadeset i dva slova kao rezultat daju okultni broj 32, koji, prema *Mišni*, označava Trideset dve Staze Mudrosti. Slova i

אֲחִיָּיִ

REPRESENTATION CONTAINING THE SUM TOTAL OF THE CABALA FOR INSERTION IN VOL.II, BOOK IV, CONCERNING CABALA OF THE HEBREWS

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

brojevi su, prema kabalistima, ključevi celokupnog znanja, jer tajnim sistemom njihovog uređenja otkrivaju se tajne stvaranja. Zbog toga se nazivaju „Staze Mudrosti“. Ta okultna činjenica je pažljivo skrivena u 32. stepenu masonerije.

Postoje četiri drveta, po jedno u svakom od četiri sveta o kojima je govoreno u prethodnom poglavlju. Prvi je u Acilutskom Svetu, gde su deset krugova deset globusa svetlosti uspostavljenih u sredini AIN SOFA. Moći i atributi ovog drveta odražavaju se na svakom od tri niža sveta, u kojima oblik Drveta ostaje isti, ali, što je niže, njegove moći se smanjuju. Kako bi dodatno iskomplikovali svoju doktrinu, kabalisti su stvorili još jedno drvo, koje je sastavljeno od sva četiri svetska drveta, ali ima samo deset globusa. U tom jedinstvenom drvetu kondenzovana je celokupna arkana prethodno raštrkana kroz obiman arhiv kabalističke literature.

Neprestano se mora naglašavati da su Sefirot i svojstva koja su im dodeljena, poput tetraktisa pitagorejaca, samo simboli kosmičkog sistema i njegovog mnoštva delova. Preciznije i potpunije značenje tih simbola ne može se otkriti u pisanom ili usmenom obliku, već se mora spoznati kroz proučavanje i meditaciju. U *Sefer ha Zoharu* je napisano da postoji *odežda* – pisana doktrina – koju može svako da vidi. Oni koji razumeju ne gledaju u *odeždu*, već u telo pod njom – intelektualni i filozofski kod. Najmudriji od svih, međutim, sluge Nebeskog Kralja, ne gledaju ni u šta osim u dušu – duhovnu doktrinu – koja je večni i uvek ničući koren zakona. O toj velikoj istini piše i Elifas Levi i izjavljuje da niko ne može ući u tajnu Kuću Mudrosti ukoliko nije ogrnut ogromnim *ogrtačem* Apolonija iz Tijane i ako u ruci ne nosi Hermesovu *svetiljku*. Ogrtač označava kvalitete samoposedovanja i oslanjanja na vlastite snage koje tragalac mora razviti kao plašt snage, a večno goruća svetiljka mudraca predstavlja prosvetljeni um i savršeno uravnotežen intelekt, bez kojih misterija vekova nikada ne može biti rešena.

Sefirotsko drvo se ponekad opisuje kao ljudsko telo i tako se definitivnije utvrđuje pravi identitet prvog, ili Nebeskog Čoveka – *Adama Kadmona* – *Ideje* Univerzuma. Deset božanskih globusa (Sefirot) se tada smatra analognim sa deset svetih udova i organa *Protogonosa*, i to prema sledećem rasporedu. Keter je kruna Prototipske Glave i možda se odnosi na pinealnu žlezdu, Hohma i Bina su desna, odnosno, leva hemisfera Velikog Mozga, Hesed i Gebura (Pehad) su desna, odnosno, leva ruka i označavaju aktivne stvaralačke udove Velikog

Čoveka, Tiferet je srce, ili, prema nekima, čitava viscera², Necah i Hod su desna, odnosno, leva noga, ili potpore sveta, Jesod je generativni sistem, ili temelj oblika, a Malkut predstavlja dva stopala, odnosno temelj bića. Povremeno se smatra da je Jesod muška, a Malkut ženska generativna moć. Ovako zamišljen Veliki Čovek je gigantski lik iz Nabukodonosorovog sna, sa glavom od zlata, prsima i rukama od srebra, telom od tuča, nogama od gvožđa i stopalima od blata. Srednjovekovni kabalisti su, takođe, svakoj od Sefirot dodelili po jednu od Deset Zapovesti i po desetinu Molitve Gospodnje.

Što se tiče emanacija iz Ketera, koje se uspostavljaju kao tri trijade Kreativnih Moći – u *Sefer ha Zoharu* nazvane tri glave, svaka sa tri lica – H. P. Blavacka piše:

„To [Keter] je bila prva Sefira, koja u sebi sadrži ostalih devet תורפים Sefirot, ili inteligencija. U svojoj sveukupnosti i jedinstvu one predstavljaju arhetipskog čoveka, *Adama Kadmona*, πρωτόγονος, koji je, u svojoj individualnosti, ili jedinstvenosti, ipak dualan, ili biseksualan, grčki *Didimos*, jer je prototip čitavog čovečanstva. Tako smo dobili tri trojstva, svako smešteno u ‘glavi’. U prvoj glavi, ili licu (hinduski Trimurti sa tri lica), nalazimo Sefiru [Keter], prvog androgina, na vrhu gornjeg trougla, kako emituje *Hahamu* [Hohma], ili Mudrost, mušku i aktivnu potenciju – takođe nazvanu i Jah, יה – i *Binu*, בינה, ili Inteligenciju, žensku i pasivnu potenciju, koja se naziva i imenom Jahve, יהוה. To troje obrazuje prvo trojstvo ili ‘lice’ Sefirot. Ta trijada emanira *Hesed*, הסד, ili Milost, mušku aktivnu potenciju, zvanu takođe i *El*, iz koje emanira *Gebura*, גבורה, ili Pravda, koja se naziva i Eloha, ženska pasivna potencija; iz sjedinjavanja ovo dvoje nastaje *Tiferet*, תפארת, Lepota, Blagost, Duhovno Sunce, poznato po božanskom imenu *Elohim* – i osnovana je druga trijada, ‘lice’, ili ‘glavu’. Ona, sa svoje strane, emanira mušku potenciju *Necah*, נצה, Čvrstinu, ili Jahve Sabaot, iz koje se izliva ženska pasivna potencija *Hod*, הוד, Slava, ili Elohim Sabaot; to dvoje proizvodi *Jesod*, יסוד, Temelj, koji je moćni živi *El-Hai*, i tako se stvara treće trojstvo ili ‘glava’. Deseta Sefira je pre duada i na dijagramima se predstavlja kao najniži krug. To su *Malkut*, ili Kraljevstvo, מלכות, i *Šekina*, שכינה, koja se takođe naziva i *Adonaj*,

2 Viscera (lat. *viscera*) – izraz u medicini koji iznačava unutrašnje organe životinjskog tela; utroba, iznutrice, drob, naročito srce, pluća, creva, jetra itd. (Nap. prev.)

među najeminentnije rozenkrojčere i slobodne zidare, u stvari, često se naziva „prvi engleski rozenkrojčer“. Napisao je nekoliko vrednih dokumenata zasnovanih direktno na rozenkrojčerskim zagonetkama. Značajno je da je najvažnije od njegovih dela trebalo da bude objavljeno u isto vreme kad i dela Bekona, Šekspira i prvih rozenkrojčerskih autora.

Kod kasnijih kabalista postoji i podela Sefirotskog drveta na pet delova, u kojoj su globusi postavljeni prema sledećem redosledu:

- (1) *Makroprozopus*, ili *Veliko Lice*, je pojam koji se primenjuje na Keter kao prvu i najuzvišeniju od Sefirot i obuhvata devet potencija ili Sefirot koje izlazi iz Ketera.
- (2) *Aba*, *Veliki Otac*, je pojam koji se generalno primenjuje na Hohmu – Univerzalnu Mudrost – prvu emanaciju Ketera, ali, prema Ibn Gabirolu³, Hohma predstavlja Sina, Logos, ili Reč, a rođena je iz sjedinjavanja Ketera i Bine.
- (3) *Aima*, *Velika Majka*, je ime pod kojim je opšte poznata Bina, ili treća Sefira. To je Sveti Duh, iz čijeg tela ističu generacije. Pošto je treća osoba Tvoračke Trijade, ona odgovara Jahveu, Demijurgu.
- (4) *Mikroprosopus*, ili *Malo Lice*, sastoji se od šest Sefirot – Heseda, Gebure, Tifereta, Necaha, Hoda i Jesoda. *Mikroprozopus* se obično naziva *Mali Adam*, ili *Zauir Anpin*, dok je *Makroprozopus*, ili *Veliki Adam*, *Arikh Anpin*. Malo Lice je ispravno simbolizovano šestokrakom zvezdom, ili isprepletanim trouglovima Siona, a također i sa šest strana kocke. Ono predstavlja smerove

3 Solomon ibn Gabirol, ili Solomon ben Judah [heb. שלמה בן יהודה אבן גבירול, *Shelomo ben Yehuda ibn Gevirol*; ar. أبو أيوب سليمان بن يحيى بن جبیرول, *Abu Ayyūb Suleiman ibn Yahya ibn Jabirūl*; poznat i po latiniziranom imenu Avicebron (lat. *Avicebron*), oko 1021 – oko 1058] – špansko-jevrejski srednjovekovni filozof, neoplatonist. Najvažnije delo mu je *Izvor života* (*Yanbū' al-Hayāh*), koje je napisano na arapskom jeziku, ali je poznato samo u latinskom prevodu (lat. *Fons Vitae*); u njemu pokušava da princip božjeg stvaranja sveta ni iz čega spoji sa idejom emanacije; univerzalna materija definisana je kao telesna i duhovna, a od materije je slobodan samo Bog, koji se nalazi „s one strane materije i oblika“; na najvišem stepenu hijerarhijske lestvice je univerzalni oblik, koji sadrži sve oblike, a na najnižem su čulne stvari; volja je osnovni stvaralački uzrok sveta – „izvor života“. (Nap. prev.)

ANALIZA TAROT KARATA

Poreklo karata za igru ❁ *Rota Mundi rozenkrojčera* ❁ *Problem simbolizma Tarota* ❁ *Karta bez broja* ❁ *Simbolizam dvadeset jednog velikog aduta* ❁ *Znaci karata*

Mišljenja autoriteta razlikuju se po pitanju porekla karata za igru, svrhe za koju su namenjene i vremena njihovog uvođenja u Evropu. U svojim *Istraživanjima istorije karata za igru* (*Researches into the History of Playing Cards*), Semjuel Veler Singer¹ podržava mišljenje da su karte stigle u južnu Evropu iz Indije, preko Arabije. Tarot karte su verovatno bile deo magijske i filozofske nauke koju su Vitezovi Templari preneli od Saracena, ili neke od mističnih sekti koje su u to vreme cvetale u Siriji. Po povratku u Evropu, Templari su, da bi izbegli progon, skrili arkansko značenje simbola prikazavši svoje magijske knjige tobože kao sredstvo za zabavu i kockanje. U prilog ovoj tvrdnji, gospođa Džona Kinga Van Renselera² kaže:

- 1 *Samuel Weller Singer* (1783–1858) – engleski knjižar, prevodilac i autor, izdavač većeg broja zapaženih izdanja dela autora XVI i XVII veka. Pomenuto delo je njegova najinteresantnija originalna kompilacija nastala 1816. godine, a obiluje izvanrednim gravurama koje delo čine posebno interesantnim i vrednim. (Nap. prev.)
- 2 *Mrs. John King Van Rensselaer* (1848–1925), američka autorka kojoj je ime zapravo Mej (*May*) Van Renseler, ali je, po anglosaksonskom običaju, predstavljana kao gospođa Džona Kinga Van Renselera, američkog političara i guvernera Njujorka, pa se pod tim imenom pojavljuje i kao autor na svojim izdanjima, među kojima je i delo iz 1890. godine, iz kojeg je ovde dat citat, a čiji pun naslov je *Đavolja slikovnica: istorija karata za igru* (*The devil's picture-books. A history of playing cards*). (Nap. prev.)

„Čini se da je dobro potkovanu činjenica to da su karte, vrativši se kući, sa sobom doneli ratnici, koji su uvezli mnoge novostečene običaje i navike Orijenta u svoje vlastite zemlje, a to nije u suprotnosti sa izjavama nekih pisaca koji su objavili da su Cigani – koji su u to vreme počeli da lutaju po Evropi – doneli sa sobom i uveli karte, koje su koristili, kao što to čine i danas, za proricanje budućnosti.“

(Videti *Đavolju slikovnicu*)

Preko Cigana je Tarot karte moguće pratiti unazad do religijske simbolizma drevnih Egipćana. U svom izvanrednom delu, *Cigani (The Gypsies)*, Semjuel Roberts³ predstavlja dovoljno dokaza o njihovom egipatskom poreklu. Na jednom mestu on piše:

„Kad su Cigani prvobitno stigli, u Engleskoj je bilo vrlo nesigurno. U našim zakonima se prvi put pominju u nekoliko odredbi protiv njih u vreme vladavine Henrija VIII, u kojima su opisani kao ‘prekomorski ljudi, koji sebe nazivaju Egipćanima – a ne bave bilo kakvim zanatom ili trgovinom, već idu naokolo u velikom broju (...)’“

Interesantna legenda pripoveda da se, nakon uništenja Serapeuma u Aleksandriji, veliki broj tamošnjih sveštenika povezao kako bi sačuvali tajne obreda posvećenih Serapisu. Njihovi potomci (Cigani) su, noseći sa sobom najdragocenije od knjiga spašenih iz plamteće biblioteke – Knjigu Enoha, ili Tota (Tarot) – postali luralice po licu zemlje, ostavši narod odvojen od drevnog jezika i prvorodnog prava na magiju i tajnu.

Kur de Žebelen⁴ je verovao da je sama reč Tarot nastala od dve egipatske reči, *Tar*, što znači „put“, i *Ro*, što znači „kraljevski“. Tako

3 Samuel Roberts (1763–1848) – engleski autor i pisac pamfleta, poznat kao Prosjački advokat (*Pauper's Advocate*); napisao je veliki broj knjiga i pamfleta političkog i socijalnog sadržaja. Pun naziv pomenutog dela je *Cigani: njihovo poreklo, trajanje i odredište (The Gypsies: Their Origin, Continuance, and Destination)*. (Nap. prev.)

4 Antoan Kur (*Antoine Court*), koji je sebe prozvao Antoan Kur de Žebelen (*Antoine Court de Gébélin*, c. 1719–1784) – sin francuskog protestantskog pastora, rođen u Nimu (*Nîmes*), inicirani mason; bio je osnivač i predsednik Apolonijevskog društva (*Société Apollonienne*), kasnije nazvanog Pariski

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

Tarot predstavlja kraljevski put do mudrosti [videti *Primitivni svet (Le Monde Primitif)*]. U svojoj *Istoriji magije (History of Magic)*, P. Kristijan⁵, portparol jednog francuskog tajnog društva, daje fantastičan izveštaj o navodnoj inicijaciji u Egipatske Misterije, gde 22 glavne Tarot karte poprimaju razmere prezentacionih tabli neizmerne veličine i predstavljaju veliku galeriju. Zaustavljajući se, redom, pred svakom od karata, inicijator je kandidatu opisivao njen simbolizam. Eduard Šire, kojem je izvor informacija bio sličan kao i Kristijanu, poziva se na istu svečanost u poglavlju o inicijaciji u Hermetičke Misterije (videti *Veliki posvećenici*). Mada je moguće da su Egipćani upotrebljavali Tarot karte u svojim ritualima, pomenuti francuski mistici, osim tvrdnji da podržavaju ztu teoriju, o tome ne pružaju nikakve dokaze. Ni valjanost takozvanog Egipatskog Tarota, koji je danas u opticaju, takođe nikada nije uspostavljena na zadovoljavajući način. Crteži ne samo da su prilično savremeni, već je i sama simbolika više pod francuskim nego pod egipatskim uticajem.

Tarot je nesumnjivo vitalni element rozenkrojcerskog simbolizma, moguće i sama knjiga univerzalnog znanja koju članovi reda tvrde da poseduju. *Rota Mundi* je pojam koji se često pojavljuje u ranim manifestima Bratstva Ružinog Krsta. Reč *Rota*, kada se preslože njena slova, postaje *Taro*, antički naziv tih tajanstvenih karata. V. F. C. Vigston (*William Francis C. Wigston*) je otkrio dokaze da je ser Frensis Bekon upotrebljavao simbolizam Tarota u svojoj šifri.

muzej (*Musée de Paris*), društva posvećenog umetnosti i nauci; bio je i jedan od prvih članova Filaleta (*Philalèthes*), ezoterijskog bratstva povezanog sa slobodnim zidarima, kao i mističke sekte Izabrani Koeni (*Élus Coens*). Pun naziv referentnog devetotomnog dela, koje je sukcesivno objavljivano od 1773. do 1782. godine, je *Primitivni svet: analiza i poređenje sa savremenim svetom (Le Monde primitif, analysé et comparé avec le monde moderne)*, a u eseju o Tarotu, koji je Žebelen u njega uključio (vol. VIII, 1781), autor je tumačenje Tarota predstavio kao arkansko spremište bezvremene ezoterijske mudrosti. (Nap. prev.)

- 5 Pol Kristijan (*Paul Christian*) bio je pseudonim pod kojim je francuski novinar Žan Baptista Pitoa (*Jean Baptiste Pitois*, 1811–1877), poznat i kao Žan Baptista, pisao svoje novinarske i publicističke radove; radio je i kao bibliotekar pri ministarstvu javnog obrazovanja. Pun naslov pomenutog dela iz 1870. godine je *Istorija magije, natprirodni svet i sudbina kroz vreme i narode (Histoire de la Magie, du monde Surnaturel et de la fatalité a travers les Temps et les Peuples)*. (Nap. prev.)

Brojevi 21, 56, i 78, koji su svi direktno povezani s odeljcima Tarot špila, često su uključeni u Bekonove kriptograme. U velikom *folio* izdanju Šekspirovih dela iz 1623. godine, hrišćansko ime lorda Bekona pojavljuje se 21 put na strani 56 Istorijata. [Videti *Kolumbo literature (The Columbus of Literature)*.]

RANE PORTUGALSKE KARTE

Iz Chatto, *Origin and History of Playing Cards*

Pišući o špilu iz kojeg su ovde reprodukovanja četiri kavaljera (žandara), Viljem Endrju Čato⁶ primećuje:

„Neki primerci portugalskih karata dati u ‘*Jeux de Cartes, Tarots et de Cartes Numérales*’⁷ imaju u svom izgledu jako puno od onoga što je prvobitno sugerisao orijentalni tip, ako nisu iz njega i kopirane; pogotovo u odelima Danarija i Bastanija – Dinara i Štapova. Na tim kartama kružna figura, opšte shvaćena da predstavlja Danari, ili Dinar, svakako mnogo više liči na Čakru, ili *Vichnou-ov* [Višnuov] disk, koji se vidi na

6 William Andrew Chatto (1799–1864) – britanski autor koji je pisao i pod pseudonimima Džozef Fjum (*Joseph Fume*) i Stiven Oliver Mlađi (*Stephen Oliver the Younger*). Pun naslov citiranog iz 1848. godine je *Činjenice i spekulacije o poreklu i istoriji karata za igru (Facts and Speculations on the Origin and History of Playing Cards)*. (Nap. prev.)

7 Fr. *Karte za igru, Tarot i brojevi na kartama* – delo Žana Dišena Starijeg (*Jean Duchesne Ainé*, 1779–1855) – konzervatora u Sektoru štampe Carske biblioteke (*Bibliothèque Impériale*). Najpoznatiji je kao autor prve monografije o nijeliranju, urezivanju ukrasa na bakarnim, zlatnim i srebrnim pločama i njihovom ispunjavanju crnim emajlom – nijelom. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

hindustanskim crtežima, nego na kovanicu, a na vrhu štapa je dijamant, što je još jedan od atributa istog božanstva.“

Dostojni pomena su takođe i rozenkrojcerski i masonski amblemi koji se pojavljuju na raznim srednjovekovnim špilovima. Pošto su tajne tih organizacija često skrivane u krišćinim gravurama, vrlo je verovatno da su zagonetni dijagrami na raznim špilovima karata korišćeni kako za sakrivanje tako i za produžavanje političkih i filozofskih arkana tih društava. Naslovna strana knjige gospodina Čatoa prikazuje žandara herc koji nosi štit ukrašen krunisanom rozenkrojcerskom ružom.

Mnogi simboli koji se pojavljuju na Tarot kartama definitivno imaju masonski značaj. Pitagorejski numerolog će takođe pronaći postojanje važnog odnosa između brojeva na kartama i slika koje prate te brojeve. Kabalist će se momentalno oduševiti značajnim redosledom karata, a alhemičar će otkriti da su određeni simboli besmisleni za sve osim za one koji su upućeni u božansku hemiju transmutacije i regeneracije. Kao što su Grci postavili slova svog alfabeta – s njihovim odgovarajućim brojevima – na razne delove tela svog *Logosa* predstavljenog u ljudskom obličju, tako i Tarot karte imaju analogiju ne samo u delovima i članovima svemira, već i u podeli ljudskog tela. One su, zapravo, ključ za magijsko ustrojstvo čoveka.

Tarot karte moraju se uzeti u obzir (1) kao zasebni i potpuni hijeroglifi, od kojih svaki predstavlja različito načelo, zakon, moć ili element u Prirodi, (2) u međusobnom odnosu kao rezultatu delovanja jednog činioca na drugi i (3) kao samoglasnici i suglasnici filozofske azbuke. Zakoni koji regulišu sve pojave predstavljeni su simbolima na Tarot kartama, čije numeričke vrednosti su jednake numeričkim ekvivalentima pojava. Kao što se svaka struktura sastoji od određenih elementarnih delova, tako i Tarot karte predstavljaju komponente strukture filozofije. Bez obzira na nauku ili filozofiju kojom se proučavalac bavi, Tarot karte mogu se identifikovati sa esencijalnim sastavnim delovima njegovog predmeta izučavanja, pri čemu se svaka karta odnosi prema određenom delu u skladu sa matematičkim i filozofskim zakonima. Elifas Levi piše:

„Zatvorena osoba, bez drugih knjiga osim Tarota, ako bi znala kako da je koristi, mogla bi za nekoliko godina steći univerzalno

znanje i postati sposobna da govoti o svim temama sa učenošću koja nema premca i neiscrpnom rečitošću.“

(Videti *Transcendentalnu magiju*)

Različita mišljenja eminentnih autoriteta po pitanju simbolizma Tarota su prilično nepomirljiva. Zaključci učenog Kur de Žebelena i bizarnog Velikog Eteje (*Grand Etteilla*)⁸ – prvih autoriteta po ovom pitanju – ne samo da se radikalno razlikuju, već ih, kako jednog tako i drugog, Levi jednako diskredituje; njegov raspored Tarot aduta su, zauzvrat, kao pokušaj da se zavedu proučavaoci, odbacili Artur Edvard Vejt i Pol Kejs⁹. Levijeve sledbenike – posebno Papusa¹⁰, Kristijana, Vestkota i Širea – „reformisani Tarotisti“ smatraju za poštene, ali zaostale pojedince koji lutaju u mraku jer nemaju novi špil Tarot karata Pamele Kolman Smit¹¹, sa revizijama gospodina Vejta.

-
- 8 *Etteilla* je pseudonim Žan-Baptiste Alijeta (*Jean-Baptiste Alliette*, 1738–1791) – francuskog oklutiste koji je prvi (1785) popularisao proricanje Tarot kartama pred širokim auditorijumom, pa je stoga prvi profesionalni Tarot okultista u istoriji koji je zarađivao za život proricanjem iz karata. Eteja je objavio svoje ideje o korespondencijama između Tarota, astrologije i četiri klasična elementa, kao i četiri duševna stanja, i bio prvi koji je izdao revidiran Tarot špil, dizajniran naročito za okultnu namenu (1791). (Nap. prev.)
- 9 Pol Foster Kejs (*Paul Foster Case*, 1884–1954) – američki okultist i autor brojnih knjiga o Tarotu i kabali; njegov najveći doprinos okultizmu su verovatno lekcije koje je napisao za članove društva Graditelji Aditona (*Builders of the Adytum*). (Nap. prev.)
- 10 Ezoterijski pseudonim Žerara Ankosa (*Gerard Encausse*, 1865–1916), francuskog lekara, hipnotizera i propagatora okultizma (rodom Španca), osnivača savremenog Martinističkog reda – oblika mističnog i ezoterijskog hrišćanstva koje se bavi padom prvog čoveka iz njegovog božanskog izvora u materijalnost i procesom njegovog povratka, nazvanog „reintegracija“ ili prosvetljenje (iluminacija). (Nap. prev.)
- 11 *Pamela Colman Smith* (1878–1951) – slikarka, ilustratorica i spisateljica, najpoznatija po dizajniranju špila Tarot karata za Artura Edvarda Vejta, a taj špil je, poznat kao Rajder-Vejtov (*Rider-Waite*) Tarot (Rajder je prezime izdavača), do danas ostao jedan od najcenjenijih i najčešće korišćenih. Vejtova knjiga *Slikovni ključ za Tarot* (*The Pictorial Key to the Tarot*), u prevodu Dušice Milojković, objavljena je i kod nas, a dobija se u kompletu sa Rajder-Vejtovim špilom Tarot karata (izdanje *Metaphysica*, Beograd, 2006). (Nap. prev.)

BRATSTVO RUŽINOG KRSTA

Život Oca C.R.C. ❁ Johan Valentin Andrea ❁ Alhemijska učenja rozenkrojčera ❁ Značaj Ružinog Krsta ❁ Adepti Ružinog Krsta

Ko su bili rozenkrojčeri? Jesu li bili organizacija dubokih mislilaca koji su se pobunili protiv inkvizicijskih, religijskih i filozofskih ograničenja svog vremena, ili su bili izolovani transcendentalisti ujedinjeni samo sličnošću svojih stavova i zaključaka? Gde je bila „Kuća Duha Svetoga“, u kojoj su se, prema njihovim manifestima, susretali jednom godišnje kako bi planirali buduće aktivnosti svoga reda? Ko je bila misteriozna osoba kojoj su se obraćali sa „Naš Proslavljeni Otac i Brat C.R.C.“? Da li su ta tri slova zapravo stajala umesto reči „Kristijan Ružin Krst“ (*Christian Rosie Cross*, odnosno, *Christian Rosencreutz*)¹? Da li je Kristijan Rozenkrojč, navodni autor *Himijskog venčanja* (*Chymical Nuptials*)¹, ista osoba koja je s još tri osobe osnovala „Društvo Ružinog Krsta“?

Kakav je odnos bio između rozenkrojčerstva i srednjovekovnog slobodnog zidarstva? Zašto su sudbine ove dve organizacije toliko usko isprepletane? Predstavlja li „Bratstvo Ružinog Krsta“ toliko traženu vezu srednjovekovnog slobodnog zidarstva i simbolizma i mistike antike i da li je njegove tajne ovekovečila savremena masonerija?

1 Ovde je u prevodu namerno upotrebljena reč „himijsko“, umesto hemijsko, jer je takav slučaj i u originalu s početka XVII veka (*Chymische Hochzeit Christiani Rosencreutz anno 1459*), a taj oblik reči, kada je ovo delo u pitanju, koristi i većina autoriteta. Na srpskom jeziku, međutim, ustaljeno je prevođenje naslova ovog dela kao *Alhemijsko venčanje Kristijama Rozenkrojca*. (Nap. prev.)

Da li se izvorni rozenkrojcerski red raspao u drugoj polovini osamnaestog veka, ili društvo još uvek postoji kao organizacija, održavajući iste tajne po kojima je i postalo poznato? Koji je bio pravi razlog nastanka „Bratstva Ružinog Krsta“? Jesu li rozenkrojceri bili religijsko i filozofsko bratstvo, kao što su tvrdili, ili su njihova vidljiva načela prikrivala istinsku svrhu Bratstva, koja je možda bila politički nadzor u Evropi? Ovo su neki od problema koji su uključeni u proučavanje rozenkrojcerstva.

Postoje četiri različite teorije o rozenkrojcerskoj enigmi. Svaka je rezultat pažljivog razmatranja dokaza od strane učenjaka koji su živote proveli u traganju po arhivama hermetičke nauke. Doneti zaključci jasno pokazuju neprimerenost dostupnih izveštaja koji se odnose na genezu i rane aktivnosti „Bratstva Ružinog Krsta“.

PRVI POSTULAT

Pretpostavlja se da je, istorijski posmatrano, Rozenkrojcerski red postojao u skladu sa opisom njegovog osnivanja i naknadnih aktivnosti koji su objavljeni u njegovom manifestu *Fama Fraternalitatis*, za koji se veruje da je napisan 1610. godine, ali, kako izgleda, nije štampan do 1614, mada neki autoriteti veruju da je postojalo i ranije izdanje. Inteligentno razmatranje porekla rozenkrojverstva zahteva poznavanje sadržaja njegovih prvih i najvažnijih dokumenata. *Fama Fraternalitatis* započinje podsećanjem čitavog sveta na Božju dobrotu i milost, te upozorenjem inteligenciji da su ih njihov egotizam i pohlepa naveli da slede lažne proroke i ignorišu istinsko znanje koje im je Bog u Svojoj dobroti otkrio. Dakle, neophodna je reformacija, a Bog je u tu svrhu uzdigao filozofe i mudrace.

Kako bi pomogao u sprovođenju reformacije, misteriozna osoba nazivana „Visoko Prosvetljeni Otac C.R.C.“, Nemač po rođenju, potomak plemenite porodice, ali sâm siromašan čovek, ustanovio je „Tajno društvo Ružinog Krsta“. C.R.C. je dat u manastir kada je imao samo pet godina, ali se kasnije, nezadovoljan manastirskim obrazovnim sistemom, povezuje sa bratom Svetog Reda, koji se spremao na hodočašće u Svetu zemlju. Krenuli su zajedno, ali je brat umro na

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

Kipru, a C.R.C. je nastavio sâm do Damaska. Slabo zdravlje sprečio ga je da dođe do Jerusalima, pa je ostao u Damasku, studirajući sa filozofima koji su tamo živeli.

Dok se bavio svojim proučavanjima čuo je za grupu mistika i kabalista koji su prebivali u arapskom mističnom gradu Damkar. Odustavši od želje da poseti Jerusalem, dogovorio je sa Arapima svoj prevoz do Damkara. C.R.C. je imao samo šesnaest godina kada je stigao u Damkar. Primljen je kao neko ko je dugo očekivan, kao drug i prijatelj u filozofiji, i upućen je u tajne arapskih adepata. Dok je tamo boravio, C.R.C. je naučio arapski jezik i preveo je svetu knjigu *M* na latinski, a kada se vratio u Evropu, tu važnu knjigu doneo je sa sobom.

Nakon tri godine učenja u Damkaru, C.R.C. je otputovao u grad Fes², gde su mu arapski magovi obznanili dalje informacije. U Fesu je upućen kako da komunicira sa stanovnicima elemenata (verovatno duhovima Prirode), a oni su mu pokazali mnoge druge velike tajne Prirode. Mada filozofi u Fesu nisu bili tako veliki kao oni u Damkaru, C.R.C. je iskoristio svoja prethodna iskustva su razluči istinito od lažnog i da na taj način značajno uveća svoje znanje.

Nakon dve godine provedene u Fesu, C.R.C. je zaplovio prema Španiji, noseći sa sobom mnoga blaga, među kojima i retke biljke i životinje koje je prikupio tokom svojih lutanja. Naivno se nadao da će učeni ljudi Evrope sa zahvalnošću primiti retka intelektualna i materijalna blaga koja im je doneo da ih razmotre. Umesto toga, naišao je samo na porugu, jer su se takozvani mudraci bojali da bi priznavanjem svog prethodnog neznanja izgubili stečeni ugled. Na tom se mestu u pripovesti pojavljuje interpolacija o tome da je Paracelsus, mada nije bio član „Bratstva Ružinog Krsta“, pročitao knjigu *M*, a razmatranje njenog sadržaja obezbedilo mu je informacije koje su ga načinile najistaknutijim lekarom srednjovekovne Evrope.

Umoran, ali ne i obeshrabren neplodošću svojih pokušaja, C.R.C. se vratio u Nemačku, gde je sagradio kuću u kojoj je mogao na miru da nastavi svoje proučavanje i istraživanje. Takođe je, u istraživačke

2 Fes ili Fez [ar. فاس (*Fās*)] – treći po veličini grad u Moroku – posle Kaza-blanke i Rabata. Nekada je bio prestonica, jedan od četiri „carska grada“ (uz Rabat, Marakeš i Meknes). U Fesu se nalazi najstariji univerzitet na svetu koji je još uvek u funkciji [univerzitet Al-Karauin (ar. القرويين جامعة), osnovan 859. godine]. (Nap. prev.)

svrhe, napravio i više retkih naučnih instrumenata. Iako je mogao da se proslavi, samo da je hteo da komercijalizuje svoje znanje, opredelio se radije za društvo Boga, nego za poštovanje ljudi.

Nakon pet godina povučeniosti odlučio je da obnovi borbu za reformu umetnosti i nauke svoga doba, ovaj put uz pomoć nekoliko pouzdanih prijatelja. Iz manastira u kojem je primio ranu obuku pozvao je trojicu braće i vezao ih zakletvom, kako bi sprečio povredu tajni što je želeo da im obznani, te im izdiktirao informacije za dobrobit potomstva. Njih četvorica osnovali su „Bratstvo Ružinog Krsta“. Načinili su tajni šifrovani jezik i, prema *Fami*, veliki rečnik u kojem su svi oblici mudrosti klasifikovani na slavu Božju. Oni su, takođe, otpočeli i rad na transkribovanju knjige *M*, ali su uvideli da je posao isuviše težak, jer im je dolazio veliki broj bolesnih, očekujući da im pomognu i iscele ih.

Pošto su završili noviju i veću zgradu, koju su nazvali „Kuća Duha Svetoga“, odlučili su da u bratstvo uključe četiri nova člana, čime se broj povećao na osam, a od toga su sedmoro bili Nemci. Niko od njih nije bio u braku. Marljivo radeći zajedno, brzo su završili naporan posao pripreme dokumenata, uputstava i arkana Reda. Takođe su doveli u red kuću nazvanu „*Sancti Spiritus*“³.

Tada su odlučili da se razdvoje i posete druge zemlje, ne samo da bi svoju mudrost dali onima koji to zaslužuju, već i da provere i isprave sve greške koje postoje u njihovom sistemu. Pre razdvajanja, Braća su ustanovila šest pravila, ili naredbi, i svako od njih se obavezao da će ih poštovati. Prvo pravilo bilo je da ne prihvataju nijedno drugo dostojanstvo ili zaslugu osim spremnosti da leče bolesnike bez naknade. Drugo je bilo da od tog momenta pa dovek ne nose bilo kakve posebne odežde ili odore, već da se oblače u skladu sa običajima zemlje u kojoj borave. Treće pravilo nalagalo je da se svake godine, na određeni dan, sastanu u „Kući Duha Svetoga“, ili da, ako nisu u mogućnosti da to učine, obezbede svoje poslanike. Četvrto pravilo bilo je da svaki član pronađe osobu dostojnu da ga nasledi nakon njegove smrti. Peto je određivalo da od tog trenutka pa nadalje slova „R.C.“ budu njihov pečat, oznaka i karakteristika. Šesto pravilo je preciziralo da Bratstvo treba da ostane nepoznato svetu za razdoblje od sto godina.

3 Lat. Sveti Duh (Nap. prev.)

ROZENKROJČERSKE DOKTRINE I NAČELA

Confessio Fraternitatis * *Anatomija Melanholije* * *Džon Hejdon o rozenkrojčerstvu* * *Tri planine mudrih* * *Filozofsko jaje* * *Ciljevi Rozenkrojčerskog Reda*

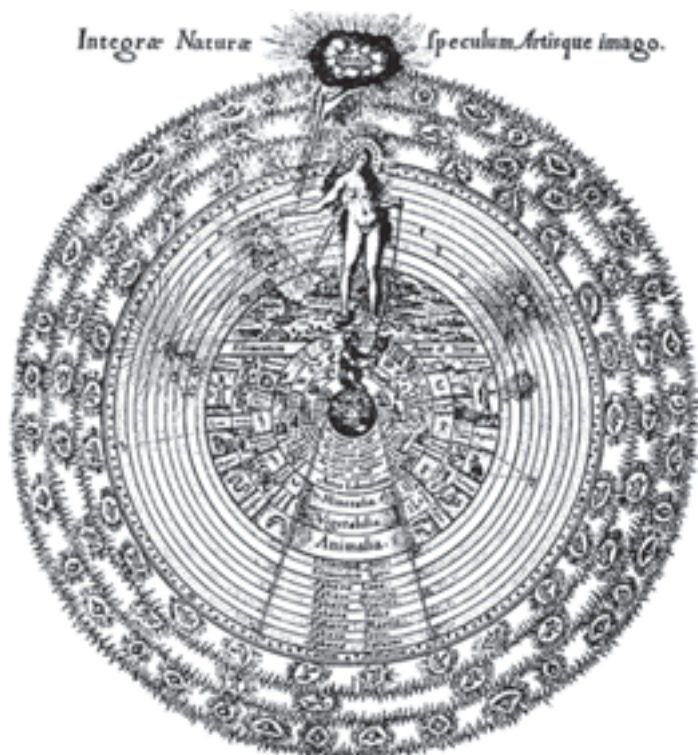

Nisu dostupne pouzdane informacije o stvarnim filozofskim uverenjima, političkim težnjama i humanitarnim aktivnostima Rozenkrojčerskog Bratstva. Danas su, kao i u stara vremena, tajne Društva, vrednošću svoje esencijalne prirode, očuvane nepovređene, pa su pokušaji da se rozenkrojčerska filozofija interpretira samo spekulacije i ništa više.

Dokazi upućuju na verovatno postojanje dva različita rozenkrojčerska tela: unutrašnju organizaciju, čiji članovi svetu nikada nisu otkrili svoj identitet ili učenja, i spoljašnje telo pod nadzorom unutrašnje grupe. Po svoj prilici, simbolička grobnica Kristijana Rozenkrojca, Viteza Zlatnog Kamena, bila je zapravo to spoljašnje telo, čiji je duh u uzvišenijim sferama. Nakon 1614. godine, tokom perioda od više od jednog veka, spoljašnjim telom kružili su traktati i manifesti bilo pod njegovim imenom, bilo pod imenima raznih iniciranih članova. Svrha tih tekstova je očigledno bila da se zbune i zavedu istraživači, te da se na taj način efikasno prikriju stvarne namere Bratstva.

Kad je rozenkrojčerstvo postalo filozofski „hir“ sedamnaestog veka, kružili su i brojni dokumenti na tu temu, koji su imali isključivo komercijalnu svrhu, a njihovi autori bile su varalice koje su želele da popularnost Bratstva pretvore u kapital. Lukavo smišljene izmišljotine samog Bratstva i pogrešne književne prevare šarlatana

formirali su dupli veo iza kojeg je unutrašnja organizacija nastavila svoju delatnost na način potpuno različit od onoga kako su javno na sve strane predstavljani njena svrha i načela. *Fratres Rosa Crucis* se naivno odnosi na nesporazume kojima je, iz očiglednih razloga, dozvoljeno da postoje, jer su shvatani kao „oblaci“ unutar kojih su oni delali i iza kojih su se sakrili.

SIMBOLIČNI DIJAGRAM DELOVANJA PRIRODE

Iz Fludd, Collectio Operum

Ova slika, de Brijeva¹ gravura, najpoznatiji je od dijagrama koji ilustruju filozofska načela Roberta Flada (*Robertus de Fluctibus*). Tri su figure koje predstavljaju izrazitu vezu između rozenkrojcerstva i slobodnog zidarstva: Mihael

¹ Teodor de Bri (*Theodorus de Bry*, 1528–1598) – graver, zlatar i izdavač, rodom iz valonskog grada Liježa. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

Majer, Elias Ešmol i Robert Flad. De Kvinsi smatra da je Robert Flad neposredni otac slobodnog zidarstva. [Videti *Rozenkrojceri i slobodni zidari (The Rosicrucians and Freemasons)*.] Edvard Vejt je mišljenja da je Robert Flad iznad svih ostalih Paracelzovih učenika i čak ide tako daleko da izjavljuje kako je Flad daleko nadmašio svoga učitelja. On dalje dodaje:

„Središnji lik rozenkrojcerske književnosti, koji se uzdiže kao intelektualni gigant iznad gomile suflera, teozofa i šarlatanskih Profesora *magnum opusa*, koji su, direktno ili indirektno, bili povezani s tajanstvenim Bratstvom, jeste Robertus de Fluktibus, veliki engleski filozof i mistik iz XVII veka, čovek ogromne erudicije, uzvišenog uma i, sudeći po njegovim spisima, izvanredne lične svetosti.“

[Videti *Stvarna istorija rozenkrojcera (The Real History of the Rosicrucians)*]

Robert Fludd je rođen 1574, a umro je 1637. godine.

Priloženi de Brijev dijagram je gotovo sam po sebi razumljiv. Izvan kruga zvezdanog neba su tri vatrena prstena empireuma – trostruka vatra Vrhovnog Stvoritelja – u kojoj borave nebeska stvorenja. Unutar zvezdanog kruga su krugovi planeta i elemenata. Iza elementa vazduha dolazi krug sveta (zemlja). Krug životinja sledi za krugom biljaka, koji, pak, sledi za krugom minerala. Zatim dolaze različite delatnosti, a u centru je zemaljska kugla sa majmunolikim čovekom koji na njoj sedi i šestarom meri sferu. Ta mala figura predstavlja animalno stvaranje. U spoljašnjem vatreom prstenu, iznad je sveto ime Jahve, okruženo oblacima. Iz tih oblaka pruža se ruka koja drži lanac. Između božanske sfere i nižeg sveta, personifikovanog majmunom, nalazi se lik žene. Posebno se mora napomenuti da ženski lik samo pridržava lanac koji je povezuje sa nižim svetom, dok se lanac koji je povezuje sa višim svetom završava okovom oko zgloba njene ruke. Taj ženski lik se može tumačiti na nekoliko načina: ona može predstavljati čovečanstvo obešeno između božanstva i životinje, ona može predstavljati Prirodu kao vezu između Boga i nižeg svet, ili može predstavljati ljudsku dušu – zajednički imenilac višeg i nižeg.

Nagoveštaj supstance rozenkrojcerstva – njegova ezoterijska doktrina – može se pribaviti iz analize njegove senke – njegovih egzoteričkih spisa. U jednom od svojih najvažnijih „oblaka“, *Confessio Fraternitatis*, Braća Bratstva R.C. nastojala su da opravdaju svoje postojanje i objasne (?) namere i aktivnosti svoga Reda. U svom izvornom obliku *Confessio* je podeljen u četrnaest poglavlja, koja su u nastavku sažeto prikazana.

PETNAEST ROZENKROJCERSKIH I KABALISTIČKIH DIJAGRAMA

*Šamajim, Okean Duha * Sedam Dana Stvaranja * Simbolički grob Kristijana Rozenkrojca * Regioni elemenata * Novi Jerusalim * Velika tajna Prirode*

U svom poznatom delu, *Rozenkrojceri, njihovi obredi i tajne*, Hargrejv Dženings reprodukuje pet kabalističkih dijagrama za koje tvrdi da su originalni rozenkrojcerski crteži. On ne daje podatke o njihovom poreklu niti pokušava da pojasni njihovu simboliku. Jedan skorašnji pisac, koji reprodukuje jedan od tih dijagrama, povezuje ga sa simboličnim grobom Oca C.R.C. i na taj način otkriva pravu prirodu Kristijana Rozenkrojca.

Pet ilustracija reprodukovanih u knjizi Hargrejva Dženingsa deo su serije od petnaest dijagrama koji se pojavljuju u delu *Magijski, kabalistički i teozofski spisi Georga fon Velinga*¹, na temu *soli, sumpora i žive*. Ova izuzetno retka knjiga objavljena je u Frankfurtu i Lajpcigu 1735. i 1760. godine. Brojevi i figure na dijagramima se odnose na poglavlja i delove Spisa. Tih petnaest dijagrama predstavljaju izuzetan i neprocenjiv dodatak grupi od svega nekoliko drugih

1 *Georgius von Welling* (1652–1727) – bavarski alhemičar i teozofski pisac; pun naslov dela o kojem je ovde reč, po kojem je najpoznatiji, je *Opus magico-cabbalisticum et theosophicum, darinnen der Ursprung, Natur, Eigenschaften und Gebrauch des Saltzes, Schwefels und Mercurii, in dreyen Theilen beschrieben... Deme noch beygefüget: ein Tractätlein von der göttlichen Weisheit; und ein besonderer Anhang etlicher sehr rar- und kostbarer chymischer Piecen*, a objavio ga je pod pseudonimom Gregor Anglus Salvigt (*Gregorius Anglus Sallwigt*). (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

poznatih kabalističkih i rozenkrojcerskih dijagrama koji se mogu prihvatiti kao autentični.

Lucifer je najveća misterija simbolizma. Tajno znanje rozenkroj-cera smatra da Lucifer nigde nije tako jasno predstavljen kao u ovim dijagramima, koji doslovno otkrivaju njegov pravi identitet, pažljivo čuvanu tajnu o kojoj se malo pisalo. Lucifer je predstavljen brojem 741.

Fon Veling ne daje potpuno izlaganje o petnaest dijagrama; da je to učinio, bilo bi to u suprotnosti s načelima kabalističke filozofije. Dublje značenje simbola se otkriva samo dubokim proučavanjem i kontemplacijom.

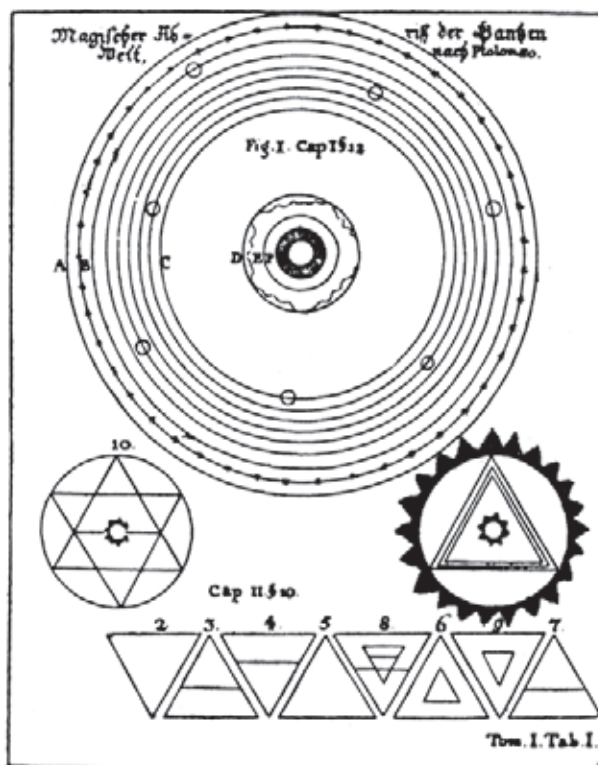

TABELA I, slike 1-11. Na slici 1 je ptolomejska shema koja prikazuje istinski odnos između primordijalnih elemenata. Njeno tajno značenje je sledeće: spoljašnji prsten koji zatvaraju linije *A* i *B* je

Petnaest rozenkrojcerskih i kabalističkih dijagrama

područje Šamajima², kabalističkog naziva za vrhovno božanstvo, što znači prostranstvo nebesa, ili duhovna vatrena voda. Šamajim je „Okean Duha“ u kojem postoje sve stvorene i nestvorene stvari i čiji život ih pokreće. U nižim svetovima Šamajim postaje astralna svetlost.

Prostor između *B* i *C* označava orbite ili nivoe sedam Duhovnih Inteligencija, koje se nazivaju Božanske Planete (planete koje nisu vidljive). Prema Misterijama, duše ljudi ulaze u niže svetove kroz prsten *B*, fiksne zvezde. Čitavo stvaranje odražava slavu Šamajima, energije koja se filtrira u sfere elemenata kroz prozore zvezda i planeta. Između *C* i *D* se nalazi područje suptilnog, duhovnog vazduha, podrazreda etera. *D* do *E* označava površinu zemlje i mora, pod kojima se takođe podrazumevaju nivoi etera. *E* do *F* označava donji region, koji se naziva „Okupljanje Voda i proizvodnja Device Zemlje“, ili „Ares“. Alhemičari taj „živi pesak“ nazivaju istinski mistični temelj čvrste zemlje. *F* do *G* označava krug podzemnog vazduha, koji je gušći i grublji od onoga u spoljašnjem prostoru, *C* do *D*. Zvezdani uticaji i nebeski impulsi su u toj guščoj atmosferi kristalizovani u telesne duhove i na taj način formiraju mnoštvo oblika koji postoje bez znanja njihovog sopstvenog vatrene izvora. *G* je oblast središnje vatre elementa zemlje, grubi plamen suprotstavljen božanskom vatrenom Šamajimu. Slično tome, sfera zvezdanih nebesa isto ima svoju suprotnost u sferi podzemnog vazduha, a sfera gornjeg vazduha (ili suptilna isparljiva voda) ima svoju suprotnost u sferi *E* do *F*. Fokusna tačka, *D* do *E*, između tri više i tri niže sfere, naziva se „Rezervoar“. Ona prima utiske kako iz viših tako i iz nižih regiona i zajednička je i za jedne i za druge.

Slika 2 je kabalistički simbol elementarne vode; slika 9 predstavlja duhovnu, nevidljivu vodu. Slika 3 je kabalistički simbol elementarnog vazduha; slika 7 predstavlja duhovni i nevidljivi vazduh. Slika 4 je kabalistički znak za elementarnu zemlju; slika 8 predstavlja duhovnu i nevidljivu zemlju. Slika 5 je kabalistički znak za elementarnu vatra; slika 6 predstavlja duhovnu i nevidljivu vatra. Slike 6, 7, 8 i 9 simbolizuju četiri elementa pre silaska Lucifera. To su četiri reke o kojima se govori u *Postanju*, čiji izvor je u jednoj reci, slika 10, koja predstavlja elemente preklopljene jedne preko drugih.

2 Šamajim (heb. שַׁמַיִם) je hebrejska reč za nebo. U *Postanju* 1:1 se kaže: „U početku stvori Bog nebo (שַׁמַיִם – *Schamayim*) i zemlju.“ (prevod Đuro Daničić) (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

Zlatna lopta u centru je Šamajim, vatreni izvor svih elemenata. Slika 11 je amblem početka i kraja svih stvorenja. Odatle izlaze sve stvari i tu se sve ponovo mora vratiti, kako bi postalo jedno sa vatrenom vodom božanskog razumevanja.

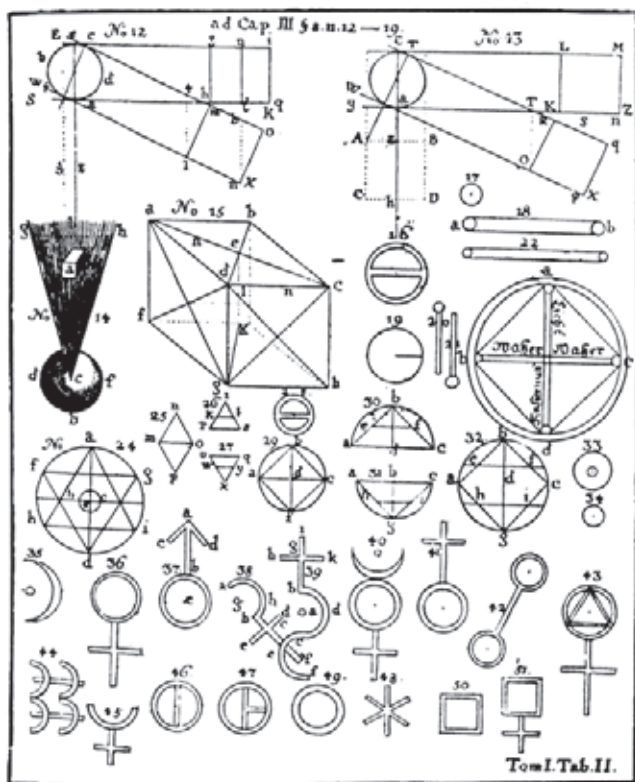

TABELA II, slike 12-51. Slike 12, 13 i 14 prikazuju sferu kao simbol kretanja, koje treba da bude amblemska oznaka vatre, vode i vazduha, a kocku kao simbol težine, koja treba da bude amblemska oznaka zemlje. Sfera počiva na tački, kocka na površini; sfera je stoga upotrebljena da simbolizuje duh, a kocka materiju. Slika 14 prikazuje da atmosfera naleće iza objekta u padu, povećavajući mu brzinu i očigledno mu uvećavajući težinu. Esencijalna priroda svakog elementa je okultno označena naročitim simbolom i slovom koji su mu dodeljeni.

ILUSTRACIJE U BOJI

Deo ilustracija koje je za prvo izdanje knjige
TAJNA UČENJA SVIH EPOHA, iz 1928. godine,
uradio August Knap (*J. Augustus Knapp*)

HERMES STOJI NA LEĐIMA TIFONA

Hermes, kao personifikacija Univerzalne Mudrosti, ovde je prikazan s nogom na leđima Tifona, pobeđenog zmaja neznanja i izopačenosti. Tifon, proždirač duša, označavao je, za egipatske inicijate, donji svet što guta duhovnu prirodu pojedinca, koji je, kao nesavršen, prisiljen da se spusti iz viših sfera i ponovo rodi u fizičkom univerzumu. Dakle, biti progutan od strane Tifona označava proces ponovnog rođenja, od kojeg se čovek može osloboditi samo savladavanjem svog smrtnog neprijatelja.

U jednoj ruci Hermes nosi kaducej, krilati štap oko kojeg su isprepletene dve zmiје koje se bore; u

drugoj, besmrtni Smaragd, na čijoj površini je izbočenim slovima ispisana suština filozofije. Lik nosi drevnu egipatsku zidarsku kecelju, prema mustri koju je otkrio Belconi (*Belzoni*), ugledni egiptolog. U dva mala kruga su obrasci i simboli najuže povezani sa Hermesom. U gornjem krugu je ibis, čije čudne karakteristike su uzrokovale da bude posebno povezan s medicinskim umećem. Egipatski sveštenici su u obredima inicijacije nosili maske u obliku glave ibisa, označavajući na taj način da predstavljaju atribut Tota, ili Hermesa. U donjem krugu je pas, životinja koja je, zbog svoje inteligencije i odanosti, uvek povezivana sa Hermesom. Na Hermesovom čelu nalazi se ureus, tajni simbol savezđha Skorpio, koji predstavlja regeneraciju iste one snage što u obliku zmaja leži bespomoćna pod njegovom nogom. Skarabej, na Hermesovom srcu, predstavlja prisustvo duhovne i regenerativne svetlosti u njegovoj duši; okovratnik svojim krugovima simbolizuje orbite nebeskih tela. Tri kraka na Tifonovom repu, koja se završavaju vrhovima strela, označavaju tri destruktivna izraza univerzalne energije – mentalno, moralno i fizičko izopačenje. Čitav dijagram označava ovladavanje kroz regeneraciju tela, prosvetljenje uma i transmutaciju emocija.

SAISKA IZIDA

„Ja sam Izida, gospodarica čitave zemlje: Uputio me je Hermes i s Hermesom sam izmislila pisma naroda, kako ne bi svi pisali istim slovima. Dala sam čovečanstvu njegove zakone i odredila ono što niko ne može promeniti. Ja sam najstarija ćerka Kronosa. Supruga sam i sestra kralja Ozirisa. Ja sam ona koja se uzdiže u psećoj zvezdi. Ona sam koju nazivaju boginja žena. (...) Ja sam ona koja odvaja nebo od zemlje. Ja sam zvezdama postavila njihove putanje. Ja sam izumela pomorstvo. (...) Spojila sam ljude i žene. (...) Ja sam odredila da deca vole starije. Zajedno sa bratom Ozirisom, učinila sam kraju kanibalizmu. Ja sam uputila čovečanstvu u misterije.

Poučavala sam da se poštuju božanske statue. Uspostavila sam delokruge hramova. Svrgla sam tirane s vlasti. Uzrok sam ljubavi muškaraca prema ženama. Učinila sam da pravda bude jača od srebra i zlata. Ja sam razlog što se istina smatra lepom.“

[Videti Ermanov (*Adolf Erman*)

Priručnik o egipatskoj mitologiji (Handbook of Egyptian Religion)]

Lice i obrisi Izide bili su prekriveni velom od grimznog platna, što simbolizuje neznanje i emocionalnost, koji zauvek stoje između čoveka i istine. Izida podiže svoj veo i otkriva se iskrenim i mudrim istraživačima, koji nesebično, ponizno i uporno nastoji da shvate tajne što ih okružuju u univerzumu. Svi kojima se ona otkrije upozoravaju se da ne govore o misterijama koje su videli. Velika opomena od Mudraca bila je: „Ako znaš, čuti.“ Vulgarnim i profanim, nevernim i nezainteresovanim, ona ne otkriva svoje lice, jer oni ne mogu shvatiti tajne procese nevidljivih svetova.

VELIKA ROZENKROJČERSKA ALHEMIJSKA FORMULA

Precrtano iz
*Museum hermeticum reformatum
et amplificatum*

U nebesima, okruženi kako spoljašnjim tako i unutrašnjim oreolom i hijerarhijama nebeskih bića, nalaze se sjajni simboli Svetog Trojstva: hvhi (Otac?), Jagnje (Sin) i golubica (Sveti Duh). Odgovarajuća dostojanstva nebeskih horova određena su brojem i rasporedom njihovih krila. Slava Božanstva i nevidljivog sveta skrivena je od niže kreacije linijom i, delom, krugom zvezdanog neba, koje je zaklonjeno oblacima. Pet ptica – vrana (Saturn, olovo), labud (Jupiter, kalaj), petao (Mars, gvožđe), pelikan (Venera, bakar) i feniks (Merkur, živa) – zauzimaju polukrug, direktno unutar trake zvezdanog neba. Gornju polovinu plavog kruga, koji sadrži pet planetarnih znakova, zauzimaju znakovi zodijskih.

U zelenom krugu su reči: „Solarna godina, zvezdana godina i godina vetrova“; u žutom krugu: „Živa mudraca, telesna živa i obična, ili vidljiva, živa“; u narandžastom krugu: „Zapaljivi sumpor, stabilni sumpor i isparljivi, ili eterični, sumpor“; u crvenom krugu: „Elementarna so, zemaljska so i centralna so“, a u ljubičastom krugu: „Četiri vrste vatre potrebne su za delo.“ U belom centralnom trouglu je oznaka solarne žive.

Čitav gornji deo slike je ezoterični dijagram ustrojstva trostrukog duhovnog sunca. U donjem prvom planu je brdo na kojem raste više stabala, a svako nosi simbol alhemijske supstance. (Za detalje pogledati Tabelu alhemijskih simbola Bazila Valentina, u poglavlju TEORIJA I PRAKSA ALHEMIJE, strana 706.) Dole desno, predstavljen noćnom scenom, nalazi se niži svet, dok je viši svet, predstavljen dnevnom scenom, dole levo. Tako je voda je simbolizovana desnom, a vatra levom stranom stranom slike. Pod krilima feniksa su dva kruga u kojima su simboli vatre i vazduha; pod krilima orla su dva kruga sa simbolima

zemlje i vode. Ljudske figure, muška i ženska, obe zlatnim lancem povezane sa višim svetom, koje na svojim telima nose simbole stvaralačkih sila, predstavljaju božanske (muška figura) i ljudske (ženska figura) principe u svakom stvorenju. Duh i volja su predstavljeni goropadnim lavom; duša i intuicija – jelenom, koji ima dvanaest zvezdanih svetlosti na rogovima i nosi trolist, kao simbol trostruke podeljenosti svih prirodnih stvari.

U središtu slike je prikaz filozofske ravnoteže i ostvarenja *magnum opusa*. Lav sa dva tela naglašava iniciranome neophodnost konačnog sjedinjenja svih raznolikih delova, kao i to da su svetlost i tama (simboli svih prirodnih suprotnosti) dva tela s jednom glavom. Na tom čudnom stvorenju, koje je proizvod njegovog umeća i koje simbolizuje pomirenje naizgled nepomirljivih elemenata, stoji alhemistički filozof. Zvezde na njegovoj odori otkrivaju svetlu prirodu pročišćenog i regenerisanog adepta, a on sekirama (prosvetljenim in-

telektom) uništava iluziju svetlosti i tame, te ujedinjuje različite, raspršene delove kosmosa, oblikujući na taj način filozofskog androgina. U *Hermetičkom muzeju* je uz ovu sliku priložen sledeći citat: „Rečju Gospodnjom uspostavljena su nebesa, a njihovi domaćini dahom iz usta Njegovih. Duh Jahvea ispunio je pustaru. Sve stvari su zadovoljne Tvojom dobrotom, o Gospode. Kada odvратиš Svoje lice, one se uznemire. Kada odvратиš Svoj Duh, one umiru i ponovno se vraćaju u prašinu. Kada pružiš Svoj Duh, one su stvorene i obnavlja se lice zemlje. Tvoja slava je za veke vekova.“ U *Hermetičkom muzeju* je, uz ovu sliku, priložen takođe i slobodan prevod Hermesove Smaragdne table (q.v.).

Samo se dubokom kontemplacijom i upoznatošću s načelima srednjovekovne alhemije može otkriti istinski duh hemijskog mističizma. Na priloženoj slici je prikazan potpuni ključ za regeneraciju metala, transmutaciju zemaljskosti u nebeski sjaj, kao i misterija generacije, koju su učenjaci dvadesetog veka tako žalosno i neuko protumačili.

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

LISTOVI HERMESOVOG SVETOG DRVETA

Precrtano iz originalnog
manuskripta iz 1577. godine

U svom delu *Ključ alhemije*, Semjuel Norton⁶ procese ili stanja kroz koja prolaze alhemijske supstance, od trenutka kada se prvi put nađu u epruveti do momenta kada su spremne kao lek za biljke, minerale ili ljude, deli na četrnaest delova:

1. *Solucija* (otapanje), čin prelaska iz gasovitog ili čvrstog stanja u tečno stanje.
2. *Filtracija*, mehaničko odvajanje tečnosti od nerastvorenih čestica koje su se u njoj zadržale.
3. *Evaporacija* (isparavanje), menjanje ili preobraćanje tečnog ili čvrstog stanja u gasovito stanje uz pomoć toplote.
4. *Destilacija*, operacija kojom se isparljive tečnosti mogu odvojiti od supstanci koje se nalaze u rastvoru.
5. *Separacija* (razdvajanje), operacija razjedinjavanja ili razlaganja supstanci.
6. *Rektifikacija* (popravljanje), proces poboljšavanja ili pročišćavanja bilo koje supstance ponavljanjem destilacije.
7. *Kalcinacija* (usitnjavanje), pretvaranje u prah ili pepeo posredstvom toplote; izbacivanje isparljivih supstanci iz materije.
8. *Komiksija* (mešanje), mešanje različitih sastojaka u nove smese ili masu.

6 Samuel Norton (1548–1621) – engleski alhemičar, autor nekoliko alhemij-skih traktata [ponekad pod pseudonimom Semjuel Rinvil (*Samuel Rinvill*)], među kojima je i navedeno delo *Ključ alhemije* (*The Key of Alchemy*) (1630). (Nap. prev.)

9. *Purifikacija* (pročišćavanje) (kroz truljenje), dezintegracija spontanom razgradnjom; raspadanje izazvano umetnim sredstvima.
10. *Inhibicija*, proces zadržavanja ili ograničavanja.
11. *Fermentacija*, pretvaranje organskih supstanci u nova jedinjenja putem vrenja.
12. *Fiksacija*, akt ili proces učvršćivanja tečnosti; čvrsto stanje.
13. *Multiplikacija* (umnožavanje), akt ili proces umnožavanja ili povećavanja broja; stanje umnoženosti.
14. *Projekcija*, proces pretvaranja baznih metala u zlato.

Alhemija uči da je Bog u svemu, da je On Jedan Univerzalni Duh, koji se manifestuje kroz bezbroj oblika. Bog je, dakle, duhovno seme posejano u tamnu zemlju (materijalni univerzum). Pomoću umeća je moguće to seme uzgajiti i proširiti tako da celi univerzum materije bude njime *prožet* i postane poput semena – čisto zlato. U duhovnoj prirodi čoveka to je nazvano *regeneracija*, u materijalnom telu elemenata nazvano je *transmutacija*. Kako je u duhovnom i materijalnom univerzumu, tako je i u intelektualnom svetu. Mudrost se ne može usaditi u idiota, zato što seme mudrosti nije unutar njega, ali se mudrosti može usaditi u neuku osobu, ma koliko neuka ona bila, jer seme mudrosti u njoj postoji i pomoću umeća i kulture se može razviti. Stoga je filozof samo neuki čovek u čijoj se prirodi odigrala *projekcija*.

Kroz *umeće* (proces učenja) je čitava masa baznih metala (mentalno telo neznanja) transmutirana u čisto zlato (mudrost), jer je *prožeta* razumevanjem. Ako se, dakle, kroz veru i blizinu Boga čovekova svest može transmutirati od baznih animalnih želja (predstavljenih mnoštvom planetarnih metala) u čistu, zlatnu i pobožnu svest, prosvetljenu i iskupljenu, a manifestujući Bog unutar nje se uveća od slične iskre do velikog i veličanstvenog Bića, ako se, takođe, bazni metali mentalne neukosti mogu, kroz odgovarajuću obuku i vežbe, transmutirati u transcendentni genij i mudrost, zašto onda proces primenjen u dva sveta ili sfere ne bi podjednako važio i u trećem svetu ili sferi? Ako se i duhovni i mentalni elementi univerzuma mogu umnožavati u svom izrazu, onda se, po zakonu analogije, i materijalni elementi univerzuma mogu umnožavati, ukoliko je moguće utvrditi za to neophodan proces.

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

U svojoj *Istoriji hemije*, Džejms Kembel Braun, pokojni profesor hemije na Univerzitetu u Liverpulu, sumira ciljeve koje alhemičari teže da postignu u sledećim stavkama:

„To je, dakle, bio je opšti cilj alhemičara – da u laboratoriji, koliko god je to moguće, izvedu procese koje Prirode sprovodi u unutrašnjosti zemlje. Sedam je glavnih problema koji su okupirali njihovu pažnju su:

1. Priprema jedinjenja nazvanog eliksir, opšti lek, ili kamen mudraca, koji je posedovao svojstvo transmutacije baznih metala u zlato i srebro, kao i izvođenja drugih čudesnih operacija. (...)
2. Stvaranje *homunkula*⁸, ili živih bića, o kojima su ispričane mnoge veličanstvene, ali neverovatne priče.
3. Priprema alkahesta, ili univerzalnog rastvarača, koji rastvara svaku supstancu koja se u njega uroni. (...)
4. Palingeneza, ili obnova biljke iz pepela. Da su u tome uspeheli, mogli bi se nadati da će podići mrtve. [Profesor Braun mnogo toga uzima zdravo za gotovo.]
5. Priprema *spiritus mundi*⁹, mistične supstance koja poseduje mnoge moći, među kojima je glavna njeno svojstvo razlaganja zlata.
6. Ekstrakcija kvintesencije, ili aktivnog principa svih supstanci.
7. Priprema *aurum potabile*, tečnog zlata, suverenog leka, jer zlato, pošto je savršeno, može da proizvede savršenstvo u ljudskoj građi.“

8 Lat. *homunculus* (deminutiv od *homo*, pl. *homunculi*) – mali čovek, čovečuljak – termin generalno korišćen u mnogim oblastima proučavanja da se označi predstavljanje ljudskog bića. U alhemiji se homunkul odnosio konkretno na koncept minijaturnog, ali potpuno oblikovanog ljudskog tela, a isto značenje imao je i u preformacionizmu, filozofskoj teoriji o nasleđu, odnosno prethodnoj uobličeniosti, prema kojoj je unutar jajeta ili spermatozoida (sporno pitanje je u kojem od njih) sadržana kompletna preformirana (ranije uobličena) jedinka nazvana homunkul, a razvoj je pitanje proširenja tog potpuno formiranog bića. Paracelzus je u svom spisu *De generatione rerum naturalium* dao iscrpno uputstvo za hemijsko stvaranje homunkula. (Nap. prev.)

9 Lat. duh sveta (Nap. prev.)

ALHEMIJSKI SIMBOLIZAM

U alhemiji postoje tri simbolične supstance: živa, sumpor i so. Njima je pridodat četvrti tajanstveni životni princip nazvan *Azot*. Što se tiče prve tri supstance, gospodin fon Veling je napisao:

„Postoje tri osnovne hemijske supstance, a filozofi su ih nazvali so, sumpor i živa, ali njih ni na koji način ne treba izjednačavati sa sirovom solju, sumporom i živom koji se vade iz zemlje, ili nabavljaju u apotekama. I so i sumpor i živa imaju trojednu prirodu, jer svaka od tih supstanci, prema tajnom arkanumu mudrih, zapravo, u sebi sadrži i ostale dve supstance. Telo soli je, dakle, trostruko, naime, so, sumpor i živa, ali u telu soli jedno od to troje (so) prevladava. Živa se isto tako sastoji od soli, sumpora i žive, a prevladava potonji element. Sumpor je, na sličan način, zapravo so, sumpor i živa, sa dominantnim sumporom. Tih devet podela – 3 puta 3, plus *Azot* (tajanstvena univerzalna životna sila), daje 10, Pitagorinu svetu dekadu. Po pitanju prirode *Azota* postoji mnogo kontroverzi. Jedni su smatrali da je to nevidljiva, večna vatra, drugi da je u pitanju elektricitet, a treći da se radi o magnetizmu. Transcendentalisti ga nazivaju astralna svetlost.

Univerzum je okružen sferom zvezda. Iza te sfere je sfera *Šamajim*, koji je Božanska vatrena voda, prvi izliv Reči Božje, plamena reka koja izvire iz prisustva Večnoga. *Šamajim*, vatrena androgina voda, se deli. Vatra postaje solarna vatra, a voda postaje lunarna voda. *Šamajim* je univerzalna živa – ponekad nazivana *Azot* – nemerljiv duh života. Duhovna vatrena prvobitna voda – *Šamajim* – prolazi kroz Eden (na hebrejskom, *isparava*), te se uliva u četiri glavne reke [elemente]. To je reka žive vode – *Azot* [vatrena esencija žive], koja ističe iz prestola Boga i Jagnjeta. U tom Edenu [isparljivoj esenciji ili magli] nalazi se duhovna zemlja [neshvatljiva i neopipljiva], ili prašina *Afar*, od koje je Bog načinio *Adama min Haadamaha*¹⁰, duhovno telo čoveka, koje jednom mora biti razotkriveno.“

Fon Veling u drugom delu svojih spisa kaže i to da materijalnog univerzuma nije bilo sve dok Lucifer, nastojeći da izvede kosmičku

10 Videti napomenu br. 3 na 642. strani. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

alhemiju, nije zloupotrebio *Šamajim*, ili Božansku Vatru. Kako bi se obnovio *Šamajim*, kojeg je Lucifer izopačio, ovaj univerzum je formiran kao sredstvo njegovog oslobađanja iz tamnog oblaka u kojem je bio zaključan usled Luciferovog neuspešnog pokušaja da ga kontroliše. Te izjave jasno naglašavaju činjenicu da su rani filozofi u *Bibliji* prepoznavali knjigu hemijskih i alhemijskih formula. Bitno je da se to uvek ima na umu. Jao onom tragaocu koji kao doslovne prihvati razbacane alegorije alhemičara. Takav nikada ne može ući u unutrašnje svetilište istine. Elias Ešmol, u svom delu *Theatrum Chemicum Britannicum*, ovako opisuje metode koje su alhemičari praktikovali kako bi prikrili svoju pravu doktrinu:

„Njihova glavna zaokupljenost bila je da uviju svoje *Tajne u Bajke* i zaklone svoje *Sklonosti u Velove i senke*, čiji se *Radijusi*, kako se čini, protežu u svim pravcima, ali tako da se susreću u *Zajedničkom Središtu* i pokazuju jedino na Jedno.“

Činjenica da *Sveto pismo* otkriva skriveno znanje, ako se shvati alegorijski, jasno je pokazana parabolom koja opisuje kralja Solomona, njegove supruge, konkubine i device, koja se pojavljuje u *Tajnim simbolima rozenkrojčera (Geheime Figuren der Rosenkreuzer)*, objavljenim u Altoni 1785. godine. Dr Hartman, koji je preveo deo tog dela na engleski, izjavio je da Solomonove supruge predstavljaju umeća, konkubine nauke, a device još uvek neotkrivene tajne Prirode. Po nalogu Kralja device su prisiljene da uklone svoje velove, označavajući na taj način da su, pomoću mudrosti (Solomon), mistična umeća bila prisiljena da filozofima obznane svoje skrivene delove, dok su za neinicirani svet bile vidljive samo spoljašnje odore. (Takva je i misterija Izidnog vela.)

Pošto alhemičar, da bi ostvario *Magnum Opus*, svoj rad mora obaviti istovremeno u četiri sveta, tabela koja prikazuje analogije tri principa u četiri sveta može razjasniti međusobni odnos raznih delova. Rani majstori umeća alhemijskog simbolizma nisu standardizovali ni simbole ni njihove odnose. Stoga je potrebno veliko poznavanje materije, u kombinaciji sa znatnom moći intuicije, da bi se razjasnile neke od njihovih zagonetnih izjava. Za treću i četvrtu stavku u sledećoj tabeli data su i alternativna tumačenja, zbog činjenice da neki autori nisu povukli jasnu granicu između *duha* i *duše*. Prema *Svetom*

pismu, duh je neuništiv, dok je *duša* uništiva. Očigledno je, dakle, da oni nisu sinonimi. Jasno je rečeno: „Koja duša zgreši ona će umreti“¹¹, ali: „duh se vrati Bogu, koji ga je dao“¹². Tabela analogija, onoliko koliko je moguće da bude napravljena, je sledeća:

TROJEDNA MOĆ U ČETIRI SVETA

SVET	OTAC	SIN	MAJKA
1. Boga	Otac	Sin	Sveti Duh
2. Čoveka	Duh	Duša	Telo
3. Elemenata	Vazduh	Vatra	Voda
4. Hemikalija	Živa	Sumpor	So

Alternativna tumačenja 3. i 4. stavke su:

SVET	OTAC	SIN	MAJKA
3. Elemenata	Vatra	Vazduh	Voda
4. Hemikalija	Sumpor	Živa	So

Paracelsus je napravio drugačiji raspored, pomalo aristotelovski, u kojem su tri faze Trojednog Boga izostavljene, a iskombinovani su samo elementi drugog, trećeg i četvrtog sveta:

SVET	OTAC	SIN	MAJKA
2. Čoveka	Duh	Duša	Telo
3. Elemenata	Vazduh	Voda	Vatra
4. Hemikalija	Sumpor	Živa	So

¹¹ *Jezekilj* 18:20, prevod Đuro Daničić. (Nap. prev.)

¹² *Knjiga Propovednikova* 12:7, prevod Đura Daničić. (Nap. prev.)

TEORIJA I PRAKSA ALHEMIJE

DRUGI DEO

*Alhemijska molitva * Hermesova Smaragdna Tabla * Pismo Braće R. C. * Magična Mesečeva Planina * Alhemijska formula * Rosa mudraca*

Svi istinski filozofi prirodnih i hermetičkih nauka počinju svoj rad uz molitvu Vrhovnom Alhemičaru Univerzuma, moleći Njegovu pomoć u ostvarenju *Magnum Opusa*. Reprezentativna je sledeća molitva, koju je na provincijskom nemačkom, pre više vekova napisao danas nepoznati adept:

„O, sveto i posveto Trojstvo, Ti nepodeljeno i trostruko Jedinstvo! Učini da potonem u bezdan Tvoje neograničene večne Vatre, jer samo u toj Vatri smrtna priroda čoveka može biti promenjena u skromnu prašinu, dok novo telo od ujedinjene soli leži u svetlosti. O, istopi me i pretvori u Tvoju svetu Vatru, tako da me, na dan Tvoje komande, vatrene vode Svetog Duha izvuku iz tamne prašine, dajući mi novo rođenje i oživljavajući me Svojim dahom. Neka se, takođe, uzvisim kroz skromnu poniznost Tvoga Sina, neka se uz Njegovu pomoć uzdignem iz praha i pepela i promenim u čisto duhovno telo poput duginih boja, u, kao kristal prozirno, rajsko zlato, tako da se moja priroda može iskupiti i pročistiti, kao što to čine elementi predamnom, u ovim čašama i flašama. Raspi me u vode života, kao da sam u vinskom podrumu večnog Solomona. Ovde će vatra Tvoje ljubavi dobiti novi podstrek i razbuktati se, tako da nijedan potok neće moći da je ugasi. Možda ću, na kraju, uz pomoć božanske vatre, biti dostojan da budem pozvan u prosvetljenje pravednika. Neka tada budem zapečaćen svetlošću novog sveta,

tako da i ja mogu postići besmrtnost i sjaj, u kojem više neće biti smenjivanja svetlosti i tame. Amin.“

POREKLO ALHEMIJSKIH FORMULA

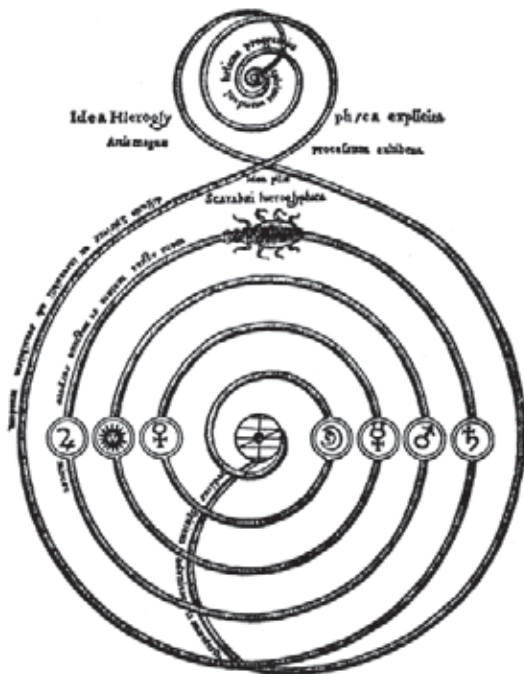
Izgleda da je svega nekoliko srednjovekovnih alhemičara samostalno otkrilo Veliki Arkanum, a neki autori izjavljuju da niko od njih nije postigao željeni cilj bez pomoći Majstora ili Učitelja. U svakom slučaju, identitet tih Majstora pažljivo je skriven, pa se čak i tokom srednjeg veka o njima naširoko spekulisalo. Bilo je uobičajeno da se takvi prosvetljeni mudraci nazivaju adepti, što je naziv koji ukazuje da su posedovali istinske tajne transmutacije i umnožavanja. Ti adepti bili su poznati pod mnogim imenima i neočekivano su se pojavljivali i ponovo nestajali, ne ostavljajući trag o svom boravištu. Postoje indicije da je među njima postojao određeni stepen organizacije. Najsnažnije među alhemijskim organizacijama bile su rozenkrojceri, iluminati i neke arapske i sirijske sekte.

U dokumentima koji slede govori se o „Bratstvu“ ili „Braći“. Time se označava da su oni koji su zaista ostvarili *Magnum Opus* bili međusobno povezani i jedni drugima bili poznati po šifrovanim kodovima i tajnim znakovima ili simbolima. Izgleda da je više tih prosvetljenih adepata živelo u Arabiji, jer je nekoliko velikih evropskih alhemičara bilo inicirano u Maloj Aziji. Kad bi učenik alhemijske veštine naučio vrhovnu tajnu, ljubomorno ju je čuvao, nikome ne otkrivajući svoje neprocenjivo blago. Nije mu bilo dopušteno da je otkrije čak ni članovima najbliže porodice.

Kako su godine prolazile, onaj ko bi otkrio tajnu – ili, tačnije, onaj kome bi bila otkrivena – tragaو je za nekim mlađim čovekom dostojnim da mu formule budu poverene. Njemu bi, i, po pravilu, samo njemu, filozof dozvoljavao da otkrije arkanum. Mlađi čovek bi tada postao „filozofski sin“ starog mudraca i ovaj bi mu zaveštao svoje tajne. Međutim, ponekad je adept, pronašavši iskrenog i zaslužnog tragaoca, ovoga poučio o temeljnim načelima umeća, a ako bi učenik ustrajao, bio bi tiho iniciran u veličanstvenu zajednicu Braće. Na taj način su

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

alhemijski procesi bivali sačuvani, ali se broj onih koji su ih poznavali ubrzano povećavao.

KLJUČ ALHEMIJE PREMA EGIPĆANIMA

*Iz Kircher,
Edipus Aegyptiacus*

Egipatski sveštenici skara-
beja nisu koristili samo kao
simbol obnove, već su u
njegovim navikama otkrili
i mnoge analogije sa taj-
nim procesom kojim se
bazni metali mogu trans-
mutirati u zlato. U jajetu
skarabeja videli su seme
metala, a priložena slika
prikazuje put tog semena
kroz razna planetarna tela
sve dok, konačno, ne sti-
gne do središta, gde po-
staje savršeno, a zatim se
ponovo vraća svome izvo-
ru. Reči u centralnoj spi-
rali na vrhu glase: „Spirala Napretka svetovnog duha“.

Nakon što je skarabej, vijugajući, prošao svoj put oko spirale do centra donjeg dela slike, on se vraća u viši svet duž puta na kojem su reči: „Povratak duha u središte jedinstva“.

Tokom šesnaestog, sedamnaestog i osamnaestog veka, znatan broj alhemijjskih adepta premeštao se s mesta na mesto širom Evrope, očigledno se pojavljujući i nestajući po volji. Prema narodnom pre-
danju, ti adeпти bili su besmrtni, a održavali su se u životu uz pomoć misterioznog leka koji je bio jedan od ciljeva alhemijjskih nastojanja. Tvrdi se da su neki živeli više stotina godina, ne uzimajući nikakvu hranu osim tog eliksira, a nekoliko njegovih kapi održavalo je njihovu mladost za duži period vremena. U to da su takvi misteriozni ljudi postojali ne može biti sumnje, jer o njihovoj prisutnosti svedoče izveštaji pouzdanih svedoka.

Iznošene su i tvrdnje da ih još uvek mogu pronaći oni koji su se kvalifikovani da im se obrate. Filozofi su učili da slično privlači slično i da će se adeпти, kada učenik razvije vrlinu i integritet koji su im prihvatljivi, pojaviti pred njim i otkriti mu one delove tajnih procesa koji ne mogu biti otkriveni bez takve pomoći.

„Mudrost je kao cvet iz kojeg pčela pravi svoj med, a pauk otrov, svako prema sopstvenoj prirodi.“

(Nepoznati adept)

Čitalac uvek mora imati na umu da alhemijske formule i ambleme treba prvenstveno uzimati kao alegorijske simbole, jer dok se ne shvati njihovo ezoterijsko značenje, njihovo doslovno tumačenje je bezvredno. U gotovo svakoj alhemijskoj formuli je po jedan element namerno izostavljen, što je odluka srednjovekovnih filozofa, jer oni koji vlastitom inteligencijom ne mogu da otkriju nedostajuću supstancu ili postupak nisu kvalifikovani da im se povere tajne koje bi im mogle dati kontrolu nad velikim masama čovečanstva i koje bi, isto tako, potčinile njihovoj volji elementarne sile Prirode.

HERMESOVA SMARAGDNA TABLA

Najstarija i najcenjenija od svih alhemijskih formula je sveta Hermesova Smaragdna Tabla. Autoriteti se ne slažu po pitanju originalnosti te Table, pa neki izjavljuju da je to post-hrišćanska prevara, ali postoji mnogo dokaza da je, bez obzira ko je njen autor, Tabla veoma drevna. Iako je simbol Smaragdne Table od posebnog značaja za masone – pošto se odnosi na ličnost *CHirama* (Hiram) – to je prvenstveno i u osnovi alhemijska formula, koja se odnosi kako na alhemiju baznih metala tako i na božansku alhemiju ljudskog preporoda.

U kolekciji alhemijskih rukopisa dr Sigismunda Bakstroma nalazi se odeljak posvećen prevodima i tumačenjima te izvanredne Table, koja je antičkim narodima bila poznata kao *Tabula Smaragdina*. Dr Bakstroma je u Bratstvo Ružinog Krsta na ostrvu Mauricijus inicirao

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

jedan od onih nepoznatih adepata, koji je u to vreme sebe nazivao *Grof de Šazal (Comte de Chazal)*. U sledećim prevodima i beleškama dr Bakstroma o Smaragdnoj Tabli, između ostalog, nalazi se i njen stvarni tekst, reprodukovani velikim slovima:

„*Smaragdna tabla, Najdrevniji Spomenik Haldejaca o Lapis Philosophorum-u (kamenu mudraca).*

Smaragdna Tabla stavlja na raspolaganje poreklo alegorijske istorije kralja *Hirama* (bolje *Chiram*). Haldejci, Egipćani i Jevreji su svoje znanje o *Hiramu* pribavili iz jednog istog izvora, od *Homera*, koji se prema toj istoriji odnosi na drugačiji način, sledeći original, a *Vergilije* je sledio *Homera*, kao što je i *Hesiod* odatle uzeo temu svoje *Teogonije*, koju je nakon toga *Ovidije* uzeo kao model za svoje *Metamorfoze*. Poznavanje tajnih operacija Prirode predstavlja glavni smisao svih tih drevnih spisa, ali je neznanje iz toga razvilo spoljašnju ili prikrivenu mitologiju, a niže klase ljudi su to pretvorile u idolopoklonstvo.

Pravi Prevod sa Originalnog Veoma Drevnog Haldejskog glasi:

TAJNA DELA HIRAMA, JEDNOG U BITI, ALI TROSTRUKOG U SPOLJAŠNJOSTI.

(Prve dve velike reči označavaju *Tajno Delo*.)

(U drugom redu je velikim slovima ispisano: *Chiram Telat Machasot*, to jest, *Hiram, Univerzalni Agens, Jedan u biti, ali trostruk u spoljašnjosti*.)

ISTINA JE, NIJE LAŽ, SIGURNO, I NEKA SE U TO IMA POVERENJE, VIŠE SE SLAŽE SA NIŽIM, A NIŽE SA VIŠIM, KAKO BI SE PROIZVELO JEDNO ZAISTA PREKRASNO DELO. KAO ŠTO SVE STVARI DUGUJU SVOJE POSTOJANJE VOLJI JEDINSTVENOG JEDNOG, TAKO SVE STVARI VODE POREKLO OD JEDNE JEDINSTVENE STVARI, NAJSKRIVENIJE, KAO ŠTO JE UREDIO JEDINI BOG. OTAC TE JEDNE JEDINSTVENE STVARI JE SUNCE, NJEGOVA MAJKA JE MESEC, VETAR JE NOSI U STOMAKU, ALI NJEGOVA NEGOTAVELJICA JE DUHOVNA ZEMLJA. TA JEDNA JEDINSTVENA STVAR (POSLE BOGA) JE OTAC SVIH STVARI U UNIVERZUMU. NJENA MOĆ JE SAVRŠENA, NAKON ŠTO SE SPOJILA SA DUHOVNOM ZEMLJOM.

(Proces – Prva Destilacija.) ODVOJITE, S MNOGO PAŽNJE, TU DUHOVNU ZEMLJU OD GUSTOG ILI GRUBOG POMOĆU BLAGE TOPLOTE.

(Posljednje Rastvaranje.) U VELIKOJ MERI TO SE USPINJE SA ZEMLJE NA NEBO I SPUŠTA SE, NOVOROĐENO, PONOVO NA ZEMLJU, A MOĆ VIŠEG I NIŽEG SE POVEĆAVAJU. Azot se uzdiže iz Zemlje, sa dna Čaše, i ponovo se spušta u Žile i pada na Zemlju, a tim stalnim kruženjem Azot postaje sve suptilniji, Isparava Sunce i nosi isparene Solarne atome sa sobom, te tako postaje *Solarni Azot*, tj. *naša treća i prava Mudra Živa*; to kruženje Solarnog Azota mora se nastaviti sve dok se samo od sebe ne prekine, a Zemlja ga čitavog ne usisa, kada postaje crna smolasta materija, *Žaba* [supstance u alhemijskoj retorti, a takođe i niži elementi u telu čoveka], što označava potpunu putrefakciju, ili *Smrt jedinjenja*.

TAKO ĆE TI PRIPASTI DEO POŠTOVANJA ČITAVOG SVETA. Bez sumnje, kada crna, smolasta materija postane, a nužno mora postati, *Bela* i *Crvena*, a Crvena, kada je dovedena do savršenstva, *medicinski* i za Metale, u potpunosti je sposobna da očuva *mentem sanam in corpore sano*¹ tokom prirodnog trajanja Života i obeća nam dovoljno sredstava, koja mogu do u beskraj da se umnožavaju, da budemo dobronamerni i milostivi, bez ikakvog smanjenja naših neiscrpnih resursa, onda se to može nazvati *Slava* [Počast, Poštovanje] *čitavog sveta*; kada istinsko proučavanje i kontemplacija o L. P. [*Lapis Philosophorum*], usklađujući se sa Božanskim Istinama, uzdigne um ka Bogu, našem Stvoritelju i milosrdnom Ocu, i ako nam On dopusti da posedujemo, to praktično mora iskoreniti samo načelo Škrtosti, Zavisti i Zlih Stremljenja i izazvati da se naša srca istope iz zahvalnosti prema Njemu, koji je bio toliko ljubazan prema nama! Zato Filozofi kažu, s puno Istine, da L. P. ili pronalazi dobrog čoveka, ili ga napravi.

I TAMA ĆE ODLETETI OD TEBE. Pomoću okrepljenih Organa, koje Duša koristi za komunikaciju sa spoljašnjim objektima, Duša mora steći veće moći ne samo za začecje, već i za uzdržavanje, pa, stoga, ako želimo da steknemo još više znanja, a organi i tajni izvori fizičkog života su predivno ojačani i okrepljeni, Duša mora steći nove moći za začinjavanje i uzdržavanje, naročito ako molimo Boga za znanje i verom potvrdimo svoje molitve, sva Tama, naravno, mora nestati. To što takav nije bio slučaj sa svim posednicima, bila je njihova vlastita greška, jer su se zadovoljili samo sa Transmutacijom Metala.

1 Lat. akuzativ od *Mens sana in corpore sano* – U zdravom telu zdrav duh. (Nap. prev.)

ALHEMIJSKO VENČANJE

Poziv Kristijanu Rozenkrojcju na Alhemijsko Venčanje * *Virgo Lucifera* * *Filozofska Inkvizicija* * *Kula Olimpa* * *Homunkuli* * *Vitezovi Zlatnog Kamena*

Samoproklamovani autor *Alhemijskog venčanja*, Johan Valentin Andrea, rođen u Virtenbergu (*Württemberg*) 1586. godine, imao je dva deset osam godina kada je to delo prvi put objavljeno. Verovatno je napisano oko dvanaest godina pre objavljivanja – ili kada je autor imao petnaest ili šesnaest godina. Gotovo je neverovatno da je neko tako mlad mogao stvoriti knjigu koja sadrži bogatstvo simboličkog mišljenja i filozofije skrivene između redova *Alhemijskog venčanja*. Ta knjiga je najstarija poznata referenca o Kristijanu Rozenkrojcju, pa se generalno smatra kao treći u nizu originalnih rozenkrojcerskih manifesta. Kao simboličko delo, knjiga je, sama po sebi, beznađežno nepomirljiva sa Andreinim izjavama o njoj. Priča *Alhemijskog venčanja* se detaljno odnosi na niz događaja koji su se desili starom čoveku, verovatno Ocu C.R.C. iz manifesta *Fama* i *Confessio*. Ako je Otac C.R.C. rođen 1378. godine, kao što je navedeno u *Confessio*, i identičan je sa Kristijanom Rozenkrojcjom iz *Alhemijskog venčanja*, uzdignut je u dostojanstvo Viteza Zlatnog Kamena u osamdeset i prvoj godini života (1459). U svetlu njegove vlastite izjave, nezamislivo je da bi Andrea mogao biti Otac Ružinog Krsta.

Mnoge slike koje se mogu pronaći u raznim knjigama o simbolizmu, objavljenim u prvom delu sedamnaestog veka, nose markantnu sličnost sa likovima i epizodama iz *Alhemijskog venčanja*. Može se dokazati da *Alhemijsko venčanje* predstavlja ključ za zagonetku bekonovkog rozenkrojcerstva. Prisustvo nekih reči na engleskom u nemačkom

tekstu *Alhemijskog venčanja* ukazuje da je njegov autor bio upoznat sa tim jezikom. Sledeći sažetak glavnih epizoda iz sedam dana *Alhemijskog venčanja* daće čitaocu prilično sveobuhvatnu ideju o dubini njegovog simbolizma.

PRVI DAN

Kristijana Rozenkrojca, nakon što je u svom srcu pripremio Pashalno Jagnje, zajedno sa malim beskvasnim hlebom, jedne večeri pre Uskrsa, dok se molio, uznemirila je silovita oluja, koja je pretela da će srušiti ne samo njegovu malenu kuću, već i samo brdo na kojem je stajala. Usred oluje nešto mu je dodirnulo leđa i, kada se okrenuo, spazio je veličanstvenu ženu s krilima ispunjenim očima i odenutu u haljinu boje neba, posutu zvezdama. U jednoj ruci je držala trubu, a u drugoj svežanj pisama na svim jezicima. Predavši pismo C.R.C.-u, odmah je uzletela u vazduh, istovremeno dunuvši u svoju trubu, što beše eksplozija koja je potresla kuću. Nad pečatom pisma bio je čudan krst i reči *In hoc signo vinces*¹. Unutar njega, ispisan zlatnim slovima na plavoj površini, bio je poziv na kraljevsko venčanje.

C.R.C. je bio duboko dirnut pozivnicom, jer je to bilo ispunjenje proročanstva koje je primio sedam godina ranije, ali se osećao tako nedostojnim da je bio paralisiran od straha. Konačno, nakon posezanja za molitvom, potražio je san. U snovima se našao u gnusnoj tamnici sa mnoštvom drugih ljudi i svi su bili vezani i sputani velikim lancima. Žalost njihove patnje povećavala se dok su posrtali jedni preko drugih u tami. Odjednom, odozgo se začu zvuk trube, poklopac tamnice se podiže i zrak svetlosti probode tamu. Uokviren u svetlu stajao je čovek sede glave koji najavi da će sedam puta biti spušten konopac, a ko god se uz njega uspne biće oslobođen.

Nastade velika zbrka. Svi se pokušavali da dohvate konopac i jedni druge su od njega odgurivali. C.R.C. je očajnički želeo da se spasi; konopac, iznenada, zamahnu prema njemu, a on ga zgrabi i uzdiže se iz tamnice. Stara žena, zvana „Drevna Matrona“, zapisivala

¹ Lat. U ovom znaku ćeš pobediti. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

je u zlatno-žutu knjigu imena onih koji su se izvukli, a svaki od otкупljenih je za uspomenu dobio komad zlata na kojem je bio simbol sunca i slova *D L S*. Pošto se povredio dok se penjao uz konopac, C.R.C. je teško hodao. Starica mu reče da ne brine, već da se zahvali Bogu, koji mu je dopustio da uđe u tako visoku svetlost. Nakon toga oglasiše se trube, a C.R.C. se probudio, ali san beše tako živopisan da je još uvek bio osetljiv na mestima gde behu povrede koje je zadobio dok je sanjao.

S obnovljenom verom C.R.C. ustade i pripremi se za *Hermetičko Venčanje*. Obukao je beli laneni kaput i vezao crvenu traku popreko preko ramena. U šešir je zadenuo četiri ruže, a za jelo je poneo hleb, vodu i so. Pre no što je napustio kućicu, kleknuo je i zavetovao se da će svako znanje koje mu bude otkriveno posvetiti služenju svojim bližnjima. Potom je s radošću napustio svoju kuću.

DRUGI DAN

Kada je stupio u šumu koja je okruživala njegovu kućicu, C.R.C.-u se činilo da se čitava Priroda radosno pripremila za venčanje. Veselo pevajući, stigao je u zelenu pustopoljinu u kojoj stajaše tri velika kедра, a na jednom od njih beše tabla sa natpisom koji je opisivao četiri staze što vode u palatu Kralja: prvu, kratku i opasnu, drugu, zaobilaznu, treću, ugodni kraljevski drum, i četvrtu, namenjenu samo za nekvarljiva tela. Umoran i zbunjen, C.R.C. odluči da se odmori; odsekao je krišku hleba i spremio se da se posluži kad ga beli golub zamoli za malo hleba. Goluba odjednom napade gavran, a C.R.C. se, u svojim nastojanjima za razdvoji ptice, nesvesno znatno udaljio niz jednu od četiri staze – onu koja je vodila prema jugu. Jak vetar sprečio ga je da se vrati prateći svoje tragove, pa se svat pomirio sa tim da je izgubio hleb i nastavio je putem sve dok u daljini nije ugledao veliku kapiju. Pošto se sunce spustilo, on pohita prema portalu, na kojem je, među ostalim figurama, bila tabla sa rečima *Procul hinc procul ite profani*².

2 Lat. Odbite odavde, odbite vi koji ste profani. (Nap. prev.)

**ALHEMIJSKO VENČANJE
KRISTIJANA ROZENKROJCA
– NASLOVNA STRANA
IZDANJA IZ 1616. GODINE**

*Iz Rosencreutz,
Chemical Marriage*

Najznačajnija od svih publikacija koje su uključene u rozenkrojcersku kontroverzu je *Alhemijsko venčanje*, objavljeno u Strasburgu. Ovo delo, koje je vrlo retko, trebalo bi reprodukovati u tačnom faksimilu, kako bi se proučavaocima pružila mogućnost da pregledaju stvarni tekst, zbog raznih oblika šifri koje su upotrebljene. Verovatno nijedna druga knjiga u istoriji ili književnosti nije stvorila tako duboku uznemirenost kao ova nepretenciozna knjižica. Odmah nakon objavljivanja, predmet širokih nagađanja postala je svrha za koju je knjiga namenjena. Teolozi i filozofi su je podjednako i napadali i branili, ali kada su se različite tvrdnje ohladile, misterije koje okružuju knjigu ostale su nerešene. Priznato je da je njen autor bio izuzetno učen čovek, a vredno je napomenuti da su se među onima što su bili duboko impresionirani sadržajem *Alhemijskog venčanja* nalazili umovi koji su posedovali najdublje razumevanje misterija Prirode.

Vratar u odori boje neba odmah je od C.R.C.-a zatražio njegovo pozivno pismo i, kada mu ga ovaj dade, pozvao ga je da uđe i zatražio da kupi oznaku. Nakon što se predstavio kao brat Crvenog Ružinog Krsta, C.R.C. je u zamenu za svoju flašu za vodu dobio zlatni

Chymische Hochzeit :

Zeit :

Christiani Rosencreutz.

ANNO 1459.

Arcana publicata vilescunt; & gratiam prophanata amittunt.

Ergo: ne Margaritas obijce porcis, seu Asino substerne rosas.

Strasiburg /

In Vertheidigung / Lazari Zehners.

Anno M. DC. XVI.

BEKON, ŠEKSPIR I ROZENKROJCERI

*Rozenkrojcerska maska * Život Viljema Šekspira * Ser Frensis Bekon * Potpisi u akrostihu * Značajan broj trideset tri * Filozofska smrt*

Danas se razmatranje kontroverze Bekon–Šekspir–rozenkrojceri ne preuzima radi uzaludnog kopanja po kostima mrtvaca, već u nadi da će kritička analiza pomoći u ponovnom otkrivanju znanja koje je za svet izgubljeno od kad su proročišta učutala. V. F. C. Vigston je bio taj koji je Barda iz Avona¹ nazvao „fantomski kapetan Šekspir, rozenkrojcerska maska“. To predstavlja jednu od najznačajnijih izjava vezanih za kontroverzu Bekon–Šekspir.

Prilično je očigledno da Viljem Šekspir nije mogao, bez nečije pomoći, proizvesti besmrtno spise koji nose njegovo ime. On nije posedovao potrebnu književnu kulturu, jer grad Stratford, gde je odrastao, nema školu osposobljenu da prenese takve, više oblike učenja, kakvi su se ogledali u delima koja mu se pripisuju. Njegovi roditelji bili su nepismeni, a u mladosti je ispoljio potpunu nezainteresovanost za učenje. Postoji samo šest poznatih primera Šekspirovog rukopisa. Sve su to potpisi, a tri od njih nalaze se u njegovoj oporuci. Žvrljajući, nesiguran način na koji su napravljeni pokazuje da Šekspiru nije bilo blisko korišćenje pera i očigledno je da je on ili kopirao potpis, koji je za njega pripremljen, ili da mu je ruku, dok je pisao, vodio neko drugi. Nije otkriven nijedan potpisan rukopis „Šekspirovih“ komada ili soneta, niti postoji čak i predanje o njima, osim fantastične i nemoguće izjave koja se pojavljuje u predgovoru za *Veliki Folio*.

1 Nadimak Viljema Šekspira (*William Shakespeare*, 1564–1616), po njegovom rodnom mestu, Stratfordu na Avonu (*Stratford-on-Avon*). (Nap. prev.)

Dobro snabdevena biblioteka trebalo bi da je esencijalni deo opreme autora čija književna dela pokazuju da je upoznat sa literaturom svih epoha, pa opet, nije zabeleženo da je Šekspir ikada posedovao biblioteku, niti je na bilo kom mestu u svojoj oporuci pomenuo knjige. Komentarišući poznatu nepismenost Šekspirove ćerke Džudit (*Judith*), koja je u dvadesetsedmoj godini mogla samo da nacрта krst, umesto potpisa, Ignjacijus Doneli izjavljuje kako je neverovatno da bi Viljem Šekspir, ako je već napisao drame koje nose njegovo ime, dopustio da se njegova vlastita ćerka zadevoji i uda, a da nije mogla da pročita nijedan red iz dela koja su njenog oca učinila bogatim i lokalno čuvenim.

Postavljano je, takođe, i pitanje: „Odakle je Viljem Šekspir stekao svoje znanje o suvremenom francuskom, italijanskom, španskom i danskom, da se ne govori o klasičnom latinskom i grčkom?“ Jer, uprkos retkoj sposobnosti razlikovanja s kojom je latinski koristio autor šekspirijanskih komada, Ben Džonson², koji je blisko poznao Šekspira, izjavio je da je stratfordski glumac razumeo „slabo latinski, a grčki još slabije“! Isto tako, nije li više nego čudno što nema podataka o tome da je Viljem Šekspir ikada igrao glavnu ulogu u čuvenim dramama koje je navodno napisao, ili u nekim drugim, koje je postavila trupa čiji je bio član? Istina, možda je imao mali interes u Globus pozorištu (*Globe Theatre*) ili Pozorištu crnih monaha (*Blackfriars Theatre*), ali, kako se čini, vrhunac njegovih glumačkih dostignuća bio je Duh u *Hamletu*!

Usprkos njegovoj dokazanoj škrtosti, Šekspir se, kako izgleda, nije ni najmanje potrudio da za svoga života preuzme kontrolu nad komadima koji nose njegovo ime, od kojih su mnogi prvo objavljeni anonimno, ili da za njih osigura naknadu. Onoliko koliko se može dokućiti, nijedan od njegovih naslednika nije bio ni na koji način uključen u štampanje *Prvog Folia* nakon njegove smrti, niti su od toga imali finansijske koriste. Šekspirovi rukopisi i neobjavljene drame bi mu, da je on bio njihov autor, svakako pribavile najvredniji imetak, pa, ipak, u njegovoj oporuci – dok određuje naročito raspolaganje

2 Ben, odnosno, Bendžamin Džonson (*Benjamin Jonson*, 1572–1637) – engleski renesansni dramski pisac, pesnik i glumac, Šekspirov savremenik. Najpoznatiji je po svojim satiričnim komadima, naročito *Valpone, ili lisica* (*Volpone*), *Alhemičar* (*Alchemist*) i *Bartolomejski sajam* (*Bartholomew Fair*), i po lirskim pesmama. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

njegovim drugim najboljim krevetom i njegovom „širokom srebrnom činijom“ – niti se pominje niti nagoveštava da je posedovao ma kakvu književnu produkciju.

Dok su *Folios* i *Quartos*³ obično označeni sa „*William Shakespeare*“, svi poznati potpisi stratfordskog glumca glase „*William Shaksper*“. Krije li se u toj slovnoj razlici značenje koje je dosad uglavnom previđano? Štaviše, ako su izdavači *Prvog šekspirijanskog Folia* poštovali svoje kolege glumce onoliko koliko su tvrdili, na šta se u toj knjizi ukazuje, zašto su, kao da se radi o ironičnoj aluziji na prevaru koju su počinili, na naslovnu stranu stavili njegovu očiglednu karikaturu?

Nepomirljive su i određene apsurdnosti u Šekspirovom privatnom životu. Dok je, navodno, bio u zenitu svoje književne karijere, on je, zapravo, bio angažovan u kupovini slada, verovatno za proizvodnju piva! Takođe, zamislite besmrtnog Šekspira – navodnog autora *Mletačkog trgovca* – kao zelenaša! Pa ipak, među onima koje je Šekspir proganjao da od njih prikupi sitne sume bio je i njegov sugrađanin – neki Filip Rodžers (*Philip Rogers*) – kojega je tužio za nevraćenu pozajmicu od dva šilinga, što je oko četrdeset osam centi! Ukratko, ne postoji ništa poznato o Šekspirovom životu što bi opravdalo književnu izvrsnost koja mu je pripisana.

Filozofski ideali obznanjeni kroz Šekspirove komade izrazito pokazuju da je njihov autor bio u potpunosti upoznat sa određenim doktrinama i načelima svojstvenim za rozenkrojerstvo; zapravo, dubina Šekspirovih dela označava njihovog tvorca kao jednog od iluminata te epohe. Većina onih koji su tragali za rešenjem kontroverze Bekon–Šekspir bili su intelektualisti⁴. Bez obzira na njihova učenjačka dostignuća, oni su prevideli važnu ulogu koju je u toj epohi u filozofskim dostignućima igrao transcendentalizam. Nadfizičke misterije su neobjašnjive za materijalistu, kojega njegova obuka nije osposobila za procenu obima njihove razgranatosti i kompleksnosti. Opet, ko bi osim platoniste, kabaliste ili pitagorejca mogao napisati *Buru*, *Magbeta*, *Hamleta*, ili *Cimbelina*? Ko je osim nekog duboko upućenog u paracelzijansko znanje mogao smisliti *San letnje noći*?

3 Formatu štampe. Svaki list *folio* knjige predstavlja polovinu originalnog papira, a kod *quarto* knjige je on četvrtina štampanog tabaka. (Nap. prev.)

4 Oni koji su posvećeni vežbanju i razvoju intelekta, kao i sledbenici filozofskog pravca nazvanog intelektualizam, koji intelektu daje prvenstvo nad svim ostalim duhovnim funkcijama. (Nap. prev.)

VINJETA KOJA PRIKAZUJE SVĚTLO I OSEŇENO SLOVO A

Iz Shakespeare, King Richard The Second, Quarto iz 1597.

Ovde prikazana ukrasna vinjeta se odavno smatra bekonovskim ili rozenkrojcerskim potpisom. Světlo i tamno slovo *A* pojavljuju se u nekoliko knjiga koje su izdali rozenkrojcerski emisari. Ako se ova slika uporedi sa onom iz *Alciati Emblemata*⁵, na jednoj od narednih strana, šifrovana upotreba dva slova *A* će biti dodatno dokazana.

Otac moderne nauke, preinačitelj modernog prava, urednik moderne *Biblije*, patron moderne demokratije i jedan od utemeljivača modernog slobodnog zidarstva, ser Frensis Bekon, bio je čovek mnogih ciljeva i svrhe. Bio je rozenkrojcer, a neki su nagoveštavali, *onaj* rozenkrojcer. Ako i ne baš Slavni Otac C.R.C. iz rozenkrojcerskih manifesta, on je sigurno bio visoki inicijant Rozenkrojcerskog reda i upravo su njegove aktivnosti povezane sa tim telom tajnim od primarne važnosti za proučavaoce simbolizma, filozofije i književnosti.

Veliki broj tomova napisan je kako bi se ser Frensis Bekon ustanovio kao stvarni autor drama i soneta popularno pripisanih Viljemu Šekspiru. Nepriistrasno razmatranje tih dokumenata ne može da ne

5 Delo obično poznato jednostavno kao *Emblemata*, prva knjiga simbola, koja se pojavila u Augsburgu (Nemačka), 1531. godine pod naslovom *Viri Clarissimi D. Andreae Alciati Iurisconsultiss. Mediol. Ad D. Chonradum Peutingerum Augustanum, Iurisconsultum Emblematum Liber*. To neautorizovano prvo izdanje je kompilovano iz manuskripta latinskih pesmama koje je italijanski pravnik Andrea Alkijato [*Andrea Alciato*, 1492–1550], poznat kao Alkijati (*Aciati*) (*Andreas Alciatus*), navodni osnivač Francuske škole pravnih humanista (*French school of legal humanists*) posvetio svom prijatelju Konradu Pojtingeru (*Conrad Peutinger*) i razdelio poznanicima. Ubrzo je usledilo izdanje iz 1534. godine, koje je Alkijato autorizovao, objavljeno u Parizu pod naslovom *Andreae Alciati Emblematum Libellus (Mala knjiga amblema Andree Alkijata)*. (Nap. prev.)

KRIPTOGRAM KAO ČINILAC SIMBOLIČKE FILOZOFIJE

*Tajni alfabeti * Dvoslovna šifra * Slikovne šifre * Akroa-
matične šifre * Numeričke i muzičke šifre * Kodirane šifre*

Nijedna rasprava koja se bavi simbolizmom ne bi bila potpuna bez odeljka posvećenog razmatranju kriptograma. Korišćenje šifara je odavno priznato kao nužno u vojnim i diplomatskim krugovima, ali je savremeni svet prevideo važnu ulogu koju kriptografija igra u književnosti i filozofiji.

Kada bi umeće dešifrovanja kriptograma postalo poznato, rezultiralo bi otkrivanjem mnogo dosad neslućene mudrosti koju su posedovali kako antički tako i srednjovekovni filozofi. Dokazalo bi da su mnogi naizgled preopširni i rasplinuti autori bili pričljivi kako bi prikriili reči. Šifre su skrivene na najsuptilniji način: one mogu biti sakrivene u vodenom žigu na papiru na kojem je knjiga štampana; mogu biti povezane u koricama drevnih knjiga; one mogu biti skrivene u pogrešnoj numeraciji stranica; mogu se izvaditi iz prvih slova reči, ili prvih reči rečenica; one mogu biti vešto skrivene u matematičkim jednačinama, ili u naizgled nerazumljivim znakovima; mogu biti ekstrahovane iz lakrdijašjog žargona, ili otkrivene pomoću toplote, ako su napisane nevidljivim mastilom; one mogu biti šifre reči, šifre slova, ili naizgled dvosmislene izjave, čije se značenje može razumeti samo pažljivim ponovnim čitanjem; mogu se pronaći u detaljno iluminiranim inicijalima ranih knjiga, ili otkriti procesom brojanja reči ili slova. Ako bi oni koji su zainteresovani za istraživanja slobodnih zidara ozbiljno razmotrili ovu temu, mogli bi u knjigama i rukopisima iz šesnaestog i sedamnaestog veka pronaći informacije

potrebne da se premosti postojeći jaz u masonskoj istoriji između Misterija drevnog sveta i poslednja tri veka masonerije.

Arkane drevnih Misterija nikada nisu otkrivene profanima, osim preko medija simbola. Simbolizam je ispunio dvostruku dužnost prikrivanja svetih istina od neiniciranih i njihovog otkrivanja onima koji su kvalikovani da razumeju simbole. Modeli su simboli bezobličnih božanskih načela; simbolika je jezik Prirode. Mudri s poštovanjem probijaju veo i s jasnijom vizijom razmišljaju o stvarnosti, dok neuki posmatraju unverzum simbola nesposobni da razlikuju lažno od istinitog. O Prirodi – Velikoj Majci – može se reći da ona uvek ostavlja tragove u obliku čudnih znakova na površini stvari, ali samo svojim najstarijim i najmudrijim sinovima, kao nagradu za njihovu veru i pobožnost, ona otkriva kriptični alfabet, koji je ključ za značenje tih tragova.

Hramovi drevnih Misterija razvili su svoje vlastite svete jezike, poznate jedino njihovim inicijatima, i njima je govoreno samo u svetilištu. Prosvetljeni sveštenici smatrali su za svetogrđe raspravljanje o svetim istinama viših svetova ili božanskim istinama večne Prirode na istom jeziku koji vulgarni koriste za prepirke i razmirice. Svetoj nauci potrebno je da bude formulisana na svetom jeziku. Izumljeni su, takođe, i tajni alfabeti, pa su, kad god je tajne mudrih trebalo zapisati, upotrebljavani znakovi koji su neupućenima bili besmisleni. Takvi oblici pisanja nazivani su svetim ili hermetičkim alfabetima. Neki od njih – poput anđeoskog pisma – još uvek se koriste u višim stepenima masonerije.

Međutim, tajni alfabeti nisu bili potpuno zadovoljavajući, jer, iako su činili nerazumljivom pravu prirodu spisa, samo njihovo postojanje otkrivalo je činjenicu da postoji i skrivena informacija – što su sveštenici takođe želeli da prikriju. Strpljivošću ili proganjanjem, ključevi tih alfabeta su vremenom konačno pronalazeni i nedostojni su otkrivali sadržaj dokumenata. Zbog toga je bilo neophodno upotrebiti suptilniji metod za skrivanje božanskih istina. Rezultat je bila pojava kriptičnih sistema pisanja, napravljenih tako da prikriju prisustvo kako poruke tako i kriptograma. Kada su smislili takav metod prenošenja svojih tajni potomstvu, prosvetljeni su podstakli kruženje određenih dokumenata, naročito obrađenih umetanjem šifara koje sadrže najdublje tajne misticizma i filozofije. Na taj način su srednjovekovni filozofi rasejali svoje teorije širom Evrope, a da nisu izazivali

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

sumnju, pošto ni najdetaljnije ispitivanje knjiga koje su sadržavale te kriptograme nije moglo da otkrije postojanje skrivene poruke.

Tokom srednjeg veka je mnogo pisaca – članova tajnih političkih ili verskih organizacija – objavljivalo knjige koje sadrže šifre. Tajno pisanje postalo je hir; svaki evropski dvor imao je svoju diplomatsku šifru, a inteligencija se međusobno nadmetala u osmišljavanju čudnih i komplikovanih kriptograma. Literatura petnaestog, šesnaestog i sedamnaestog veka prožeta je šiframa, od kojih nekoliko nikada nije dešifrovano. Mnogi od veličanstvenih naučnih i filozofskih intelekta tog perioda, zbog verske netolerancije njihovog vremena, nisu se usuđivali da objave svoje zaključke. Kako bi za čovečanstvo sačuvali plodove svojih intelektualnih napora, ti pioniri napretka sakrili su svoja otkrića u šiframa, verujući da će buduće generacije, ljubaznije od njihove vlastite, otkriti i znati da cene njihova učenja.

Zanimljivo je napomenuti da su mnogi ljudi iz crkve koristili kriptograme, strahujući da bi, ukoliko se posumnja u njihova naučna istraživanja, mogli biti ekskomunicirani, ili doživeti još goru sudbinu. Tek nedavno je razmršena zapetljana šifra Rodžera Bekona, koja otkriva činjenicu da je taj rani naučnik bio dobro upućen u teoriju ćelija. Držeći predavanje pred Američkim filozofskim društvom (*American Philosophical Society*), dr Viljem Romejn Njubold¹, koji je preveo monaški šifrovani manuskript, izjavio je:

„Postoje crteži koji tako tačno prikazuju stvarni izgled određenih objekata da je teško odupreti se zaključku da ih je Bekon video kroz mikroskop. (...) To su spermatozoidi, telesne ćelije i semene cevi, jajne ćelije, s jasno naznačenim jezgrima. Postoji devet velikih crteža, od kojih barem jedan znatno nalikuje određenoj fazi razvoja oplodene ćelije.“

(Videti *Review of Reviews*, jul 1921)

1 *William Romaine Newbold* (1865–1926) – američki filozof sa posebnim interesom za psihička istraživanja. Radio je 37 godina na Pesilvanijskom univerzitetu (*University of Pennsylvania*), od čega je dve poslednje decenije (1907–1926) proveo kao profesor intelektualne i moralne filozofije. Bio je autoritet za orijentalne jezike i grčku filozofiju, a proslavio se svojim uspesima u dešifrovanju srednjovekovnih manuskripta, za koje je dokazao da su delo Rodžera Bekona, i svojim prevodima semitskih svitaka iz rimskih katakombi. (Nap. prev.)

Da Rodžer Bekon nije uspeo da prikrije to otkriće komplikovanim šifrom, bio bi progonjen kao jeretik i verovatno bi doživeo sudbinu ostalih ranih liberalnih mislilaca. Uprkos brzom napretku nauke u poslednjih 250 godina, ona još uvek ništa ne zna o mnogim originalnim otkrićima srednjovekovnih istraživača. Jedina zabeleška o tim važnim nalazima je ona koja je sadržana u kriptogramima u knjigama koje su obavili. Mada su mnogi autori pisali o kriptografiji, knjige koje su najvrednije za proučavaoce filozofije i religije su sledeće: *Polygraphia* i *Steganographia*, Tritemija², opata iz Španhajma, *Mercur, ili tajni i hitri glasnik (Mercury, or The Secret and Swift Messenger)*, Džona Vilkinsa³, česterskog biskupa, *Œdipus Ægyptiacus* i druga dela jezuite Atanasija Kirhera i *Cryptomenytices et Cryptographiæ*, Gustava Selena.

ČUVENA KRIPTIČNA NASLOVNA STRANA

Iz *Selenus, Cryptomenytices et
Cryptographiæ*

Godinu dana nakon objavljivanja prvog „šekspirijanskog“

2 Videti napomenu 3 na strani 143. (Nap. prev.)

3 *John Wilkins* (1614–1672) – engleski sveštenik, prirodni filozof i pisac, osnivač Kraljevskog društva (*Royal Society*). Bio je jedan od osnivača nove prirodne teologije, kompatibilne sa naukom toga vremena. Pomenuto delo iz 1641. godine je prva knjiga o kriptografiji na engleskom jeziku. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

Velikog Folia, objavljena je značajna knjiga o kriptogramima i šiframa. Ovde je data naslovna strana tog dela. Te godine kada je objavljeno (1642), u toku je bila rozenkrojcerska kontroverza. Prevod naslovne strane je sledeći: „Kriptologija i kriptografija, Gustava Seleni, u devet knjiga, kojoj je dodato jasno objašnjenje sistema stenografije Johana Tritemija, opata iz Španhajma i Herbipolja, čoveka zadivljujućeg genija. Prožeto dostojnim izumima autora i drugih, 1624.“

Verovalo se da je autor ove knjige Avgust, vojvoda od Braunšvajga. Simboli i amblemi kojima je ukrašena naslovna strana, međutim, konačni su dokaz da je iza ove publikacije bila prefinjena rozenkrojcerska ruka. Na dnu slike je plemić (Bekon?) koji postavlja svoj šešir na glavu drugog čoveka. Moguće je da svetla u ovalnom ramu na vrhu predstavljaju svetionike, odnosno, da su poigravanje sa Bekonovim imenom⁴. U dva prikaza sa strane su upadljive i suptilne “šekspirijanske” aluzije. Na levoj strani je plemić (moguće Bekon), koji predaje papir čoveku zlokobnog izgleda, koji u ruci nosi koplje. Na desnoj strani, čovek, koji na prethodnom prikazu nosi koplje, sada je u kostimu glumca, nosi mamuze i duva u rog. Aluzija na glumca koji duva u rog i figura koja nosi koplje mnogo sugerišu, pogotovo što je koplje krajnji slog imena „*Shakespeare*“.

Kako bi se ilustrovale osnovne razlike u konstruisanju šifara, one su ovde grupisane pod sedam opštih naziva:

1. *Slovna* šifra. Najpoznatiji od svih doslovnih kriptograma je čuvena dvoslovná šifra koju je opisao ser Frensis Bekon u svom delu *De Augmentis Scientiarum*⁵. Lord Bekon je stvorio sistem dok je još bio mlad čovek, nastanjen u Parizu. Dvoslovná šifra zahteva upotrebu dva stila slova, jedna uobičajenog izgleda, a druga naročito izrezana. Razlike između dve garniture štamparskih slova su u mnogo slučajeva toliko minuciozne da je potrebna moćna lupa kako bi se otkrile. Prvobitno su šifrovane poruke skrivane su samo u rečima, rečenicama ili pasusima u kurzivu, jer kurzivna slova, koja su kitnjastija od regularnih slova, nude više mogućnosti za skrivanje tananih, ali neophodnih varijacija. Ponekad se slova samo malo razlikuju u veličini, a u drugim slučajevima u debljini, ili u ukrasnim dodacima. Kasnije se verovalo da je lord Bekon posedovao dva posebno pripremljena

4 Engleska reč za svetionik je *baecon*. (Nap. prev.)

5 Lat. *O napretku nauka*. Pun naslov ovog Bekonovog najvećeg rukopisa na latinskom jeziku, objavljenog 1623. godine, je *De dignitate et augmentis scientiarum (O vrednosti i napretku nauka)* (Nap. prev.)

rimska alfabeta, u kojima su razlike tako trivijalne da je stručnjaci-
ma gotovo nemoguće da ih razlikuju.

Pažljivi pregled prva četiri „Šekspirova“ *folios* otkriva da je ši-
rom knjige upotrebljeno nekoliko stilova slova, koji se međusobno
razlikuju u sićušnim, ali приметnim detaljima. Moguće je da su svi
„Šekspirovi“ *folios* sadržavali šifre ubačene u tekst. Te šifre su mo-
žda dodate originalnim komadima, koji su mnogo duži u *folios*, ne-
go u izvornim *quartos*, pri čemu su, u nekim slučajevima, dodate
čitave scene.

Međutim, dvoslovna šifra nije ograničena samo na spise Bekona
i „Šekspira“, već se pojavljuje i u mnogim knjigama objavljenim to-
kom života lorda Bekona i skoro vek nakon njegove smrti. Govoreći
o dvoslovnoj šifri, lord Bekon ju je nazivao *omnia per omnia*. Šifra
se može protezati kroz čitavu knjigu i biti u nju ubačena u vreme
štampanja, bez znanja originalnog autora, jer ne zahteva promene
kako reči tako ni interpunk-
cije. Moguće je da je ta
šifra, iz političkih razloga,
umetnuta u više dokume-
nata i knjiga objavljenih
tokom sedamnaestog veka.
Dobro je poznato da su ši-
fre, u istu svrhu, upotreb-
ljavane već na Nikejskom
saboru.

DVOSLOVNI ALFABET

Iz Bacon, *De Augmentis
Scientiarum*

Ova slika je reprodukovana iz
Bekonovog dela *De Augmentis
Scientiarum* i prikazuje dva al-
fabeta koja je on napravio za
svoju šifru. Svako veliko i ma-
lo slovo imaju po dva različita
oblika označenih sa „a“ i „b“.
U dvoslovnom sistemu nisu

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

uvek korišćena dva alfabeta kod kojih su razlike tako uočljive kao u ovde datom primeru, ali su uvek upotrebljavana dva alfabeta; ponekad su varijacije toliko minuciozne da je potrebna snažna lupa da bi se videla razlika između „a“ i „b“ tipova slova.

Bekonovsku dvoslovnju šifru je danas teško koristiti, zbog toga što je usvojena precizna standardizacija tipova slova, kao i zbog činjenice da se sada vrlo malo knjiga slaže ručno. Kao dodatak ovom poglavlju, na prethodnoj strani je prikazan faksimil dvoslovnog alfabeta lorda Bekona, u obliku u kojem se pojavio u engleskom prevodu dela *De Augmentis Scientiarum*, 1640. godine. Postoje četiri alfabeta, dva za velika slova i dva za mala slova. Pažljivo osmotrite razlike između njih i imajte na umu da svakim alfabetom vlada ili slovo *a* ili slovo *b*, a da je, pri čitanju reči, slova od kojih je sastavljena moguće podeliti u jednu od dve grupe: ona koja odgovaraju slovu *a* i ona koja odgovaraju slovu *b*. Kako bi se primenila dvoslovnja šifra, dokument mora da sadrži pet puta više slova nego što ih ima u poruci koja se šifruje, jer šifra zahteva da se svako slovo priкриje pomoću pet drugih slova. Dvoslovnja šifra pomalo nalikuje na telegrafski kod, u kojem su slova promenjena u tačkice i crtice; prema dvoslovnju sistemu, međutim, tačkice i crtice su predstavljene slovima *a*, odnosno *b*. Reč *dvoslovnja* je izeta zbog činjenice da se sva slova alfabeta mogu svesti ili na slovo *a*, ili na slovo *b*. Primer dvoslovnog pisanja prikazan je u pratećem dijagramu. Kako bi se pokazao rad ove šifre, biće dešifrovana poruka skrivena u rečima: “*Wisdom and understanding are more to be desired than riches*”⁶.

*Wisdom and understanding
are more to be
desired than riches*

PRIMER DVOSLOVNOG PISANJA

Pažljivo pogledajte oblike slova u ovoj rečenici. Uporedite svako slovo sa dva tipa slova u dvoslovnju alfabetu reprodukovanom iz dela lorda Bekona, *De*

Augmentis Scientiarum. Kada se uporede slovo „d“ u reči „*wisdom*“ sa slovom „d“ u reči „*and*“, otkriva se veliko zakrivljenje na vrhu prvog, dok drugo

6 Eng. „Mudrost i razumevanje bi trebalo želeći više nego bogatstvo.“ (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

ababa = L; *abbba* = P; *babab* = X; *aabaa* = E, *aabaa* = E; *aaaaa* = A; međutim, zadnjih pet slova reči *riches*, postavljenih nakon tačke iza početnog sova *r*, odnosno, posljednjih pet slova *a*, ne računaju se u šifru. Tako ekstrahovana slova se sada redom spajaju, što rezultira kao TEEBLPXEE.

Razumljivo je da na ovom mestu ispitivač od slova očekuje da načine razumljivu reč, ali će se vrlo verovatno razočarati, jer, kao u prikazanom slučaju, ovako ekstrahovana slova i sama predstavljaju kriptogram, dvostruko primenjen, kako bi oni, koji slučajno provale dvoslovni sistem, bili obeshrabreni. Sledeći korak se sastoji u tome da se primeni devet slova, koja se obično nazivaju točak (ili disk) šifra (*q.v.*), sastavljena od dva alfabeta, od kojih se jedan okreće oko

**SAVREMENA TOČAK,
ILI DISK ŠIFRA**

Ovaj dijagram prikazuje točak šifru. Manji, ili unutrašnji alfabet kruži, tako da svako njegovo slovo može biti dovedeno naspram svakog od slova većeg, ili spoljašnjeg alfabeta. U nekim slučajevima je poruka napisana unazan, ali se u našem slučaju oba alfabeta čitaju u istom smeru.

drugoga na taj način da su omogućene brojčane transpozicije slova. U prapratnoj rotaciji, slovo A unutrašnjeg alfabeta stoji nasuprot slovu H spoljašnjeg alfabeta, tako da su za potrebe šifre ta slova međusobno zamenjiva. Slova F i M, P i Y, W i D, zapravo sva slova, mogu se premestiti kao što dva kruga pokazuju. Prema tome, devet slova ekstrahovanih dvoslovnom šifrom, pomoću točak šifre može se zameniti sa devet drugih. Tih devet slova se uzimaju kao da su u unutrašnjem krugu točka i zamenjuju se sa devet slova u spoljašnjem krugu, koja stoje nasuprot unutrašnjim slovima. Na taj način slovo T postaje slovo A, dva slova E postaju dva slova L, slovo B postaje slovo I, slovo L postaje slovo S, slovo P postaje slovo W, slovo X postaje slovo E, dva slova E postaju dva slova L. Rezultat je ALLISWELL, što, kada se razdvoji u reči, glasi: „*All is well.*“⁷

7 Eng. „Sve je dobro.“ (Nap. prev.)

SIMBOLIZAM SLOBODNOG ZIDARSTVA

*Stubovi koje su podigli Setovi sinovi * Enoh i Kraljevski Lukovi * Dinizijske Arhitekta * Rimsko Društvo * Solomon, personifikacija Univerzalne Mudrosti * Neprocenjivo nasleđe slobodnog zidarstva*

U nekoliko ranih masonskih manuskripta – na primer, Harlejan, Sloan, Lansdown i Edinburg-Kilvining¹ – navedeno je da je zanatski stalež iniciranih graditelja postojao pre Potopa, a da su njegovi članovi

¹ HARLEJAN MANUSKRIFT (*Harleian Manuscript*, 1625) je stari zapis Pravilnika slobodnog zidarstva, tako nazvan jer je zaveden kao folio br. 2054 u zbirci rukopisa u Britanskim muzejima, koje su prvobitno prikupili Robert Harli (*Robert Harley*, 1661–1724), erl od Oksforda, proslavljeni premijer kraljice Ane, i njegov sin Edvard Harli (*Edward Harley*, 1689–1741), a poznati su kao Biblioteka Harlejan (*Bibliotheca Harleian*, ili *Harleian Labrary*), i kao Harlejan, ili Harli kolekcija (*Harleian*, ili *Harley Collection*); kolekcija sadrži iliminirane manuskripte iz perioda od ranog srednjeg veka do renesanse, nastale u Francuskoj, Nemačkoj i Italiji.

SLOAN MANUSKRIFTI (*Sloane Manuscripts*) su tri kopije (br. 3848 iz 1646, br. 3323 iz 1659. i br. 3329 iz c. 1700. godine – Britanski muzej) masonskih Starih pravilnika (*Old Constitutions*), a deo su velike kolekcije rukopisa i artefakta koje je sakupio lekar ser Hans Sloan (*Hans Sloane*, 1660–1753); teme tih nekoliko hiljada manuskripta obuhvataju medicinu, alhemiju, hemiju, botaniku i hortikulturu, istraživanja i putovanja, matematiku i prirodnu istoriju, magiju i religiju.

LANSDOWN MANUSKRIFT (*Lansdowne Manuscript*, c. 1560) je veoma rana verzija porekla Reda slobodnih zidara, iz sredine ili druge polovine XVI veka. EDINBURG-KILVINING MANUSKRIFT (*Edinburgh-Kilwinning Manuscript*, c. 1670) je ime dobio po slavnoj škotskoj Materinskoj Kilviling loži (*Mother Kilwinning Lodge*), a značajan je zbog detalja o ranom slobodnom zidarstvu u Škotskoj. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

radili na uzgradnji Vavilonske Kule. Masonski Pravilnik, koji datira iz 1701. godine, daje sledeći naivni izveštaj o poreklu nauka, umetnosti i zanata iz kojih je izveden najveći deo masonskog simbolizma:

„Reći ću vam kako je prvi put počela ta dostojna Nauka. Pre Nojevog Potopa postojao je čovek zvan Jameh, kao što je zapisano u četvrtom poglavlju *Postanja*, a taj Lameh imao je dve Žene. Jednoj ime beše Ada, a drugoj Sela; sa prvom ženom, Adom, dobio je dva Sina, jednog koji se zvao Jovil i drugog, Juvala, a sa drugom ženom, Selom, dobio je Sina i Čerku, a to četvoro dece pokrenuše sve Zanate na svetu. Jovil je bio stariji sin i on je osnovao Veštinu Geometrije, i on je razdvojio stada, na Ovce i Jagnjad u poljima, i prvi načinio Kuće od Kamena i Drveta, kao što se navodi u pomenutom poglavlju, a njegov Brat, Juval, ustanovio je umeća sviranja i pevanja, Orgulje i Harfu. Treći brat [Tovel, odnosno, Tovel-Kain] osnovao je Kovački zanat, da se obrađuje Gvožđe i čelik, a njihova sestra, Noema, izumela je umeće Tkanja. Ta deca znala su da će se Bog Osvetiti za Greh, pa su, zbog toga, bilo vatrom, bilo vodom, zapisali te Nauke, koje su osnovali, na dva kamena Stuba, kako bi mogle biti pronađene nakon Potopa. Jedan kamen nazivan je Mermer – nesa-goriv u Vatri, a drugi Laturus [mesing?], nepotopiv u Vodi.“

Autor ovog Pravilnika nakon toga izjavljuje da je jedan od tih stubova kasnije pronašao Hermes, koji je čovečanstvu preneo tajne, koje su na njemu bile upisane.

U svojim *Jevrejskim starinama*, Josif Flavije piše da je Adam unapred upozorio svoje potomke da će grešno čovečanstvo biti uništeno potopom. Sitova deca su, zbog toga, kako bi sačuvali svoje nauke i filozofiju, uzdigla dva stuba, jedan od cigala, a drugi od kamena, i na njima zapisali ključeve svoga znanja. Patrijarh Enoh – čije ime znači Inicijator – očigledno je personifikacija sunca, pošto je živio 365 godina. Takođe, on je konstruisao podzemni hram sastavljen od devet zasvođenih odaja, jednu ispod druge, i u najdublju odaju postavio trouglastu zlatnu ploču, na kojoj se nalazilo apsolutno i neizrecivo Ime Božje. Prema nekim izveštajima, Enoh je napravio dve zlatne *dette*. Veću je postavio na beli kockasti oltar u najnižoj odaji, a manju je dao na čuvanje svom sinu Matusalu, koji je obavio rad na konstruisanju odaja od cigle, prema obrascu koji je njegovom ocu otkrio Najuzvišeniji. Kroz oblik i raspored tih zasvođenih odaja Enoh je

ovaplotio devet sfera iz drevnih Misterija i devet svetih nivoa zemlje, kroz koje inicijant mora proći da bi dosegao plamteći Duh što boravi u njenom središnjem jezgru.

Prema simbolizmu slobodnog zidarstva, Enoh je, u strahu da će celokupno znanje o svetim Misterijama biti izgubljeno u vreme Potopa, podigao dva stuba pomenuta u citatu. Na metalnom stubu je, odgovarajućim alegorijskim simbolima, ugravirao tajno učenje, a na mermernom stubu je postavio natpis, koji kaže da će uskoro u podzemnoj odaji biti pronađeno neprocenjivo blago. Pošto je tako, pun vere, dovršio svoja dela, Enoh je prenesen sa vrha brda Morija. Vremenom je lokacija tajnih odaja izgubljena, ali se, nakon što su protekli vekovi, pojavio drugi graditelj – inicijant iz reda Enoha – i on je, dok je postavljao temelje za drugi hram posvećen Velikom Arhitekti Univerzuma, otkrio davno izgubljene odaje i tajne koje su se u njima nalazile.

Kralj Henri VIII je odredio Džona Lejlanda² da pregleda arhive različitih religijskih institucija, koje je kralj raspustio, i skloni na čuvanje svaku značajnu knjigu ili manuskript. Među dokumentima, koje je Lejland iskopirao, bila je i serija pitanja i odgovora o tajni Masonerije, koju je napisao kralj Henri VI. U odgovoru na pitanje: „Kako je Masonerija stigla u Englesku?“, dokument kaže da je Piter Gover, Grk, putovao u potrazi za znanjem u Egipat, Siriju i svaku zemlju u kojoj su Feničani posadili Masoneriju; uspevši da uđe u sve masonske lože, mnogo je naučio i, vrativši se, živio je u Velikoj Grčkoj. Pročuo se po svojoj mudrosti, osnovao veliku ložu u Grotonu i proizveo mnogo masona, od kojih su neki oputovali u Francusku i tamo širili Masoneriju; iz Francuske je, vremenom, red prešao u Englesku.

Čak i površnom proučavaocu ove teme mora biti vidljivo da je ime *Piter Gover*, Grk, samo anglicizovan oblik imena *Pitagora*; shodno tome, Groton, gde je osnovao svoju ložu, se lako može identifikovati kao Krotona. Tako je uspostavljena veza između grčkih filozofskih Misterija i srednjovekovnog slobodnog zidarstva. U svojim beleškama o pitanjima i odgovorima kralja Henrija, Viljem Preston³ opširno

2 *John Leyland*, takođe i *Leland* (c. 1503/1506–1552) – engleski pesnik i antikvar, opisan kao „otac engleske lokalne istorije“; kapelan kralja Henrija VIII. (Nap. prev.)

3 *William Preston* (1742–1818) – šlotski pisac, mason. Tačan datum njegove inicijacije u slobodno zidarstvo nije poznat, ali se veruje da je bio između

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

govori o zavetu tajnosti, koji su praktikovali drevni inicijati. Pozivajući se na Plinijev autoritet, on opisuje Anaksarha, koji je, kada je zatočen sa namerom da se iz njega izvuku neke od tajni koje su mu bile poverene, odgrizao sopstveni jezik i pljunuo ga u lice Nikokreonu, kiparskom tiraninu. Preston dodaje da su Atinjani duboko poštovali bronzanu statuu bez jezika, koja je označavala pobožnost s kojom su se odnosili prema svojim tajnama vezanim zakletvom. Vredno je pomenuti i da je, prema manuskriptu kralja Henrija, Masonerija poreklom sa Estoka i da je bila prenosilac umeća i nauka civilizacije primitivnim ljudima zapadnih naroda.

Među simbolima slobodnog zidarstva upadljivo je sedam slobodoumnih umeća i nauka. Pomoću *gramatike* se čovek uči da na plemenit i odgovarajući način izrazi svoje najdublje misli i ideale; pomoću *retorike* on je osposobljen da sakrije svoje ideale ispod zaštitnog omotača dvosmislenog jezika i metafora; pomoću *logike* on je uvežban da organizuje intelektualne sposobnosti kojima je obdaren; pomoću *aritmetike* on ne samo da je upućen u tajnu univerzalnog poretka, već stiče i ključ za količinu, veličinu i proporciju; pomoću *geometrije* je uveden u matematiku oblika, harmoniju i ritam anđela i filozofiju organizacije; pomoću *muzike* se podseća da je univerzum zasnovan na zakonima nebeskih harmonija i da su sklad i ritam sveprožimajući; pomoću *astronomije* on stiče razumevanje neizmernosti vremena i prostora, pravih odnosa između samog sebe i univerzuma i veličanstvenosti one Nepoznate Sile, koja vodi neizbrojne zvezde nebeskog svoda kroz bezgranični svemir. Slobodni zidar, dakle, suočava se sa nekoliko problema s kojima se ne može izboriti.

1762. i 1763. godine, u Londonu. Preduzeo je veliko proučavanje slobodnog zidarstva, njegovog porekla i učenja, a još ga je više intenzivirao kada je izabran za Poštovanja dostojnog Majstora. Kroz kontakte sa masonima širom sveta stekao je veliko znanje o Zanatu i skupio materijale od kojih je kasnije nastala njegova najpoznatija knjiga, *Masonske ilustracije (Illustrations of Masonry)*, objavljena 1772. godine. (Nap. prev.)

DIONIZIJSKI ARHITEKTI

Najproslavljenije od drevnih majstorskih bratstava bilo je bratstvo Dionizijskih arhitekata. Ta organizacija bila je sastavljena isključivo od inicijata kulta Baha-Dionisa i bila je naročito posvećena nauci gradnje i umetnosti dekorisanja. Pošto su proglašeni za čuvare tajnog i svetog znanja arhitektonike, njenim članovima bilo je povereno ukrašavanje i izgradnja javnih građevina i spomenika. Vrhunske odlike njihovih rukotvorina uzdige su članove gilde na poziciju uzvišenog dostojanstva; smatrani su vodećim zanatlijama na svetu. Zbog prvih plesova izvedenih u čast Dionisa, on je smatran osnivačem i pokroviteljem pozorišta, a dionizijanci su se specijalizovali u konstruisanju građevina prilagođenih za predstavljanje dramskih izvođenja. U kružnom ili polukružnom parteru oni su uvek podizali oltar Eshilu, čuvenom grčkom pesniku, kojeg je, kad se pojavio u jednom od svojih komada, gomila besnih gledalaca optužila da je otkrio jednu od duboko poštovanih tajni Misterija, te je bio primoran da sklonište potraži na Dionisovom oltaru.

Dionizijski arhitekti su tako pažljivo obezbeđivali tajne svog majstorstva da postoje samo fragmentarni zapisi o njihovim ezoterijskim učenjima. Džon A. Vajs ovako sumira oskudne podatke o redu koji su dostupni:

„Sigurno je da su se pojavili pre 1000. godine pre nove ere, a izgleda da su uživali posebne privilegije i imunitete. Posedovali su tajne načine raspoznavanja i bili spojeni naročitim vezama, koje su bile poznate samo njima. Bogatiji pripadnici bratstva obavezivali su se da će obezbeđivati siromašniju braću. Bili su podeljeni u zajednice, kojima su rukovodili Majstor i Upravnici, a nazivane su γυνωικιαί (povezane kuće). Jednom godišnje su održavali veliku svečanost i visoko su poštovani. Njihove ceremonije smatrane su svetim. Tvrđilo se da ih je Solomon, na zahtev Hirama, kralja Tira, zaposlio u svom hramu i palatama. Bili su, takođe, angažovani za izgradnju Dijaninog hrama u Efesu. Imali su sredstva međusobne komunikacije širom tada poznatog sveta i od njih su, nesumnjivo, nikle gilde Putujućih Masona, koji su bili poznati u srednjem veku.“

(Videti *Obelisk i slobodno zidarstvo*)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

Bratstvo Dionizijskih arhitekata proširilo se širom Male Azije, stigavši čak i u Egipat i Indiju. Bilo ih je u gotovo svim zemljama koje izlaze na Sredozemno more, a sa rastom Rimskog carstva utrli su svoj put i u centralnu Evropu, pa čak i u Englesku. Najveličanstvenije i najtrajnije građevine u Konstantinopolju, na Rodosu, u Atini i Rimu podigli su ti nadahnuti majstori. Jedan od najčuvanijih među njima bio je Vitruvije⁴, veliki arhitekta, poznat kao autor dela *Deset knjiga o arhitekturi* (*De Architectura Libri Decem*). U raznim odeljcima svoga dela Vitruvije daje nekoliko nagoveštaja o filozofiji koja je u pozadini dionizijskog koncepta primene principa simetrije na nauku arhitekture, izvedenog iz proporcija koje je Priroda ustanovila između delova i organa ljudskog tela. Reprezentativan je sledeći izvod iz Vitruvijevog dela, na temu simetrije:

„Oblik hrama zavisi od simetrije, principa koji arhitekta mora najpažljivije razmotriti. Usled proporcije, oni su u *ἰσωνία*. Proporcija je korespondencija između mera delova čitavog dela i između celine i određenog dela koji je uzet za standard. Iz toga rezultiraju principi simetrije. Bez simetrije i proporcije ne bi moglo biti principa u obliku ma kog hrama, to jest, ako među njegovim delovima nema preciznog odnosa, kakav je među udovima dobro oblikovanog čoveka. Jer, ljudsko telo je priroda tako oblikovala da je lice, od brade do vrha čela i početka korena kose, deseti deo čitave visine; raširena šaka, od ručnog zgloba do vrha srednjeg prsta, je iste veličine; glava, od brade do temena, je osmi deo visine, a sa vratom i ramenima, od vrha grudi do najnižeg korena kose, je šesti deo; od sredine grudi do vrha temena je četvrti deo visine. Ako posmatramo visinu samog lica, razmak od dna brade do unutrašnje strane nozdrva [i odatle] do linije između obrva je identičan; odatle do najnižeg korena kose je takođe treći deo, uključujući i čelo. Dužina stopala je jedna šestina visine tela, podlaktice jedna četvrtina, a

4 Marko Vitruvije Polio (lat. *Marcus Vitruvius Pollio*, živio i radio u I veku p.n.e.) – rimski pisac, arhitekta i inženjer, autor slavnog rimskog arhitektonskog traktata *De architectura, libri decem* (*Deset knjiga o arhitekturi*). Ovo delo se prvi put pojavilo na srpskom jeziku 1951. godine u prevodu Matije Lopca i izdanju „Svetlosti“, iz Sarajeva; isti izdavač je objavio delo i 1990. godine. Beogradska „Građevinska knjiga“ objavila je tri izdanja ovog dela, u prevodu Renate Jadrešin-Milić, 2000, 2003, i 2006. godine, a beogradski Zavod za izdavanje udžbenika, u prevodu Zoje Bojić, svoje izdanje 2009. godine. (Nap. prev.)

širina grudi je takođe jedna četvrtina. Ostali udovi takođe imaju svoje simetrične proporcije i, njih koristeći, čuveni antički slikari i vajari stekli su veliku i beskrajnu slavu.“

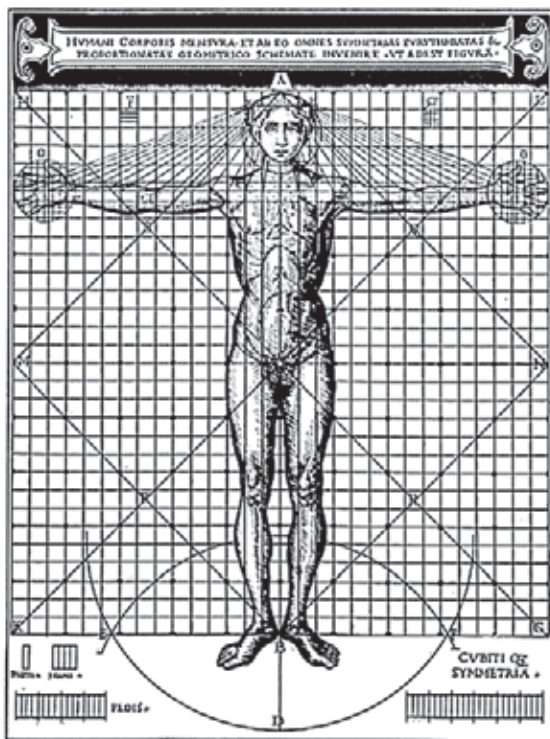
Kao preživeli ostaci drevnih dionizijskih rituala, dva Ćezarijanova⁵ dijagrama prikazana na ovim stranicama su od neprocenjive vrednosti za savremenog mističkog arhitektu.

MISTERIJA MAKROKOSMOSA

Precrtano iz Ćezarijanovog
izdanja Vitruvijeva

Sumirajući odnose između ljudskog tela i teorije arhitektonike, Vitruvijev piše:

„Pošto je priroda oblikovala ljudsko telo tako da su njegovi udovi u pravoj meri proporcionalni sa okvirom kao celinom, čini se da su drevni imali dobar razlog za svoje pravilo da u savršenoj građevini različiti delovi moraju biti u tačnim simetričnim odnosima prema opštoj šemi. Otuđ, dok su nam prenosili odgovarajuća uređenja za sve tipove

5 Ćezare di Lorenzo Ćezarijano (it. *Cesare di Lorenzo Cesariano*) – arhitekta i teoretičar arhitekture u Milanu, krajem XV i početkom XVI veka. Najviše je zapamćen upravo kao prvi prevodilac Vitruvijevе rasprave *O arhitekturi* (*De Architectura*) na savremen jezik (italijanski), a prevod je nadogrudio svojim komentarima; delo je objavljeno, sa kopiranim drvorezima, u Komu, 1521. godine. (Nap. prev.)

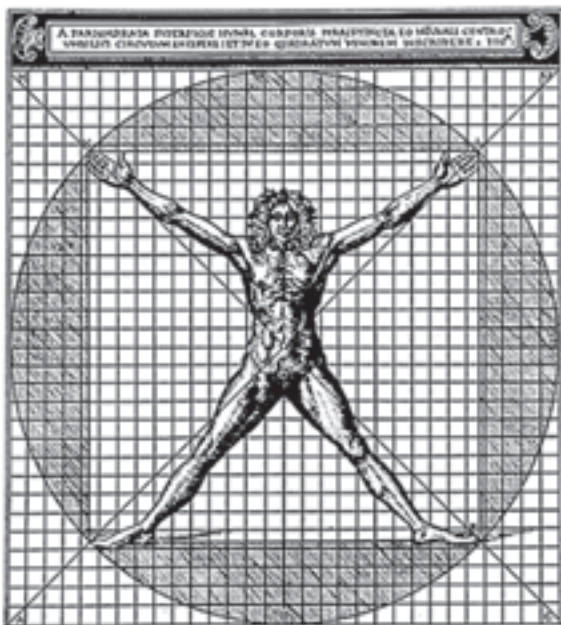
TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

građevina, oni su bili posebno pažljivi da to urade u slučaju hramova posvećenih bogovima, građevina kod kojih vrednosti i greške obično traju zauvek. (...) Stoga, ako je utvrđeno da je broj zasnovan na ljudskim prstima i da postoji simetrična korespondencija između pojedinačnih udova i celokupnog oblika tela, u skladu sa određenim delom odabranim da bude standard, možemo samo imati poštovanje prema onima koji su, pri konstruisanju hramova besmrtnih bogova, tako uredili delove svojih dela da pojedini delovi i čitav projekat budu usklađeni u svojim proporcijama i simetriji.“

[Videti *Deset knjiga o arhitekturi (The Ten Books on Architecture)*]

Neki veruju da je sv. Pavle bio iniciran u Dionizijske Misterije, jer u desetom stihu trećeg poglavlja *Prve poslanice Korinćanima* on sebe naziva „majstorom graditeljem“, ili adeptom:

„Po blagodat Božjoj koja mi je data, ja sam kao mudar neimar postavio temelj, a drugi zida na njemu.“⁶

MISTERIJA MIKROKOSMOSA

Prečrtano iz
Čezarijanovog izdanja
Vitruvija

Ovde je prikazana misteriozna Platonova *Reč*, koja je bila razapeta u prostoru pre postanka sveta. Anonimni autor *Kanona (The Canon)* piše:

„Logos, ili duša sveta, prema Platonu, grčki Hermes i Hrist, prema hrišćanskim gnosticima, svi su jedno te isto, kao i hebrejski Adam Kadmon – druga osoba

6 Prevod Vuk Stefanović Karadžić; kod njega, dakle, stoji „mudar neimar“. U prevodu dr Lujka Bakotića kaže se „dobar neimar“. (Nap. prev.)

KRST I RASPEĆE U PAGANSKOM I HRIŠĆANSKOM MISTICIZMU

Legenda Aurea * *Izgubljene aleksandrijske biblioteke* * *Krst u paganskom simbolizmu* * *Raspeće, kosmička alegorija* * *Raspeće Kecalkoatla* * *Ekseri Stradanja*

Jedna od najzanimljivijih legendi povezanih sa krstom je ona sačuvana u delu *Aurea Legenda*, Jakova Voraginskog¹. Priča je o tome da je Adam, osetivši da se bliži kraj njegovog života, zamolio svog sina Sita da obavi hodočašće u Edenski vrt i od anđela koji stražari na ulazu osigura *Ulje Milosrđa*, koje je Bog obećao čovečanstvu. Sit nije znao put, ali mu otac reče da je u smeru istoka i će biti lako slediti stazu, jer kad su Adam i Eva bili proterani iz Vrta Gospodnjeg, na stazi, kuda su njihova stopala koračala, nikada nije narasla trava.

Sit je, sledeći uputstva svoga oca, pronašao Edenski vrt bez poteškoća. Anđeo koji je čuvao kapiju dozvolio mu je ulazak i Sit nared vrta ugleda veliko drvo, čije grane su dosezale do neba. Drvo je bilo u obliku krsta i stajalo na rubu litice koja je vodila nadole, u dubine pakla. Među korenjem stabla video je telo svog brata Kajina, koji je tu bio zatočen upletenim granama. Anđeo je odbio da Situ da *Ulje Milosrđa*, već mu je umesto toga podario tri semenke Drveta Života (neki kažu Drveta Poznanja). Sit se s njima vratio svome ocu, koji je bio toliko presrećan da više nije želeo sa nastavi da živi. Tri dana

1 Jakov Voraginski (lat. *Jacobus de Varagine*, ili *Voragine*; it. *Giacomo da Varazze*, ili *Jacopo da Varazze*; c. 1230–1298) – italijanski hroničar i đenovljanski arhibiskup, autor, ili bolje rečeno, kompilator hagiografije *Zlatna legenda* (lat. *Legenda aurea*, ili *Legenda sanctorum*), jednog od najpopularnijih religijskih dela u srednjem veku. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

kasnije je umro, a tri semenke su pokopane s njim, u njegovim ustima, onako kako je anđeo naredio. Semenke su postale mladica sa tri debla u jednom, koja je u sebe upijala Adamovu krv, tako da je Adamov život bio u drvetu. Noje je iskopao to stablo iz korena i uzeo ga sa sobom na Arku. Kada su se vode povukle, on je sahranio Adamovu lobanju ispod brda Kalvarija, a drvo zasadio na vrhu brda Liban.

Kada se našao usred tog drveta (gorućeg grma), Mojsije je imao vizije i od njega odsekao čarobni štap pomoću kojeg je mogao da učini da voda poteče iz kamena. Ali, pošto je propustio da pozove Gospoda kada je drugi put udario u stenu, nije mu dozvoljeno da poneseti sveti štap u Obećanu Zemlju, tako da ga je zasadio u brdima Moava. Nakon mnogo traganja, kralj David je ponašao stablo, a njegov sin Solomon pokušao je da ga upotrebi za stub u hramu, ali njegovi stolari nisu mogli da ga iseku tako da odgovara; uvek je bilo ili predugačko ili prekratko. Na kraju, zgroženi, oni ga odbaciše i upotrebjeno je za most koji spaja Jerusolim sa okolnim brdima. Kada je kraljica od Sabe došla kralju Solomonu u posetu, od nje se očekivalo da pređe preko mosta. Ona je, međutim, kad je videla drvo, odbila da na njega spusti svoje stopalo, već je, umesto toga, nakon što se klečeći pomolila, skinula sandale i pregazila potok. To je toliko impresioniralo kralja Solomona da je naložio da se klada obloži zlatnim pločicama i postavi iznad vrata njegovog Hrama. Tamo je ostala sve dok njegov pohlepni unuk nije ukradio zlato i, kako zločin ne bi bio otkriven, zakopao drvo.

Iz zemlje u kojoj je deblo zakopano odmah je izbio izvor vode, koji je postao poznat kao *Vitezda*. Tu su dolazili bolesni iz cele Sirije da se leče.² Anđeo banje postao je čuvar drveta i ono je ostalo neuznemiravano dugi niz godina. Na kraju je deblo isplutalo na površinu i opet je upotrebjeno kao most, ovaj put između Kalvarije i Jerusolima, i preko njega je Isus prešao da bude razapet. Na Kalvariji nije bilo drveća, tako da je stablo isečeno na dva dela, kako bi poslužilo kao krst na kojem je Sin Čovečji razapet. Krst je postavljen na istom mestu na kojem je bila pokopana Adamova lobanja. Kasnije, kada je krst pronašla carica Jelena³, pokazalo se da su u tom jednom

2 *Jevanđelje po Jovanu* 5:1-4 (Nap. prev.)

3 Flavija Julija Helena (lat. *Flavia Iulia Helena*, c. 249– c. 329), poznatija samo kao carica Jelena, ili sv. Jelena; majka rimskog cara Konstantina I

Krst i raspeće u paganskom i hrišćanskom misticizmu

drvetu sadržane četiri različite vrste (koje predstavljaju elemente), a krst je potom nastavio da leči sve bolesnike kojima je bilo dopušteno da ga dodirnu.

ISTORIJAT SVETOG KRSTA

Iz *Berjeau*⁴,
History of the Holy Cross

(1) Adam upućuje Sita kako do stigne do Edenskog vrta.

(2) Sit stavlja tri semenke sa Drveta Života pod jezik mrtvog Adama.

(3) Kraljica od Sabe, odbivši da stupi nogama na sveto drvo, gazi preko potoka.

(4) Postavljanje svetog drveta iznad vrata Solomono-
vog hrama.

(5) Hristovo raspeće na krstu napravljenom od greda načinjenih od svetog drveta.

(6) Razlikovanje pravog krsta od druga dva proverom
njegove moći da mrtve vрати u život.

Preovlađujuća ideja da je poštovanje krsta ograničeno na hrišćanski svet pobija se već najpovršnijim istraživanjem njegovog mesta u religijskom simbolizmu. Rani hrišćani koristili su sva raspoloživa

Velikog. Po predanju, nastalom već u IV veku, Jelena je u Jerusalimu pronašla jednu od najvećih hrišćanskih relikvija, Časni krst, pa se zbog toga poštuje kao svetica i u rimokatoličkoj i u pravoslavnoj crkvi. (Nap. prev.)

4 Žan Filiber Berže (*Jean Philibert Berjeau*, 1809–1891) – francuski novinar, mason. Knjiga *Istorijat svetog krsta* je iz 1863. godine. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

sredstva da prikriju pagansko poreklo svojih simbola, doktrina i rituala. Oni su ili uništili svete knjige drugih naroda među kojima su se naselili, ili ih učinili nedostupnim proučavaocima uporedne filozofije, očigledno verujući da su na taj način mogli da suzbiju sve podatke o prehršćanskom poreklu svoga učenja. U nekim slučajevima su spisi različitih antičkih autora kvareni, pasusi kompromitujuće prirode su odstranjivani, ili su ubacivani strani materijali. Verovatno lažan pasus kod Josifa u vezi Isusa je primer naveden da ilustruje tu sklonost.

IZGUBLJENE ALEKSANDRIJSKE BIBLIOTEKE

Pre početka hrišćanske ere, sedam stotina hiljada najvrednijih knjiga, pisanih na pergamentu, papirusu, velenu⁵ i vosku, kao i ploče od kamena, terakote i drveta, skupljeno je iz svih delova antičkog sveta i smešteno u Aleksandriji, u zgradama posebno pripremljenim za tu svrhu. To veličanstveno skladište znanja bilo je uništeno serijom od tri požara. Delove koji su izbegli požar koji je zapalio Cezar kako bi uništio flotu u luci, uništili su hrišćani oko 389. godine, poslušavši naredbu Teodosija, koji je naložio uništenje Serapeuma, građevine posvećene Serapisu, u kojoj su knjige držane. Pretpostavlja se da je taj požar uništio biblioteku koju je Marko Antonije poklonio Kleopatri da delom nadoknadi onu, izgorelu u požaru 51. godine.

O tome je H. P. Blavacka u *Razotkrivenoj Izidi* napisala:

„Oni [rabini iz Palestine i mudraci] kažu da nisu svi svici i manuskripti, za koje se u istoriji beleži da su ih spalili Cezar, hrišćanska rulja, 389. godine, i arapski general Amru, propali kako se obično veruje, a priča koju nam govore je sledeća: U vreme nadmetanja oko prestola, 51. godine p.n.e, između Kleopatre i njenog brata Ptolomeja Dionisa, Brukion, koji je sadržavao više od sedam stotina hiljada u drvo povezanih svitaka i vatrootpornih pergamenata, je popravljan, pa je veliki deo originalnih manuskripta, koji su smatrani najdragocenijim, a kojima nisu bili napravljeni duplikati,

5 Velen (st. fr. *vélin*, lat. *vitulus*) – pergament od teleće kože; fina i glatka, pergamentu slična hartija. (Nap. prev.)

Krst i raspeće u paganskom i hrišćanskom misticizmu

pohranjen u kući jednog od bibliotekara. (...) Proteklo je nekoliko sati između spaljivanja flote, koja je zapaljena po Cezarovom naređenju, i trenutka kada su se zapalile prve zgrade smeštene u blizini luke; a (...) bibliotekar, uz pomoć nekoliko stotina robova dodeljenih muzeju, uspeo je da spasi najdragocenije svitke.“

Po svoj verovatnoći, knjige koje su spašene leže zakopane ili u Egiptu, ili u Indiji, a dok ne budu pronađene, savremeni svet mora ostati u neznanju o mnogim velikim filozofskim i mističnim istinama. Antički svet je jasnije razumeo te karike koje nedostaju – kontinuitet paganskih Misterija u hrišćanstvu.

KRST U PAGANSKOM SIMBOLIZMU

U svom članku o *Krstu i raspeću* u *Enciklopediji Britanika*, Tomas Mekol Felou (*Thomas Macall Fallow*) baca mnogo svetla na drevnost tog ideografa.

„Upotreba krsta kao religijskog simbola u prehrišćanskim vremenima i među nehrišćanskim narodima verovatno se može smatrati gotovo univerzalnom i u veoma mnogo slučajeva bila je povezana sa nekim oblikom obožavanja prirode.“

Ne samo da je sam krst objekat poznat u umetnosti svih naroda, već je njegovo poštovanje je esencijalni deo verskog života većeg dela čovečanstva. To je zajednički simbol među Indijancima Severna, Srednje i Južne Amerike. Viljem V. Sejmur (*William Wood Seymour*) kaže:

„Astečka boginja kiše nosila je krst u ruci, a Tolteci su tvrdili da ih je njihovo božanstvo Kecalkoatl poučilo o znaku i ritualu krsta, dakle njegovog štapa, ili skiptra moći, sličnog krosi⁶, a njegov plašt bio je prekriven crvenim krstovima.“

[*Krst u tradiciji, istoriji i umetnosti*
(*The Cross in Tradition, History and Art*)]

6 Krosa (fr. *croisse*; it. *croccia*) – biskupski štap, ili štaka (takođe, pastirski štap). (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

Krst su takođe visoko cenili i Japanci i Kinezi. Za pitagorejce je najsvetiji od svih brojeva bio broj 10, čiji simbol je X, ili krst. Kako u japanskom tako i u kineskom jeziku oznaka broja 10 je krst. Budistički točak života sastoji se od dva preklapljenog krsta, a njegovih osam vrhova je sačuvano u hrišćanstvu u naročito oblikovanom krstu vitezova templara, koji je u suštini budistički. Indija je sačuvala krst ne samo u svojim rezbarijama i na slikama, već i u arhitekturi; veliki broj tamošnjih hramova je – poput hrišćanskih crkava i katedrala – podignuto na temeljima u obliku krsta.

Na tibetanskim *mandalama*, nebo je prikazano u obliku krsta, s demonskim kraljem na svakoj od četiri kapije. Upečatljiv krst velike drevnosti otkriven je u pećinama na ostrvu Elefanta, u bombajskoj luci. Različite vrste krstova su omiljeni motiv u umetnosti Haldeje, Fenikije, Egipta i Asirije. Inicijati Eleusinskih Misterija u Grčkoj, dobijali su krst koji su, u vreme inicijacije, nosili oko vrata na lancu, ili vrpci. Za rozenkrojčere, alhemičare i iluminate, krst je bio simbol svetlosti, jer je svako od tri slova L V X izvedeno iz nekog dela krsta.

TAU KRST

Postoje tri različita oblika krsta. Prvi se naziva TAU (tačnije TAV). On veoma nalikuje savremenom slovu T i sastoji se od horizontalne prečage koja stoji na vertikalnom stubu, a dva kraka su mu jednake dužine. Hrast, posečen nekoliko stopa iznad zemlje, sa gornjim delom položenim, u ovom obliku, preko donjeg, bio je simbol druidskog boga *Hu*. Pretpostavlja se da je taj simbol nastao među Egipćanima, od raširenih rogova bika ili ovna (Taurus ili Arijes), sa vertikalnom linijom koju čini njegovo lice. Ponekad se označava kao *krst čekića*, jer ako se drži za vertikalnu bazu, ne razlikuje se od malja ili čekića. U jednoj od kabalističkih masonskih legendi, Hiram Abif je dobio čekić u obliku Tau krsta od svog pretka, Tubal-Kajina. Tau krst je sačuvan u savremenoj masoneriji u obliku simbolizma glavatog lenjira⁷. Kako se čini, to je najstariji oblik krsta koji postoji.

⁷ Na engleskom *T square*. (Nap. prev.)

Krst i raspeće u paganskom i hrišćanskom misticizmu

TAU KRST

TAU krst bio je znak za koji je Gospod rekao ljudima iz Jerusalima da njime obeleže svoja čela, kako prenosi prorok Jezekilj.⁸ Takođe je, kao simbol oslobođanja, bio stavljan na one koji su bili optuženi za zločine, ali dobili oslobađajuće presude.

TAU krst bio je nacrtan na čelu svih koji su primljeni u Misterije Mitre. Kada bi kralj bio iniciran u Egipatske Misterije, TAU krst mu je postavljan na usne. Tetovirali su ga na svoja tela kandidati za neke od Misterija američkih Indijanaca. Kod kabalista, TAU krst je simbolizovao nebo, a pitagorejci su njime označavali *tetraktis*. Hermesov *kaducej* bio je izdanak TAU krsta (videti Alberta Pajka).

CRUX ANSATA⁹

Drugi tip krsta je onaj kod kojeg se iznad T, ili TAU krsta, nalazi krug, obično spljošten u obliku uspravljenog ovala. Drevni su ga nazivali *Crux ansata*, ili krst života. To je bio ključ drevnih Misterija i verovatno je na osnovu njega nastala savremenija priča o zlatnom ključu za nebo, u posedu sv. Petra. U egiptskim Misterijama kandidati su prolazili kroz sve oblike stvarnih i imaginarnih opasnosti, držeći iznad glave *Crux ansata*, pred kojim su sile tame zbunjene padale. Proučavalac treba da se seti reči *In hoc signo vinces*¹⁰. Kao što je uočio Ričard Pejn Najt, TAU oblik krsta se ne razlikuje od Venerinog pečata. On navodi:

„Krst tog oblika se ponekad uočava na kovanicama, a nekoliko ih je pronađeno u Serapisovom hramu [Serapeumu], srušenom u

8 Jezekilj 9:4-6 (Nap. prev.)

9 Videti napomenu 5 na strani 123. (Nap. prev.)

10 Videti napomenu 1 na strani 763. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

sveopštem uništenju tih građevina koje je preduzeo car Teodosije, a hrišćanski antikvari tog vremena za njih su rekli da označavaju budući život.“

CRUX ANSATA

I krst i krug bili su falički simboli, jer je drevni svet obožavao generativne sile Prirode kao izraz kreativnih osobina Božanstva. *Crux ansata* je, kao kombinacija muškog TAU i ženskog ovala, predstavljao principe rađanja.

Ogist Le Plonžon, u svom delu *Svete Misterije kod Maja i Kića (Sacred Mysteries Among the Mayas and Quiches)* primećuje da se *Crux ansata*, koji on naziva Ključ Nila i Simbol simbola,

bilo u potpunom obliku, bilo kao jednostavan TAU, može videti kao ukras na grudima statua i bareljefa u Palenki, Kopanu i širom Srednje Amerike. On primećuje da je taj krst uvek povezan sa vodom, da je kod Vavilonjana bio amblem vodenih bogova, kod Skandinavaca, neba i besmrtnosti, a kod Maja, podmlađivanja i oslobađanja od fizičke patnje.

Imajući u vidu povezanost tog simbola sa *vodama života*, grof Goble d Alvija¹¹, u svojoj knjizi *Migracija simbola*, upozorava na činjenicu da su instrument koji nalikuje na *Crux ansata*, nazivan *Nilometar*, drevni Egipćani koristili za merenje i regulisanje plavljenja reke Nil. Verovatno je ta povezanost sa Nilov prouzrokovala da *Crux ansata* bude smatran simbolom života, jer Egipat je u potpunosti zavisio od plavljenja te reke, neophodnih za navodnjavanje koje bi osiguralo dovoljno letine. U svicima od papirusa *Crux ansata* prikazan je kako izlazi iz usta egipatskih kraljeva kada su neprijateljima izricali

11 Ežen Felisian Alber, grof Goble d Alvija (*Eugène Félicien Albert, Count Goblet d'Alviella*, 1846–1925) – belgijski mason, pravnik, liberalni senator, profesor istorije religije i rektor na briselskom univerzitetu (*Universite Libre de Bruxelles – ULB*). Proslavio se upravo pomenutom knjigom iz 1891. godine, *Migracija simbola (La Migration des symboles)*, koja predstavlja jedan od osnova religijske arheologije. (Nap. prev.)

ISLAMSKA VERA

Muhamedov život ❁ *Objava Kurana* ❁ *Oproštajno hodočašće*
❁ *Prorokov grob* ❁ *Kaba u Meki* ❁ *Tajna doktrina islama*

Reprezentativan primer hrišćanskog stava prema islamu, barem do skorašnjih godina, predstavlja postskriptum Aleksandra Rosa¹ angliciziranoj verziji ser d Rierovog² francuskog prevoda *Kurana*, objavljenoj 1649. godine. Autor postskriptuma protiv Muhameda i *Kurana* usmerava sledeću poruku:

„Dobri čitaocē, veliki Arapski Prevarant sada je konačno, posle hiljadu godina, preko Francuske stigao u Englesku, a njegov *Kuran*, ili zbrka grešaka, (derište deformisano kao i roditelj i toliko ispunjeno jeretičnošću koliko je i njegova oparena glava bila puna skorbuta) naučio je da govori engleski. (...) Ako bacite pogled na *Kuran*, naći ćete da je to papazjanija sastavljena od sledeća četiri sastojka: 1. od Kontradikcija, 2. od Bogohuljenja, 3. od smešnih Bajki, 4. od Laži.“

- 1 *Alexander Ross* (c. 1590–1654) – plodni škotski pisac i konzervativni polemičar. Prevod *Kurana* na engleski (sa francuskog prevoda) jedno je od njegovih najvećih dostignuća. (Nap. prev.)
- 2 *Andre d Rier* (*André Du Ryer*, 1580–1660) – francuski orijentalista, diplomatski predstavnik u Konstantinopolju i francuski konzul u Aleksandriji u Egiptu, a po povratku u Francusku, oko 1630. godine, postao je kraljev prevodilac za orijentalne jezike. Autor je trećeg zapadnog prevoda *Kurana* (*L'Alcoran de Mahomet*), objavljenog 1647. godine. Godine 1630. objavio je *Tursku gramatiku* na latinskom, a 1634. preveo je na francuski Saadijev *Dulistan, carstvo ruža* (*Gulistan ou l'Empire des Roses, de Saadi*); za sobom je ostavio *Tursko-latinski rečnik*. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

Optužba protiv Muhameda zbog bogohuljenja naglašena je zbog toga što je on potvrdio da Bog, kao neoženjen, nije mogao imati Sina! Varljiv argument, međutim, očigledno je iz Prorokovih vlastitih pogleda na prirodu Boga, sadržanih u drugoj *suri Kurana*:

„A Allahov je i istok i zapad; kuda god se okrenete, pa – tamo je Allahova strana. – Allah je, zaista, neizmerno dobar i On sve zna. Nevjernici govore: ‘Allah je uzeo sebi dijete.’ Hvaljen neka je On! Naprotiv, Njegovo je sve ono što je na nebesima i na Zemlji. Njemu se sve pokorava; On je stvoritelj nebesa i Zemlje, i kada nešto odluči, za to samo rekne: ‘Budi!’ – i ono bude.“³

Drugim rečima, Bog islama samo poželi, a predmet te želje odmah nastaje, dok Bog Aleksandra Rosa mora nastaviti u skladu sa zakonima ljudske generacije!

Muhamed, islamski Prorok, „željeni svih naroda“, rođen je u Meki, 570. (?), a umro u Medini, 632. godine, ili jedanaeste godine nakon Hidžre. Vošington Irving⁴ ovako opisuje znakove i čuda koji su pratili Prorokovo rođenje:

„Njegova majka nije imala nikakvih porođajnih muka. U trenutku njegovog dolaska na svet, nebeska svetlost osvetlila je okolne zemlje, a novorođenče je, podižući oči ka nebu, uskliknulo: ‘Bog je velik! Nema Boga do Boga, a ja sam njegov prorok!’ Nebo i zemlja, uvereni smo u to, bili su uznemireni njegovim dolaskom. Jezero Sava povuklo se nazad u svoj tajni izvor, ostavljajući svoje ivice suve, dok se reka Tigari izlila iz svog korita i preplavila susedne zemlje. Palata persijskog kralja Kosrua potresla se iz temelja, a njenih nekoliko kula srušilo se na zemlju. (...) Iste znamenite noći, sveta Zaratustrina vatra, koju su čuvali mudraci i koja je bez prekida gorela više od hiljadu godina, iznenada se ugasila, a svi idoli pogađali.“

[Videti *Muhamed i njegovi naslednici*
(*Mahomet and His Successors*)]

3 *Kur'an*, sura 2, *Al-Baqara (Krava)*, 115-117, prevod Besim Korkut (Nap. prev.)

4 *Washington Irving* (1783–1859) – američki pisac, esejista, biograf i istoričar. (Nap. prev.)

Dok je Prorok još bio tek prohodala beba, došao je anđeo Gavriilo, sa sedamdeset krila, razreza ga i otvorio, te mu izvukao srce. Tako ga je Gavriilo očistio od crne kapi prvobitnog greha, koja je u svakom ljudskom srcu zbog Adamove izdaje, a zatim je organ vratio na njegovo mesto u telu Proroka. (Videti napomenu u E. H. Palmerovom⁵ prevodu *Kurana*)

U mladosti je Muhamed putovao sa mekanskim karavanima, a jednom prilikom služio je kao štitonoša kod svog strica i proveo dosta vremena među Beduinima, od kojih je naučio mnogo o verskoj i filozofskoj tradiciji drevne Arabije. Dok je putovao sa svojim stricem, Abu Talibom, Muhamed je došao u dodir sa nestorijanskim hrišćanima, pošto su se jedne noći utaborili pored jednog od njihovih manastira. Tu je mladi budući Prorok dobio mnogo informacija o poreklu i doktrinama hrišćanske vere.

Kako su prolazile godine, Muhamed je ostvario značajan poslovni uspeh i, kada je imao oko dvadeset i šest godina, oženio se bogatom udovicom, gotovo petnaest godina starijom od njega, koja je bila jedan od njegovih poslodavaca. Udovica, Hatidža po imenu, bila je očigledno pomalo koristoljubiva, jer, uvidevši da je njen mladi poslovoda veoma delotvoran, rešila je da ga zadrži na tom položaju doživotno! Hatidža je bila žena izuzetnog mentaliteta i njenom integritetu i predanosti treba pripisati rani uspeh islamskog pokreta. Svojim brakom Muhamed se uzdigao iz pozicije priličnog siromaštva do velikog bogatstva i moći, a njegovo ponašanje bilo je i tako uzorno da je u cijeloj Meki postao poznat kao „verni i istiniti“.

Muhamed bi živeo i umro kao poštovani Mekanac da nije bez oklevanja žrtvovao i svoj imetak i društveni položaj zbog službe Bogu, čiji glas je čuo dok je meditirao u pećini na planini Hira, u mesecu Ramazanu. Iz godine u godinu Muhamed se penjao stenovitim i pustim obroncima planine Hira (od tada nazvane Džebel Nur – „Planina svetlosti“) i tamo, u svojoj usamljenosti, molio Boga da mu ponovo otkrije čistu religiju Adama, onu duhovnu doktrinu koja je, kroz nesuglasice religijskih frakcija, bila izgubljena za čovečanstvo. Hatidža, zabrinuta zbog asketizma svoga muža, koji mu je narušavao fizičko zdravlje,

5 Edvard Henri Palmer (*Edward Henry Palmer*, 1840–1882) – engleski orijentalista, mnogostrano talenatovani autor brojnih radova velikog lingvističkog dometa. Njegov prevod *Kurana* pojavio se 1880. godine. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

ponekad mu se pridruživala u njegovim iznurujućem bdenju i ženskom intuicijom je osećala patnje njegove duše. Napokon, jedne noći, u njegovoj četrdesetoj godini, dok je ležao na podu u pećini, umotan u ogrtač, velika svetlost eksplodira nad njim. Prevladan osećajem savršenog mira i razumevanja u blaženstvu nebeskog prisustva, on je izgubio svest. Kad je došao k sebi, opet je anđeo Gavriilo stajao pred njim i pokazivao svileni šal ispisan tajanstvenim znakovima. Iz tih znakova Muhamed je stekao osnovnu doktrinu, koja je kasnije otelovljena u *Kuraniu*. Tada je Gavriilo progovorio jasnim i prekrasnim glasom, objavljujući Muhamedu da je on Prorok Boga živoga.

Drhteći u strahu, Muhamed je požurio do Hatidže, bojeći se da su ga vizijom nadahnuli isti zli duhovi što su služili paganskim magovima, koje je toliko mnogo prezirao. Hatidža ga je uverila da ga štiti njegov sopstveni život pun vrlina i da ne treba da se plaši zla. Pošto ga je uverila, Prorok je očekivao naredne posete Gavriila. Kada one nisu usledile, međutim, dušu mu je ispunio takav očaj da je pokušao samoubistvo, ali u trenu kad je hteo da se baci sa litice, zaustavila ga je iznenadna ponovna pojava Gavriila, koji je opet uverio Proroka da će mu, kada se za bude pravo vreme, biti data objava, koja je potrebna njegovom narodu.

Verovatno kao rezultat perioda usamljenosti provedenih u meditaciji, Muhamed je, kako se čini, imao ekstatičke gubitke svesti. Kaže se da je, dok su mu diktirane razne sure *Kurana*, povremeno padao u nesvest i da je, bez obzira na hladnoću okolnog vazduha, bio prekriven graškama znoja. Često su ti napadi nastupali bez upozorenja; u drugim prilikama sedeo bi umotan u ćebe, kako bi sprečio hladnoću od obilnog znoja, a, dok je očigledno bio nesvestan, diktirao je razne pasuse, koje je mali krug pouzdanih prijatelja pamtio ili zapisivao. Jednom prilikom, u poznijoj dobi, kada je Abu Bekr ukazao na sede dlake u njegovoj bradi, Muhamed je, podigavši kraj svoje brade i pogledavši ga, objasnio da je njena belina posledica fizičke agonije, koja je pratila njegova razdoblja nadahnuća.

Ukoliko se smatra da su spisi koji se pripisuju Muhamedu samo halucinacije epileptičara – i zbog toga se odbace – njegovi hrišćanski kritičari bi trebalo da paze kako ne bi, zajedno sa Prorokovim doktrinama, takođe ugroziti i sama učenja koja lično prihvataju, jer se za mnoge od učenika, apostola i svetaca rane crkve zna da su imali nervne poremećaje. Muhamedov prvi preobraćenik bila je njegova

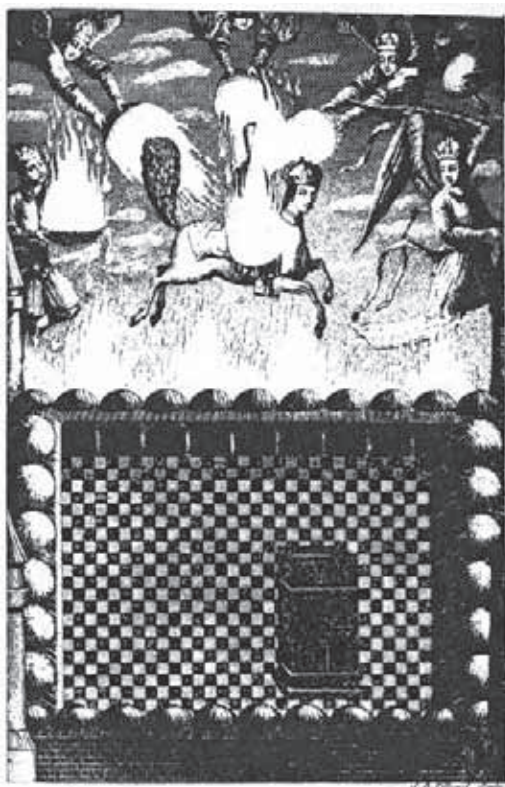
žena, Hatidža, a za njom su sledili ostali članovi njegove uže porodice, što je okolnost koja je podstakla ser Viljema Mjuira⁶ da zabeleži:

„Muhamedovu iskrenost snažno potkrepljuje to što najraniji preobraćenici u islam ne samo da su bili čestitog karaktera, već su bili njegovi bliski prijatelji i ljudi iz njegovog domaćinstva, koji, blisko upoznati sa njegovim privatnim životom, nisu mogli da ne uoče, ukoliko ih je bilo, one protivrečnosti koje, više ili manje, postoje između zanimanja licemernog prevaranta van kuće i njegovih postupaka kod kuće.“

[Vidi *Muhamedov život (The Life of Mohammad)*]

Među prvima koji su prihvatiti islamsku veru bio je Abu Bekr, koji je postao Muhamedov najbliži i najverniji prijatelj, zapravo, njegov *alter ego*. Abu Bekr, čovek briljantnih postignuća, materijalno je doprineo uspehu Prorokovog poduhvata i, u skladu s željom koju je Prorok izrazio, postao je vođa vernika nakon Muhamedove smrti. Ajša, Abu Bekrova ćerka, kasnije je postala Muhamedova supruga i tako je još više učvršćena bratska veza između ta dva čoveka. Tiho, ali marljivo, Muhamed je objavljivao svoje doktrine u malom krugu moćnih prijatelja. Kada ga je entuzijazam njegovih sledbenika konačno naterao da javno obznani svoju misiju, već je bio vođa snažne i dobro organizovane grupe. Plašeći se Muhamedovog rastućeg prestiža, stanovnici Meke su, odričući se starostavne tradicija da krv ne može biti prolivena u svetom gradu, odlučili da ubiju Proroka i tako zatre islam. Razne grupe udružile su se u tom poduhvatu, kako bi krivica za zločin bila ravnomernije raspoređena. Otkrivši opasnost na vreme, Muhamed je ostavio svog prijatelja Alija u krevetu i sa Abu Bekrom pobegao iz grada, a nakon što je vešto izmakao Mekancima, pridružio se glavnini svojih sledbenika, koji su pre njega otišli u Jatrib (kasnije nazvan Medina). Na tom događaju, nazvanom *Hidžra*, ili „let“ – utemeljen je islamski hronološki sistem.

6 Sir William Muir (1819–1905) – škotski orijentalist specijalizovan za vreme Muhameda i ranih kalifata; pun naslov ovde citiranog četvorotomnog dela, objavljenog od 1858. do 1862. godine, je *Muhamedov život i istorija islama do ere Hidžre (A Life of Mahomet and History of Islam to the Era of the Hegira)*, a pored njega, glavna dela su mu *Anali ranih kalifata (Annals of the Early Caliphate)* i *Kalifat: njegov uspon, slabljenje i pad (The Caliphate: Its rise, decline and fall)*. (Nap. prev.)

MUHAMEDOVO NOĆNO PUTOVANJE NA NEBO

*Iz D'Ohsson⁷, Tableau
Général de l'Empire Othoman*

U sedamnaestoj suri *Kurana* piše da je jedne noći Muhamed prenesen iz hrama u Mecki u hram u Jerusalimu, ali nisu dati detalji o tom čudesnom putovanju.⁸ U *Miškat al-Masabihu*⁹, navodi se Muhamedov opis sopstvenog uspona kroz sedam nebesa u ledeno prisustvo Boga pod mnogim velovima i svog kasnijeg povratka u postelju, sve u jednoj noći. Muhameda je usred noći probudio anđeo Gavriilo, koji je, izvađivši Prorokovo srce, oprao

- 7 Ignjacije Muradž d'Oson (*Ignatius Mouradgea d'Ohsson*, 1740–1807) – američki orijentalist, istoričar i diplomata; poreklom je iz jermenske, katoličke porodice i ponekad se pominje kao Muradkan Tosunijan (*Muradcan Tosunyan*), što je njegovo pravo prezime. Nasledio je oca kao prevodilac u švedskoj ambasadi; s usponom na plemićkoj lestvici, uzeo je ime sa švedsko-francuskim prizvukom. Dugo je živeo u Francuskoj. Delo *Opšti prikaz otomanskog carstva (Tableau Général de l'Empire Othoman)* objavljeno je u Parizu, sukcesivno, u 7 tomova, između 1788. i 1824. godine. (Nap. prev.)
- 8 *Kur'an*, sura 17, *Al-Isr'a* (Noćno putovanje), 1, prevod Besim Korkut: „Hvaljen neka je onaj koji je u jednom času noći preveo Svoga roba iz Hrama časnog u Hram daleki, čiju smo okolinu blagosloville kako bismo mu neka znamenja Naša pokazali.“ (Nap. prev.)
- 9 *Miškat al-Masabih (Mishkātu 'l-Masabih)* – jedna od najvećih zbirki *hadisa* (ar. حديث), pouka koje je poslanik Muhamed govorio, ili na neki drugi

SIMBOLIZAM AMERIČKIH INDIJANACA

*Ceremonija lule mira * Istorijski Hijavata * Midevivin –
vraćanje američkih Indijanaca * Popol Vuh * Misterije
Šibalbe*

Severnoamerički Indijanac je po prirodi simbolist, mistik i filozof. Kao kod većine urođeničkih naroda, njegova duša je *en rapport* sa kosmičkim silama koje se manifestuju oko njega. Ne samo da su njegovi *Manidoi*¹ kontrolisali stvaranje iz svojih uzvišenih sedišta iznad oblaka, već su silazili u svet ljudi i mešali se sa svojom crvenom decom. Sivi oblaci koji su visili iznad horizonta bili su dim

1 Manido, ili Manitu – naziv koji se koristi za označavanje duhova među mnogim algonkinskim narodima, koji čine najbrojniju i najrašireniju jezičku grupu (više stotina plemena) među domorodačkim narodima u Severnoj Americi. Koncept Manidoa podrazumeva aspekt međusobne povezanosti i ravnoteže prirode i života, a u jednostavnijim uslovima može značiti duh. Taj duh je shvatan i kao (opipljiva) osoba i kao koncept. Sve ima svog Manitua – svaka biljka, svaki kamen, čak i uređaji. U šamanističkoj tradiciji manitui (ili *manidoog* ili *manidoowag*) su povezivani kako bi se postigao željeni efekat, poput manitua biljaka za ozdravljenje, ili manitua bizona za dobar ulov. U tradiciji Anišinabega *manidoowag* su jedan aspekt Velike povezanosti. Slični termini koje koriste Anišinabegi su *manidoowish*, za male životinje, *manidoowag* i *manidoons*, za insekte, a ta dva pojma znače „mali duh“. U nekim jezicima, kao što su algonkinski Jinu (*Iynu*), reč *manituw* je prvobitno označavala podvodna bića kojima lovci nude duvan kako bi se smirila kada putuju preko njihovih teritorija. Ime kanadske provincije Manitoba, nazvane po istoimenom jezeru, potiče od imena mesta *Manitu-wapow*, „Manituvov tesnac“, na jeziku plemena Kri ili Odžibve. *Manitoulin* takođe znači i „duh ostrva“. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

od *kalumeta*² bogova, koji su mogli da prave vatru od okamenjenog drveta i koriste komete kao plamen. Američki Indijanci naselili su šume, reke i nebo mirijadama natprirodnih i nevidljivih bića. Postoje legende o čitavim plemenima Indijanaca, koja su živela na dnu jezera, o rasama koje nikada nisu viđene tokom dana, već su izlazile iz svojih skrivenih pećina i lutale zemljom po noći, te iz zaseda napadale neoprezne putnike; takođe, i o Šišmiš Indijanacima, s ljudskim telom i krilima kao kod slepog miša, koji su živeli u mračnim šumama i na nepristupačnim liticama, a spavali obešeni o grane i izbočine stena, sa glavom prema dole. Filozofija crvenog čoveka o elementarnim stvorenjima je verovatno rezultat njegovog bliskog kontakta s prirodom, čija su neobjašnjiva čuda postala izvor takvih metafizičkih špekulacija.

Indijanci Severne Amerike su, kao i rani Skandinavci, smatrali da je zemlja (Velika Majka) srednji nivo i da je omeđena odozgo nebeskom sferom (prebivalištem Velikog Duha), a odozdo tamnim i zstrašujućim podzemnim svetom (prebivalištem senki i submundanih sila). Poput Haldejaca, oni su prostor između površine zemlje i neba delili na različite slojeve, koji se sastoje, jedan od oblaka, drugi od staza nebeskih tela, i tako dalje. Podzemlje je bilo podeljeno na sličan način i, kao u grčkom sistemu, za inicirane je predstavljalo kuću Manjih Misterija. Stvorenja sposobna da funkcionišu u dva ili više elemenata smatrana su glasnicima između duhova tih različitih nivoa. Pretpostavljalo se da je prebivalište mrtvih na udaljenom mestu: gore, na nebesima, ispod zemlje, u udaljenim kucima sveta, ili s one strane širokog mora. Ponekad reka teče između sveta mrtvih i živih i, u tom smislu, javlja se paralela sa egipatskom, grčkom i hrišćanskom teologijom. Za Indijance je broj četiri naročito svet, valjda zato što je Veliki Duh stvorio Svoj Univerzum unutar kvadratnog rama. To podseća na poštovanje koje su pitagorejci odavali tetradi, smatrajući da je ona odgovarajući simbol Stvoritelja. Legendarne priče o

2 Kalumet je ceremonijalna sveta lula koju su neki američki indijanski narodi tradicionalno koristili da zaključe dogovore ili ugovore, ili da upute molitve tokom religijskih ceremonija. Duvan je kod Indijanaca bio simbol čuda stvaranja, pa su pušenjem iskazivali poštovanje Velikom Duhu, Stvoritelju. Sveta lula imala je i značajnu političku ulogu, jer je korišćena pri zaključivanju sporazuma između različitih plemena, kao i sa evropskim doseljenicima, pa je često nazivana i lula mira. (Nap. prev.)

čudnim pustolovinama neustrašivih heroja, koji su, mada su bili u fizičkom telu, prodrli u svetove mrtvih, nesumnjivo dokazuju prisustvo Misterijskih kultova među severnoameričkim crvenim ljudima. Gde god da su Misterije bile ustanovljene, priznavane su kao ekvivalent filozofske smrti, jer su oni koji su prolazili kroz rituale iskušavali sva zagrobna stanja dok su još bili u fizičkom telu. Prolaženjem kroz ritual, inicijat je, zapravo, sticao sposobnost da po volji ulazi i izlazi iz svog fizičkog tela. To je filozofski temelj alegorija o avanturama u indijanskoj Zemlji Senki, ili Svetu Duhova.

Hartli Burr Aleksandar³ piše:

„Od obale do obale, sveti Kamulet je indijanski oltar, a njegov dim je prikladna ponuda nebu.“

[Videti *Mitologija svih rasa (Mythology of All Races)*]

U *Napomenama*, u istom delu, dat je sledeći opis ceremonije lule:

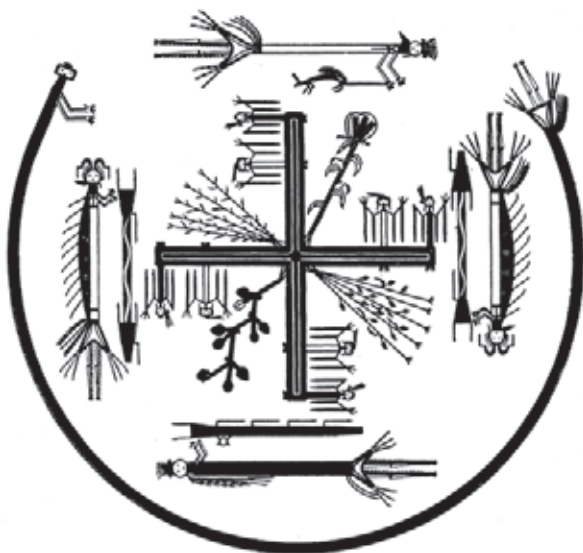
„Majstor ceremonije je, ponovno se podigavši na noge, napunio i pripalio lulu mira, svojom sopstvenom vatrom. Povukavši tri dima, jedan za drugim, prvi je ispustio prema zenitu, drugi prema tlu, a treći prema Suncu. Prvim činom iskazao je zahvalnost Velikom Duhu, zbog toga što je očuvao njegov život tokom proteklih godina, kao i zbog toga što mu je dozvoljeno da prisustvuje na tom veću. Drugim se zahvalio svojoj Majci, Zemlji, na njenim različitim proizvodima koji su mu služili kao hrana. A trećim je iskazao zahvalnost Suncu, na njenoj nikad-nedostajućoj svetlosti, koja nad svima večito sija.“

Indijancu je bilo neophodno da za svoj Kalumet nabavi crveni kamen iz kamenoloma za lule, gde je, u dalekoj prošlosti, došao Veliki Duh i, oblikovavši svojim vlastitim rukama veliku lulu, pušio je na

³ *Hartley Burr Alexander (1873–1939)* – američki filozof, pisac, pedagog, naučnik, pesnik i ikonograf, sa naročitim poljem interesovanja usmerenim na američke Indijance. Pomenuto enciklopedijsko izdanje, *Mitologija svih rasa (Mythology of All Races)*, višetomno je delo koje je sukcesivno izlazilo u drugoj polovini XIX veka i početkom XX veka, a Aleksandar je autor dva toma – vol. X: *Severna Amerika (North American, 1916)* i vol. XI: *Latinska Amerika (Latin American, 1920)*. (Nap. prev.)

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

četiri ugla stvaranja, te na taj način ustanovio tu najsvetiju ceremoniju. Mnoštvo indijanskih plemena – od kojih su neka putovala hiljadama milja – nabavljalo je sveti kamen iz tog jednog kamenoloma, u kojem je Veliki Duh odlučio da bi trebalo da vlada večni mir.

NAVAHO PEŠĆANA SLIKA

Prema originalnom
crtežu Hostina Klaha⁴

Navaho suve ili pešćane slike pravljene su prskanjem raznobojnih zemljanih pigmenata na osnovu od glatkog peska. Ovde

4 *Hosteen Klah* („Ser levoruki“ na Navaho narečju); rođen kao Avej Eskej (*Ahway Eskay*, 1867–1937) – Navaho umetnik i vrah. Dokumentovao je aspekte Navaho religije i njene ceremonijalne prakse. Takođe je bio i majstor tkalac. Rođen je pošto su se Navaho Indijanci vratili u svoju postojbinu, nakon što su bili silom smešteni u rezervat u Bosk Redondu (*Bosque Redondo*). Klah nije pohađao državnu školu, već je prošao obuku tradicionalne muške ceremonijalne prakse (pojanje i slikanje u pesku). Najčešće se veruje da je Hostin Klah bio interseksualan, odnosno, da je posedovao atipična seksualna obeležja na osnovu kojih se nije moglo reći da je muško ili žensko, pa je prošao i obuku ženske ceremonijalne prakse (tkanje). Klah je bio *nadle* (što znači „onaj koji je transformisan“, ili „onaj koji se menja“). Godine 1916. istakao je prostirku sa prikazom Jejbihej (*Yeibichei*) plesa. U svoje tkanje uneo je više predstava Navaho religije, kao što je slučaj i sa ovde prikazanom pešćanom slikom iz 1919. godine. Tu njegovu praksu su mnogi Navaho tradicionalisti smatrali svetogđem, što je i danas stav mnogih Navaho Indijanaca. (Nap. prev.)

INDEKS

A

- Aba, Veliki Otac – njegovo mesto u Sefirotskom Drvetu – 527
- Abrakadabra – kao antičko razlikovanje promene polova, prema Mekiju – 202
- Abraksas – kao antičko razlikovanje promene polova, prema Mekiju – 202
- Abraksas – Kingov opis – 71
- Abraksas – njegova numerička vrednost – 70, 277
- Abraksas – opis izgleda – 70, 71
- Abraksas – Vasilidov naročit koncept Božanstva – 70
- Abraksas – obično simbolizovan kao složeno stvorenje – 70
- Acilut – Bezgranični Svet Božanskih Imena – 509
- Adam (ADM) – njegov značaj, prema Notarikonu – 543
- Adam – analogija sa Hiramom – 318
- Adam – analogija sa Sefirot – 521
- Adam – četiri Adama, svaki u po jednom od četiri kabalistička sveta – 543
- Adam – duša koja se uključuje – 547
- Adam – Dženings u njegovom liku vidi tip Šivinog lingama – 546
- Adam – filozofsko značenje njegovog proterivanja iz Edenskog vrta – 543, 551
- Adamički čovek – crvena zemlja od koje je oblikovan predstavlja vatru – 548
- Adamiti – gnostička sekta – 73
- Adam – kabalistička koncepcija – 521
- Adam – kabalistička legenda o Adamu i krstu – 860, 861
- Adam Kadmon – analogija sa Sefirotskim drvetom – 524
- Adam Kadmon – personifikacija deset korenova Drveta Života – 511
- Adam Kadmon – prototipski Univerzalni Čovek – 511
- Adam – kojem je pripisana moć duhovnog rađanja – 549
- Adam – koncept prema *Zoharu* 544
- Adam, Mali (Zauir Anpin) – Mikroprozopus – 527
- Adam – muhamedanski koncept njegovog proterivanja iz Raja – 545
- Adam nakon pada – simbol Ideje ljudske iskvarivosti – 318
- Adam – Notarikon u njegovom imenu prema sv. Avgustinu – 543
- Adam – njegova androgina priroda – 544, 545
- Adam – njegova moć duhovnog rađanja – 549
- Adam – njegova univerzalna priroda i konstitucija – 543
- Adam – njegov pad u svet Asija – 543
- Adamovo drvo – legenda o njemu – 860
- Adam – platonistička *Ideja* čovečanstva prema neoplatonistima – 542
- Adam – povratak u Edenski vrt – 551, 552
- Adam – predstavnik pune duhovne prirode čoveka – 544
- Adam – primitivni Falus – 546

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

- Adam – prototip Hrista – 543, 545
Adam – Sv. Avgustin ga poredi sa Hristom – 551
Adam – tip Hrama – 549
Adam – upoređen sa Makrokosmosom, ili Demijurgom – 545
Adam – upoređen sa Mikrokosmosom – 545
Adam – upoređen sa pitagorejskom monadom – 542
Adam, Veliki (Arih Anpin) – Makropropozus – 527
Adepti – kao posjednici istinskih tajni transmucacije i umnožavanja – 714
Adepti – njihove moći – 715
ADM – značenje – 543
Adonaj – personifikacija sunca – 175
Adonaj – Misterije ezoterijskog učenja judaizma – 535
Adonis (Adoni) – njegove Misterije – 113
Adonis – egzoterijsko ime jevrejskog Boga – 113
Adonis – jedan od razapetih spasitelja čovečanstva – 871
Adonisove Misterije – inicijacija Pitagore u njih – 257
Adonis – obožavanje sunca pod njegovim imenom – 81
Adonis – shvaćen kao sinonim za Atisa – 114
Adonis – solarno božanstvo – 81, 114, 175
Afar min ha'adamah – prah zemaljski – 642
Afrodita – ime planete Venere – 272
Agnosticism – verovanje da je priroda krajnosti nepoznatljiva – 39
Ahriman – Duh Zla u Persijskim Misterijama – 61
Ahriman – njegov simbolizam u igri šaha – 576
Ahriman – ovaploćen u nižoj prirodi čoveka – 61
Ahura-Mazda, ili Ormuzd – Duh Dobra u Persijskim Misterijama – 61
Aima, Velika Majka – njena konstitucija u Sefirotskom drvetu – 527
AIN – deo trojedne prirode AIN SOFA – 508
AIN SOF AUR – deo trojedne prirode AIN SOFA – 506
AIN SOF – jedino besmrtno, iz kojeg je sve došlo – 504
AIN SOF – kabalistička teorija o načinu na koji je stvaranje iz Njega projektovano – 505
AIN SOF – kabalistički koncept – 504
AIN SOF – neuslovljeno stanje svih stvari – 504
AIN SOF – njegova trojedna priroda – 506
AIN SOF – njegov simbol – 654
AIN SOF – prema kabalistima, iz njega emanira četrdeset sfera – 506
AIN SOF – simbolizovan krugom – 505
AIN SOF – simbolizovan zatvorenim okom – 504
AIN SOF – večno stanje Bivstvovanja – 504
AIN SOF – za kabaliste, Najdrevniji od svih drevnih – 504
Ajnštajn, Albert (*Albert Einstein*) – teorija koja napada mehaničke principe povezane sa brzinom – 36
Akacija – (Videti Bagrem)
Akademici – ogranak Akademске filozofske škole – 22
Akademija – Platonova škola – 20
Akademska filozofska škola koju je osnovao Platon – 20
Akiba, rabin – verovatni autor *Sefer Jecire* – 488
Akroamatična šifra – definicija – 815
Akroamatična šifra – najsuptilniji oblik šifre – 815
Akroamatična šifra – primeri – 815
Akrostih – (Videti Potpis u akrostihu)
Aksiomi drevnih o Prirodi – 168
Aktniki – jedna od najvažnijih podvrsta salamandera – 459

- Akustična svojstva hramova inicijacije – 342
- Akvarijus – kaže sa da silfi imaju njegovu prirodu – 463
- Akvarijus – njegova simbolika – 207
- Albert Veliki (Albert de Grot) [*Albertus Magnus (Albert de Grott)*] – njegove alhemijske moći – 674
- Albert Veliki (*Albertus Magnus*) – jedan od alhemičara – 676
- Alborak – životinja koja je prenela Muhameda u Jeruslaim – 904
- Alegorija i mit – korišćeni za ovekovečenje znanja – 306
- Alegorija o Adamu i Evi – kosmički mit – 401
- Alegorija – oblik akroamatične šifre – 815
- Alegorija o Bogu Sinca – hrišćanstvo je pozajmilo od pagana – 181
- Alegorija raspeća – njena tumačenja – 880
- Alegorija – tajna formula regeneracije skrivena u njoj – 162
- Aleim – (Videti Elohim)
- Aleksandar, Hartli Bur (*Hartley Burr Alexander*) – o Kalumetu i ceremoniji lule – 921
- Aleksandar Veliki – njegova dostignuća u poređenju sa Aristotelovim – 963
- Aleksandar Veliki – njegova privrženost Aristotelu – 962
- Aleksandar Veliki – njegovo priznanje Aristotelu o nedostatnosti svetovne pompe i snage – 963
- Aleksandar Veliki – odrastao pod Aristotelovim tutorstvom – 962
- Aleksandrijska biblioteka – njeno spaljivanje – 862
- Aleksandrijski Serapis – 76
- Aleksandrijski svetionik – 255
- Alfabet, božanski – njegova slova obožavana su kao bogovi – 817
- Alfabet, dvoslovni – koji je načinio ser Frensis Bekon – 807
- Alfabeti, hermetički – njihova primena – 803, 818
- Alfabeti, kabalistički – 818
- Alfabeti, magijski – 818
- Alfabeti – numeričke vrednosti – 278
- Alfabeti, sveti – njihova primena – 803, 818
- Alfabet – tabela ponavljanja u njemu – 817
- Alfa i Omega – odnos sa sedam svetih planeta – 884
- Alfa i Omega – otelovljuju evolucionni rast čovečanstva – 885
- Algebra – njenu teoriju uveo je Ben Musa – 916
- Alhazen – utemeljivač optike – 916
- Alhemičari – jedna od karika u zapadnom lancu okultne nauke – 618
- Alhemičari – njihove alegorije treba doslovno shvatati – 704
- Alhemičari – njihove istinske doktrine skrivene su u bajkama – 704
- Alhemičari, rani – njihova molitva – 714
- Alhemičari – simbolizovani kao rudari koji kopaju zemlju – 191
- Alhemičari – spisak – 674
- Alhemičar mora da radi istovremeno u četiri sveta – 704
- Alhemija – čuva trostruki ključ za dveri večnog života – 697
- Alhemija, egipatska – njen ključ – 716
- Alhemija – intenziviranje prirodnih procesa – 701
- Alhemija – izvorno božanska nauka – 634
- Alhemija – jedna od najstarijih nauka – 693
- Alhemija, kosmička – nastojanje Lucifera da je izvede rezultiralo je materijalnim univerzumom – 703
- Alhemija – misterija u tri sveta – 697
- Alhemija – nije proces pravljenja nečega ni iz čega – 697
- Alhemija – nije samo spekulativno već i operativno umeće – 674
- Alhemija – njena načela bila su poznata drevnim narodima – 694

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

- Alhemija – njena načela isprepletana su sa kabalizmom – 490
- Alhemija – njena svrha je da se oplodi i odgaji seme onoga što je već prisutno – 175
- Alhemija – njena svrha nije da se napravi nešto ni iz čega – 175
- Alhemija – njene dvadesetdve faze prema Solomonu Trismozinu – 711
- Alhemija – njene simbolične supstance – 703
- Alhemija – njenih dvanaest faza – 710
- Alhemija – njenih četrnaest procesa ili stanja – 698
- Alhemija – njeno poreklo – 694, 696
- Alhemija – njen simbol je tri puta tri – 697
- Alhemija – oblikovana po uzoru na zakone Prirode – 701
- Alhemija – otkrivanje semena Božanstvenosti – 192
- Alhemija – pregled njenih ciljeva – 702
- Alhemija – razlozi za njeno skrivanje – 696
- Alhemija – religija tokom srednjeg veka – 696
- Alhemija – tajna formula regeneracije skrivena u alegoriji – 162
- Alhemija – temelji se na prirodnom fenomenu rasta – 697
- Alhemija – trasmutacija luciferskog intelekta u hristovski intelekt – 187
- Alhemija – tri glavne boje hermetičke medicine – 164
- Alhemija – trostruko umeće simbolizovano trouglom – 697
- Alhemija – ukidanje engleskog zakona protiv umnožavanja metala – 675
- Alhemija – umeće povećanja i dovođenja u savršen procvat – 701
- Alhemija – verni asistent Prirode – 701
- Alhemijska definicija sunca – 187
- Alhemijska formula – jedan od njenih sastojaka postoji samo u prirodi čoveka – 712
- Alhemijska formula za Kamen mudraca – 724
- Alhemijska so – njeno trostruko telo – 703
- Alhemijska živa – njeno trostruko telo – 703
- Alhemijske formule – iz njih je namerno izostavljan po jedan element – 717
- Alhemijske formule – prvenstveno su alegorijski simboli – 717
- Alhemijske organizacije – 715
- Alhemijski androgin – predstavlja ostvarenje magnum opusa– 631
- Alhemijski kriptogram – primeri – 805, 812
- Alhemijski procesi – pogrešno shvaćeni kao čisto materijalni – 712
- Alhemijski simboli – rani majstori ih nisu standardizovali – 704
- Alhemijski simboli – tabela – 707
- Alhemijski sumpor – njeno trostruko telo – 703
- Alhemijsko poreklo reda slobodnih zidara – 321
- Alhemijsko venčanje* – epizode u njemu – 762
- Alhemijsko venčanje* – iza njegovog simbolizma skriven je tajni sistem duhovne kulture – 778
- Alhemijsko venčanje* – moguć ključ za bekonijansko rozenkrojcerstvo – 762
- Alhemijsko venčanje* – njegov autor – 762
- Alhemijsko venčanje* – njegovih prvih šest dana izlažu procese filozofskog „stvaranja“ – 778
- Alhemijsko venčanje* – pregled njegovog simbolizma – 762
- Alhemijsko „zlato“ – mogu proizvesti samo inicirani – 713
- Alkahest – njegova priprema jedan je od ciljeva alhemije – 702
- Alkalija (lužina) – njen simbol – 643
- Aligijeri, Dante (*Dante Alighieri*) – ključ za njegovu *Božanstvenu komediju* – 672

BELEŠKA O AUTORU

MENLI PALMER HOL (*Manly Palmer Hall*, 18. mart 1901 – 29. avgust 1990), rođen je u Peterborou (*Peterborough*), Ontario, Kanada, a othranila ga je baba, koja ga je kao veoma mladog odvela u SAD. Od rane mladosti Hol je proučavao drevne mudrosti u različitim tradicijama sveta. Za razliku od mnogih svojih savremenika, zaključio je da mudrost nije povezana samo sa jednim putem ili samo jednom religijom, već ju je video

kao najvišu dimenziju, u kojoj filozofija, religija i nauka idu ruku pod ruku, bez ikakvih ograničenja. Sa nepunih dvadeset godina, mladi, talentovani Menli Hol započeo je svoju javnu karijeru, kada je u jesen 1920. u Santa Moniki, u Kaliforniji, održao predavanje o reinkarnaciji. Naredne godine pozvan je da održi seriju predavanja u Los Anđelesu, a nakon toga je nastavio da predaje i piše narednih šest decenija.

Prve publikacije Menlija Hola bile su dve male knjižice, *Napršnik Velikog sveštenika* (*The Breastplate of the High Priest*) i *Štapovi i zmije* (*Wands and Serpents*), a zatim su usledile knjige s početka dvadesetih godina, *Izgubljeni ključevi slobodnog zidarstva* (*The Lost Keys of Freemasonry*) i *Putevi usamljenika* (*The Ways of the Lonely Ones*). Već tokom tog perioda Hol je odlučio da načini veliku knjigu o simboličnoj filozofiji, **TAJNA UČENJA SVIH EPOHA**. Puno je putovao i

TAJNA UČENJA SVIH EPOHA

posetio mnoge velike kulturne centre u Evropi, Aziji i Egiptu, a omiljeno mesto za istraživački rad pronašao je u Britanskom muzeju u Londonu. Trebalo mu je šest godina da dovrši posao na knjizi i skupi enormnu sumu od 100.000 dolara, koliko je 1928. bilo potrebno da se knjiga odštampa.

Godine 1934, Hol je u Los Angelesu osnovao Filozofsko istraživačko društvo (*Philosophical Research Society*) i posvetio ga idealističkom pristupu rešavanja ljudskih problema. Filozofsko istraživačko društvo se izjašnjava kao nesektaško društvo, sasvim slobodno od bilo kakve obrazovne, političke, ili crkvene kontrole, a njegov program naglašava potrebu za integracijom filozofije, religije i nauke u jedinstven sistem nastave. Biblioteka Društva poseduje preko 50.000 knjiga, među kojima su i mnogi retki tomovi, koje je nemoguće pronaći na bilo kom drugom mestu.

Godine 1973. (47 godina nakon pisanja **TAJNIH UČENJA SVIH EPOHA**), Hol je, na svečanosti održanoj 8. decembra u Filozofskom istraživačkom društvu, proizveden u Masona 33° [najvišu titulu koju dodeljuje Vrhovno veće Škotskog obreda (*Supreme Council of the Scottish Rite*)]. Nema sumnje da je ta počast usledila zbog njegovog dugogodišnjeg proučavanja filozofskih osnova slobodnog zidarstva, kao i toga što je napisao nekoliko knjiga na tu temu, pomenuto delo *Izgubljeni ključevi slobodnog zidarstva*, a zatim i *Masonske redovi bratstva* (*Masonic Orders of Fraternity*), *Slobodno zidarstvo drevnog Egipta* (*Freemasonry of the Ancient Egyptian*) i *Tajna sudbina Amerike* (*The Secret Destiny of America*).

U svojoj karijeri, dužoj od šezdeset godina, Menli Hol održao je preko 8.000 predavanja i napisao preko 150 knjiga i eseja, kao i nebrojene članke. Hol je priznat kao vodeći učenjak u području religije, mitologije, misticizma i okultnog. Karl Jung (*Carl Jung*) je, prilikom pisanja svog dela *Psihologija i alhemija*, posudio građu iz Holove privatne kolekcije.

Agarta

